

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

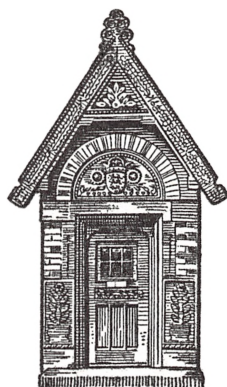
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LANDSTINGS- OG KOMMISSIONS- DOMSTOLSARKIVER

Foreløbige arkivregistraturer
udgivet af
Landsarkivet for Sjælland m. m.

KØBENHAVN 1976

Forord

Nærværende bind af serien "Foreløbige arkivregistraturer" falder i to hovedafsnit. I det første afsnit behandles de i landsarkivet beroende landstingsarkiver. Denne del af publikationen er tilrettelagt og forfattet af arkivar Grethe Ilsøe, assisteret af stud.mag. Jørgen Rasmussen. I forbindelse med nyregistreringen er foretaget en ompakning og nyetikettering af det eksisterende arkivmateriale.

I det andet afsnit af publikationen behandles den brogede samling af arkiver, der går under fællesbetegnelsen: kommissionsdomstolsarkiver. Det har længe stået på landsarkivets ønskeseddel at få dette ret uoverskuelige materiale nyregistreret og opstillet i overskuelige grupper. Arkivar Vibeke Nielsen arbejdede under sin tjenstgøring i landsarkivet med denne opgave. Arkivar Margit Mogensen har videreført arbejdet i samarbejde med cand.mag. Marianne Johansen, og i fællesskab har de løst registreringsopgaverne. Indledningen til kommissionsdomstolsarkiverne og udarbejdelsen af de tilhørende registre er foretaget af Margit Mogensen. Også dette materiale er ompakket og etiketteret.

Landsarkivet for Sjælland m.m. november 1976

Harald Jørgensen

Indhold

Landstingsarkiver

	<u>Side</u>
Landstingene ca. 1600-1805 (1813). Indledning	1
Registraturer	11
Sjællands landsting	11
Landsdommer P.B. Mylius' embedspapirer 1732-45	23
Møns landsting	25
Bornholms landsting	27
Lolland-Falsters landsting	33
Viborg landsting. Tillæg	37

Kommissionsdomstolsarkiver

Indledning	41
Registraturer	48
Kommissionsdomstole udskilt af landstingene	48
Kommissionsdomstole udskilt af Hofretten i København	52
Kommissionsdomstole udskilt af Hof- og Stads- retten	55
Kommissionsdomstole udskilt af Kriminal- og politiretten i København	64
Kommissionsdomstole udskilt af retsbetjentarki- verne	81
Kommissionsdomstole udskilt af Københavns byret	105
Kommissionsdomstole udskilt af amtsarkiver	108
Kommissionsdomstole udskilt af stiftelsesarkiver m.v.	118
Kommissionsdomstole af ukendt proveniens	119
Sagregister	122
Stednavneregister	126

Landstingene ca. 1600 - 1805 (1813)

(Sjællands, Møns, Bornholms og Lolland-Falsters)

Indledning

I det nuværende danske område fandtes ved begyndelsen af 1600-tallet ialt 8 landsting: Viborg landsting, Fynbo landsting (i Odense), Langelands landsting (i Rudkøbing), Sjællandsfar landsting (i Ringsted), Mønbo landsting (i Stege), Lollandsfar landsting (i Maribo), Falsters landsting (i Nykøbing) og Bornholms landsting (i Åkirkeby, fra 1771 i Rønne). I 1681 blev Langelands landsting og Mønbo landsting lagt til hhv. Fyns og Sjællandsfar landsting, og i 1683 blev Lollandsfar og Falsters landsting endeligt forenet (i Maribo). Landstingene med undtagelse af det bornholmske ophævedes ved forordning 1805, 25. januar, Bornholms landsting ophævedes ved kgl. resolution af 1813, 14. juni.

Landstingenes rolle som politisk institution var stort set udspillet ved middelalderens slutning og skal ikke behandles her. Generelt kan der i så henseende henvises til fremstillingerne om landstingene i Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder og Poul Johs. Jørgensen: Dansk retshistorie. Som en reminiscens af landstingenes betydning som politisk faktor fortsatte dog hyldningsmøderne i forbindelse med kongevalgene helt op til enevældens indførelse. Der er imidlertid intet bevaret vedr. hyldningerne i den del af landstingenes arkiver, der går tilbage til tiden før 1660. De på landstingene udstedte hyldningsbreve (1376-1656) til den udvalgte konge findes i rigsarkivet (sign. B 1-4 Statsforfatning og centralstyrelse, ref. Folioregistratur 10, hyldninger nr. 1-132).

De bevarede landstingsarkiver hidrører udelukkende fra landstingenes virksomhed som retsinstitution.

I tiden før Danske lov (1683) var kompetencestrukturen i retssystemet ikke fuldt udviklet. Landstinget dømte oprindeligt i konkurrence med herredstinget som 1. instans både i straffesager og civile sager. Tendensen gik dog i retning af at gøre anlæg ved herredstinget af begge sagstyper obligatorisk, og i denne hense-

ende nåede man videst med de civile sager. I større straffesager, f. eks. drabssager var landstinget imidlertid fortsat 1. instans. Samtidig med at landstingets kompetence som 1. instans indsnævredes, udvikledes et appelsystem, hvori landstinget fik plads som melleminstans, idet det blev appeldomstol i forhold til herredstinget og de dermed sideordnede byting og birketing og desuden selv blev stillet under appel oprindeligt til rettertinget, efter 1660 til højesteret. Til spørgsmålet om instansfølge knytter sig ydermere problemet om, hvorvidt denne opfattedes som en ordning, der afgav mulighed for en helt ny behandling af sagen ved en højere ret, eller som en ordning, der kun gav overinstansen kompetence, når underinstansen havde afsluttet sagen og afgivet dom, som kunne efterprøves. Håndfæstningen 1536 forbød, at man skød sig fra herredsting til landsting inden dom, og den koldingske reces 1558 definerede ganske klart instansfølgen ud fra domsefterprøvelseskriteriet. Formelt lader terminus post quem sig sætte til 1558, men nogen undersøgelse af, hvornår instansfølge- og appelsystemet reelt er en kendsgerning i retspraksis er ikke foretaget.

I Danske Lov 1-6-9 fastsættes instansfølgen og appelsystemet nøje og i overensstemmelse med koldingske reces. Undtaget det almindelige appelsystem (herredsting/byting/birketing-landsting-højesteret) var:

adelen samt grever og friherrer (Danske Lov 1-2-11 og 12)

de med adelen privilegerede i livs- og æressager (Danske Lov 1-2-11)

kommisariedomme (Danske Lov 1-6-7)

kendelser af sagt af ridemænd, tilforordnet af landsdommerne (Danske Lov 1-6-7)

bytingsdomme i byer, hvor borgmester og råd har landstingsret. For de her behandlede områders vedkommende drejer det sig om København (-1805), Korsør 1664-1775) og Nakskov (1662-83) (Danske lov 1-6-9)

rytterdistrikternes birkeretsdomme (i henhold til bestemmelser i forbindelse med birkernes oprettelse, f. eks. reskript 1720, 3. maj; jfr. desuden reskript 1750, 10. apr.)

birkeretsdomme fra enkelte private birker (i henhold til opnåede privilegier; jfr. tillige reskript 1750, 10. apr.).

Med forordningen 1622, 26. aug. kodificeredes, at skøder, gave- eller pantebreve, som blev udgivet til adelen, herefter skulle læses eller påskrives ved næste eller næstfølgende landsting i det land (=landsdel), hvor de blev dateret eller udgivet. Det blev imidlertid ret almindeligt, at læsning ved landsting ikke kun forbeholdtes adkomst- og pantebreve vedrørende det frie gods (de adelige sædegårde med tilliggende), men at den også omfattede skøde- og pantebreve på meget ufrit gods.

Det blev påbudt ved forordningen om underpant i fast ejendom (1632, 22.maj), at der ved hvert herreds- og landsting skulle holdes en pantebog, således at enhver herefter kunne få skriftlig meddelelse om, hvorvidt det gods, som blev vedkommende tilbudt som pant, allerede var pantsat. Ved Sjællands landsting påbegyndtes den ældste panteprotokol i 1632 og indrettedes med direkte henvisning til forordningen. Skødeprotokollen samme sted toges i brug 1630. Ved de øvrige her behandlere landsting er forordningen ikke fulgt på dette punkt. Der findes således ikke selvstændig skøde- og panteprotokol ved Lolland-Falsters landsting før 1673, og ved Bornholms landsting indrettedes den så sent som 1778 (i denne forbindelse må det dog bemærkes, at der på Bornholm ingen adelige sædegårde fandtes).

Forretningsordenen ved både det bornholmske og det lolland-falsterske landsting forekommer i det hele taget langt mindre udviklet end ved det sjællandske landsting. Dette beror muligvis på, at det færre antal sager ved de små ting ikke fremkaldte behov for specialprotokoller eller udbygning af hjælpemidler i form af registre og heller ikke fremmede embedsmandsrutinen. Tillige kan påpeges den enkelte landsdommers betydning for den administrative udvikling ved tinget. Det bedste eksempel herpå fremviser Peder Benzon Mylius (jfr. nedenfor) ved Sjællands landsting. Men også landsdommer Peder Hersleb Graahs initiativ satte afgørende skel i arkivdannelsen i 1778 ved det bornholmske landsting igennem etablering af ikke mindre end 4 specielle protokoller (se reg. Bornholms landsting nr. 2,4,58 og 63), hvoriblandt den ovenfor nævnte skøde- og panteprotokol.

Tydeligst kommer forskellen mellem det sjællandske og de øv-

rige her behandlede landsting frem i forhold til den grundlæggende anordning 1739, 23. jan., "hvorefter alle vedkommende sig ved landstingene i Danmark skulle skikke og forholde". Ved Sjællands landsting synes anordningen i vidt omfang at stemme overens med den dør allerede herskende procedure, og effektueringen har næppe voldt vanskeligheder. Derimod er der i de bevarede dele af det lolland-falsterske og det bornholmske landstings arkiv ingen spor af anordningens virkninger. Peder Hersleb Graahs ovennævnte indsats ved Bornholms landsting er dog i realiteten et forsøg på med 40 års forsinkelse at gennemføre 1739-anordningen.

Denne anordning kom i stand på højesterets initiativ. Indsamling af oplysninger fra de forskellige landsdommere og selve udarbejdelsen af anordningen overlodes ved kgl. befaling 1737, 10.maj til Andreas Hojer og Didrik Seckman (henholdsvis generalprokurør og justitiarius i højesteret), idet det blev dem pålagt at udfinde "hvorledes en og anden sig ved landstingene indsneget misbrug for den tilkommende tid kunne forebygges, justitien med tilforladelig sikkerhed behandles, og den fides publica, som rettens protokoller og de derefter udstedte acta nødvendig bør have, sættes på en fast fod". Hojer og Seckman formulerede en række klagepunkter, som de bad landsdommerne ved de enkelte landsting tage stilling til. Blandt klagepunkterne forekom f.eks. at landsdommerne ej altid konfererer med hinanden om deres domme, men hver tager sin sag; at justitsprotokollen ikke føres behørig; og at dommerne ikke kontrollerer udskriftene, hvorved højesteret forvildes eller i bedste fald forsinkes. Landsdommernes svar var stort set en imødegåelse af klagepunkterne, mest omfattende var korrespondancen med de nørrejske dommere. 1738, 17.dec. fremsendte Hojer og Seckman deres forslag til anordning, der i sin fulde ordlyd blev approberet, (jfr. Danske Kancelli, D,I,3, koncepter og indlæg til sjællandske registre 1739, nr. 28, 23.apr.).

Med sine ialt 23 store paragraffer giver anordningen 1739 anvisning på samtlige administrative og en del af de judicielle procedurer ved landstingene. Nedenfor gengives i ekstraheret form

de for forretningsgang og arkivdannelse væsentligste paragrafer, dog udelades de forhold, der specielt tager sigte på det nørrejyske landsting, f.eks. ang. landstingshørerens funktioner (embedet som landstingshører eksisterede i 1739 kun ved dette landsting):

(i parantes er angivet de i registraturen forekommende betegnelser eller reg.nr., som procedurebeskrivelsen refererer til).

§ 5 Landstingsstævninger udstedes af landstingsskriveren på forlangende efter de dertil indgivne koncepter (stævningskoncepter):

§ 6 Når landstinget er sat af de tilstedeværende landsdommere og landstingsskriveren

oplæses først kgl. forordninger og kgl. befalinger, som i ekstrakt af landstingsskriveren indføres i landstingsprotokollen (justitsprotokol) og in extenso af landstingsskriveren indføres i landstingskopibogen (kopiprotokol).

dernæst læses købekontrakter, skøder, mageskifter, gave- og pantebreve, afkald, arve- og gældsfragåelser og andre lignende breve, som i ekstrakt af landstingsskriveren indføres i landstingsprotokollen (justitsprotokol) og in extenso af landstingsskriveren indføres i kopibogen (skøde- og panteprotokol).

derefter foretages de til landstinget indstævnedes sager, først kongens siden andres i h.t. Danske Lov 11-3-7.

§ 7 Der indrettes en stævningsprotokol (stævningsprotokol), hvori landstingsskriveren indfører en ekstrakt af hver stævning, der nummereres; alt hvad der foretages i vedkommende sag skal tilføres ekstrakten med henvisning til justitsprotokollen (justitsprotokol).

Landstingsskriveren skal 8 dage før hvert landsting efter stævningsprotokollens numre (stævningsprotokol) udfærdige et charta over, i hvilken rækkefølge, de berammede sager skal behandles; dette opslås på landstingshusets dør (charta).

§ 11 Alle akter (stævninger, domme, breve, bevisligheder), fremlagt i hver enkelt sag (sagsakter), noteres af landstingsskriveren i justitsprotokollen tilligemed, hvad der ved sagens forhandling passerer (justitsprotokol).

§ 12 Når parterne har udageret sagen, optager landsdommerne den til doms enten straks eller ved kommende landsting, hvilket noteres i justitsprotokollen (justitsprotokol).

§ 13 Hvis landsdommerne hjemtager sager til eftersyn før domsafsigtelse, forfatter landstingsskriveren ekstrakt af protokollen (justitsprotokol) over det, som ved sagens

procedure er passeret og underskriver den til vitterligheds bekræftelse. Ekstrakten lægges til sagens akter (sagsakter). Landsdommerne deler sagerne, der efter eftersyn sendes i cirkulation imellem dem.

- § 14 Når samtlige landsdommere har eftersat de til doms optagne sager, samles de i landstingshuset til votering. Voteringen sker nedefra (d.v.s. at den i anciennitet yngste dommer voterer først, etc.), og de afgivne vota indføres af landstingsskriveren i en dertil indrettet voteringsprotokol (voteringsprotokol).

Dommen følger flertallets votum, den konciperes af den øverste landsdommer, der "er af lige mening med det, som dømt vorder" (domskoncept), og overleveres til landstingsskriveren til indførsel i protokollen (justitsprotokol). På samme måde forholder det sig, når en dom afsiges straks på første landsting.

- § 15 På begæring udskrives dommen af landstingsskriveren efter justitsprotokollen (justitsprotokol), underskrives af de i dommen enige landsdommere og udleveres til sagens parter.

- § 16 Med skøders, pantebrevs og andre deslige dokumenters tinglysning, såvel som panteforskrivelsers udslettelse af pantebogen, samt derom forlangende attesters udstedelse, forholdes efter forordningen af 1738, 7. febr. (skøde- og panteprotokol).

Attester og ekstrakter udstedes alene af en virkelig landsdommer, som selv står til ansvar herfor (Sjællands landsting reg. nr. 120,1 og 121,3).

- § 21 Ved hvert landsting skal under landsdommernes opsyn og direktion af landstingsskriveren holdes et rigtigt og ordentligt arkiv, hvor in originali til god og sikker forvaring skal henlægges alle forordninger, som under det kgl. segl til landstingene, samt de kgl. til landsdommerne gående befalinger, og andre deslige i almindelighed vedkommende dokumenter, med deres påtegning, at de er publicerede, og anvisning, hvor de såvel i justitsprotokollen er tilførte, som i kopibogen udskrevne; og skal herover holdes forsvarlig register, så at slige originaldokumenter altid på efterspørgsel straks kunne være ved hånden (Sjællands landsting reg. nr. 1 og 122, Bornholms landsting reg. nr. 1 og 62). Hvor slige arkiver ikke hidtil har været indrettet, der skulle vedkommende landsdommere og landstingsskriverne anvende al mulig flid at få dem i stand, såvidt ske kan. Men for den tilkommende tid, skulle de akkurat vedligeholdes.

- § 22 De virkelige landsdommere skal i en dertil indrettet bog holde rigtigt regnskab over de penge, som er henlagt til landstingshusenes vedligeholdelse, og bilægge indtægten med landstingsskriverens attester og udgiften med vedkommendes kvitteringer (Sjællands landsting reg. nr. 123).

Selvom man tager sandsynlige lakuner i de overleverede landstingsarkiver i betragtning (der findes således ingen steder spor af de i § 14 nævnte voteringsprotokoller), er der næppe tvivl om, at 1739-anordningen blev bedst efterlevet ved det sjællandske af alle landsting).¹⁾ Her var man i den situation, at man blandt landsdommerne siden 1732 havde haft en virkelig systematisk og ihærdig administrativ begavelse i Peder Benzon Mylius, der var i funktion ved landstinget indtil sin død 1745. Som assessor først i hofretten og derefter i højesteret og som tidligere sekretær i Danske kancelli forenede han juridisk og administrativ fagkundskab. En væsentlig del af Mylius' personlige embedspapirer er bevaret og ad forskellige veje og til forskellig tid kommet til Landsarkivet for Sjælland. Størsteparten indgår som selvstændig gruppe i registraturen over Sjællands landstingsarkiv (reg.nr. 125-35). Nogle væsentlige enheder (reg.nr. 119-21) er dog ved registreringen direkte indlemmet i det egentlige landstingsarkiv, da de må betragtes som helt integrerede med landstingets "egne" protokoller. At de ved Mylius' død er blevet opfattet som og har delt skæbne med hans øvrige personlige embedspapirer, må bero på deres usædvanlige og explicit personlige genesis og præg. Den mest bemærkelsesværdige og værdifulde af dem er det i pompøs indbinding og med Mylius' navnetræk på ryggen forsynede af ham "med flid opsat og forfærdiget" Real Alphabet register over panteprotokollerne fra 1684-1744 (reg.nr. 119). Dette er et meget omfattende og helt ud i den mindste detalje gennemført systematisk arbejde, der danner mange indgange til og i realiteten overflødiggør panteprotokollerne fra dette tidsrum. For perioden 1699-1734, hvor de tilsvarende panteprotokoller (reg.nr. 113a, 113b, 114a og 114b) er ulæselige på grund af fugtskade, er det faktisk primært. Det er desuden et klart vidnesbyrd om den nidkærhed, hvormed man (Mylius) ved det sjællandske landsting gik i gang med at efterkomme forordningen 1738, 7.febr., stærkt understreget i 1739-anordningens § 16. Det viste sig imidlertid, at det ikke var muligt trods al flid og møje at føre de ældste pantebøger "i rigtighed".

---

1) der spores igennem reskripterne 1744, 26.juni og 20.nov. samt af 1760, 5.sept. en vis uorden ved Viborg landsting.

Landsdommerne mente ikke, at det kunne lade sig gøre at verificere pantebøgernes indførsler længere tilbage end 1684. Dette androg man kongen, som ved reskript af 1740, 23.dec. fritog de sjællandske landsdommere for at udfærdige attester eller udskrifter af pantebøger før 1684-års begyndelse. I henhold til dette reskript har Mylius udarbejdet sit Real Alphabet register og gjort det efter alle tænkelige kunstens regler, så at forordningen 1738 i sit nu begrænsede omfang kunne ske fyldest. Registeret er både i henseende til ophavssituation, planlægning og udførelse et stærkt bevis på Mylius' administrative evner.

Landstingenes embedsetat

efter 1660

se: Appellinstansernes embedsetat 1660-1919, udgivet af rigsarkivet ved G.N. Kringelbach, 1928, s. 72-90.

Kildeudgaver og litteratur

(alene vedrørende landstingene i almindelighed og de her behandlede Sjællands, Møns, Bornholms og Lolland-Falsters landsting i særdeleshed):

- Sjællands Landstings Efterretninger, 1790, ved A.E. Kraft.
Sjællands Landstings Efterretninger, 1791-95, ved H.N. Nissen.
Themis, Et Tidsskrift, 1796-1806, ved H.N. Nissen.
(er en fortsættelse af Sjællands Landstings Efterretninger).
Sjællandsfars Landstingstidende, 1796-1804, ved H.N. Nissen.
Fra Sjællandsfars Landsting, Efterretninger om en Del ved denne Domstol i Aarene 1676-1789 inkaminerede Sager, ved Emil Schjøttz, Kbhvn. 1875.
Johan Hvidtfeldt, De danske landstingsarkiver. Fortid og Nutid, XIX, 1954-56, s. 274-80.
P.V. Jacobsen, Om Landstinget var Adelens almindelige Værneting paa Christian 3.s og Frederik 2.s Tider. Historisk Tidsskrift, II, 1841, s. 515-26.
Stig Iull, Landstinget i Ringsted. Danmark, IV, 1944, s. 47-51.
M.K. Zahrtman, Bornholms Landsting. Bornholmske Samlinger, XVI, 1925, s. 160-68

Supplement
til
Sjællands landstings arkiv

"Fortegnelse over Hovedgaardene, Grevedømmerne, Baronierne, Stamme- og Fideicommis-Godser tilligemed de udi samme til d. 5te May 1784 befindende Prioriteter og vedhæftede Gield, alle beliggende udi Sielland, paa Møen og Samsø. Af Siellands Landstings Protocoller uddragne ved Landsdommer Cfr. Frid. Brabrand. 1784 15/6". (tidl. Ny kgl. Saml. 4°, 662, nu rigsarkivet: Kabinetsarkivet, Kronprins Frederiks arkiv, indkomne sager 1784 14/4 - 1785).

Registratur

Nærværende registratur er struktureret og landstingsarkiverne opstillet i overensstemmelse med den administrative procedure, der indeholdes i anordning 1739, 23.jan. (jfr. indledning). Dette gælder også de dele af arkiverne, der er ældre end 1739.

Sjællands landsting
=====

reg.nr.	(omfatter fra 1681 også Møn)	
	-1743.	Arkivdesignation, se Sjællands landsting nr. 122, "Dend saa kaldede Hviid Bog".
1	1739.	Kgl. anordning af 23/1 1739 1 bd. <u>Anm.:</u> "Anordning, hvorefter alle vedkommende sig ved landstingene i Danmark skulle skikke og forholde". -Original, der er forsynet med kongens egen underskrift og segl.
(2-9)	1771-1805.	Stævningskoncepter 8 pkr. <u>Anm.:</u> Betegnedes tidligere "konceptstævninger". Citanten udbeder "efter forestående koncept...original stævning udstedt", (jfr. anordning af 23/1 1739 § 5). Ligger samlet i læg for den landstingsdag, hvortil indstævningen fandt sted. Stævningskoncepterne er unummererede, men kan dog i lægget ligge i den nummerorden, sagerne siden fik ved landstinget.
	<u>Nemlig:</u>	
2	1771 og 1774	1 pk.
	<u>Anm.:</u> 1771: Kun stævningskoncepter til landstinget i marts måned.	
3	1775-76	1 pk.
4	1777-78	1 pk.
5	1780 og 1782	1 pk.
6	1785-86	1 pk.
	<u>Anm.:</u> 1785: Stævningskoncepter til landstinget i juni måned mangler.	
7	1788-90	1 pk.

- reg.nr.
- 8 1794-95 1 pk.
- 9 1799 og 1805 1 pk.
Anm.: 1799: Kun stævningsskoncepter til landstinget i juni måned. For 1805: Kun stævningsskoncepter til landstingene i jan.-maj samt september måned.
- 1739-41. Stævningssprotokol, se landsdommer P.B. Mylius' personlige embedspapirer, reg.nr. 125.
- 10 1770-1805. Stævningssprotokol 10/1 1770-13/3 1805 aut. 6/12 1769 1 bd.
Anm.: Indrettet i henhold til anordning for landstingene 23/1 1739 dens 7. post. - Indeholder således en ekstrakt af hver stævning samt udfor hver stævning en notits om udviklingen i sagen. Protokollen er indtil landstinget d. 25/6 1777 ført på den af forordningen foreskrevne måde. Protokollen er forsynet med register.
- (11-12) 1732-1805,
(div.år) Charta over de opstående sager til landstinget 2 pkr.
Anm.: "charta" er en fortegnelse over, i hvilken orden sagerne ved næste landsting skulle foretages efter de i sagerne udtagne hovedstævningssnumre. Fortegnelsen udarbejdedes af landstingsskriveren 8 dage før landstingets afholdelse og blev opslået på landstingshusets dør "til alles efterretning", (jfr. anordn. af 23/1 1739 § 7).
Nemlig:
- 11 1732-43, 1765-66, 1768-69 og 1771-75 1 pk.
- 12 1777-78, 1783-85, 1788-89 og 1795-1805 1 pk.
- (13-25) 1676-1805. Justitsprotokoller 13 bd.
Anm.: Protokollernes indhold kan opdeles i 3 hovedgrupper:
1) Ekstrakter af de procederede sager.
2) Ekstrakter af div. tinglysninger, kgl. befalinger, forordninger m.v.
3) Afsagte domme (sentenser/slutninger), gengivet in extenso.
Vota kan også findes indført.

reg.nr.

Indgang i protokollerne:

Uden register: udfør den afsagte dom findes en (tidligere) landstingsdag samt et nummer anført. Den anførte dag dækker indstævningsdagen. Hermed er sagens terminus postquem og antequem bestemt. Det nummer, sagen tildeltes ved indstævningen, oprettholdtes indtil domsafsigelsen.

Med register: Registrerne henviser til de afsagte domme. Indgangen er herefter som ovenfor skitseret.

Nemlig:

Uden register

- 13 Nr. 1 10/5 1676 - 26/1 1681
aut. 10/5 1676 1 bd.
- 14 Nr. 2 23/2 1681 - 1/4 1685
aut. 27/1 1681 1 bd.
- 15 Nr. 3 1/4 1685 - 8/7 1691
aut. 30/3 1685 1 bd.

Med register

- 16 Nr. 4 26/8 1691 - 2/9 1696
aut. 26/8 1691 1 bd.

Anm.: De tidligere registraturer angiver 15/7 1696 som slutdato. På fol. 454b findes imidlertid indførsler fra 2/9 1696.

- 17 Nr. 5 14/10 1696 - 29/11 1702
aut. 14/10 1696 1 bd.
- 18 Nr. 6 29/11 1702 - 19/12 1708
aut. 29/11 1702 1 bd.
- 19 Nr. 7 19/12 1708 - 18/8 1717
aut. 19/12 1708 1 bd.

Anm.: Nummeret på ryggen af denne protokol er nr. 1! Denne fejlnummerering er sikkert opstået ved ombindingen i 1776.

De tidligere registraturer angiver 26/5 1717 som slutdato for denne protokol. På fol. 556a findes imidlertid indførsler fra 18/8 1717.

- 20 Nr. 8 22/9 1717 - 19/3 1721
aut. 22/9 1717 1 bd.
- 21 Nr. 9 23/4 1721 - 12/5 1734
aut. 23/4 1721 1 bd.

reg.nr.

22	•	Nr. 10 9/6 1734 - 15/4 1767 aut. 9/6 1734	1 bd.
23		Nr. 11 13/5 1767 - 11/10 1786 aut. 13/5 1767	1 bd.
24		Nr. 12 8/11 1786 - 27/7 1796 aut. 8/11 1786	1 bd.
25		U.nr. 25/8 1796 - 6/11 1805 aut. 27/1 1796	1 bd.

(26a-70) 1727-1804
(div.år).

Sagsakter

49 pkr.

Anm.: Betegnedes tidligere "koncept-akter". Betegnelsen dækker alt, der er blevet fremlagt i sagerne så som stævninger, indlæg (evt.) domme ved underretter m.v. Der findes bl.a. rudimenter af en protokoltype, der betegnedes "kopiprotokol". I denne protokoltype indførtes underretternes domsslutninger, se f. eks. reg. nr. 28a, hvor litra K ligger, pk. 29 a (litra L) og reg.nr. 30 (litra N). Akterne er ordnet konform med justitsprotokollerne, hvilket medfører, at de skal anvendes på samme måde. Indgangen i akterne er altså ved domsafsigelsestidspunktet. Eventuelle sedimenter vil da ligge samlet her, oftest med en påtegning om, hvornår de var blevet fremlagt (jfr. anordn. af 23/1 1739 § 11). I begyndelsen sammenhæftedes akterne i store, paginerede protokoller (jfr. reg. nr. 26a, b og c). Senere - måske som en følge af, at dommerne delte sagerne imellem sig - gik man over til at sammenhæfte flere sager i mindre læg, der dækkede flere forskellige perioder. Denne praksis har ved registreringen medført vanskeligheder ved en præcis periodisering og har altså resulteret i en vis overlappning mellem enkelte pakker.

Nemlig:

26a	5/2 1727 - 13/8 1727	1 pk.
26b	24/9 1727 - 17/12 1727	1 pk.
26c	21/1 1728 - 14/7 1728	1 pk.

Anm.: Sagsakterne for 1727-28 var sammenhæftet i en stor protokol. Denne er ved registreringen delt.

reg.nr.		
27	12/4 1730 - 20/12 1730	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Kun domme ved underretter. Periodiseret ud fra sagernes indstævningstidspunkt.	
28a	17/2 1734 - 8/12 1734	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Pakken indeholder kopiprotokol litra K.	
28b	12/1 1735 - 23/11 1735	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Sagsakter for 1734 og 1735 var tidligere sammenhæftet i en protokol. Denne er delt ved registreringen.	
29a	12/1 1735 - 23/11 1735	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Indeholder kopiprotokol litra L.	
29b	23/11 1735 - 22/2 1736	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Sagsakter for 1735 og 1736 var tidligere sammenhæftet i en protokol. Denne er delt ved registreringen.	
30	1737-38	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Indeholder protokol litra N.	
31	1737-38	1 pk.
32	1738-39	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Pakken indeholder (dele af) kopiprotokol litra O.	
33	1748-49	1 pk.
34	1749-50	1 pk.
35	1762	1 pk.
36	1765-66	1 pk.
37	1767	1 pk.
38	1768-69	1 pk.
39	1769-70	1 pk.
40	1770	1 pk.
41	1771	1 pk.
42	1771-72	1 pk.
43	1772	1 pk.
44	1772	1 pk.
45	1772-73	1 pk.
46	1773	1 pk.
47	1773-74	1 pk.

reg.nr.

48	1773-74	1 pk.
49	1774	1 pk.
50	1774-75	1 pk.
51	1781-82	1 pk.
52	1782-83	1 pk.
53	1782-83	1 pk.
54	1783	1 pk.
55	1785-86	1 pk.
56	1786	1 pk.
57	1790-1791	1 pk.
58	1791 (- juli)	1 pk.
59	1791 (aug. - nov.)	1 pk.
60	1791 (nov. - dec.)	1 pk.
61	1793 (jan. - maj)	1 pk.
62	1793 (juni -aug.)	1 pk.
63	1793 (aug.)	1 pk.
64	1793 (sept. - okt.)	1 pk.
65	1793 (nov.) - 1794 (marts)	1 pk.
66 og 67	1804 (jan. - april)	2 pkr.
	<u>Anm.:</u> Reg.nr. 66 og 67 betegnedes tidligere "pådømte sager".	
68	1804 (maj - juli)	1 pk.
69	1804 (aug. - sept.)	1 pk.
70	1804 (okt. - dec.)	1 pk.
(71-75)	1729-31, 1769-95.	Domskoncepter 5 pkr.
	<u>Anm.:</u> For perioden 1733-43 se reg. nr. 129. Koncepterne er underskrevet af mindst en landsdommer.	
	<u>Nemlig:</u>	
71	1729-1731	1 pk.
72	1769-75	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Betegnedes tidligere "afsagte domme".	
73	1776-82	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Betegnedes tidligere "afsagte domme".	

reg.nr.			
74		1783-89	1 pk.
75		1790-95	1 pk.
76	1739-53.	Ekstrakter af læste breve	1 pk.
		<u>Anm.:</u> 1 læg for hvert år. For perioden 1735-45 jfr. reg.nr. 133.	
(77-87)	1765-1805. (div.år)	Læste breve	11 pkr.
		<u>Anm.:</u> Der er hovedsagelig tale om kopier af de breve (d.v.s. forordninger, reskripter, forpagtningskontrakter, skøder m.v.), der blev læst ved tinget og som i ekstrakt indførtes i justitsprotokollen. Se endvidere anordning af 23/1 1739 § 6.	
		<u>Nemlig:</u>	
77		1765-66	1 pk.
		<u>Anm.:</u> I 1765-afdelingen findes kun flg. måneder: jan.-marts og maj-sept.	
78		1768-69	1 pk.
		<u>Anm.:</u> I 1769-afdelingen findes kun flg. måneder: Jan.-aug. samt dec.	
79		1770	1 pk.
80		1785-86	1 pk.
		<u>Anm.:</u> I 1786-afdelingen findes kun flg. måneder: jan., april, juni-juli og sept., dec.	
81		1787- juni 1788	1 pk.
82		1788 (juli) - 1789	1 pk.
		<u>Anm.:</u> I 1789-afdelingen findes kun flg. måneder: jan., sept. samt nov.	
83		1790-91	1 pk.
		<u>Anm.:</u> I 1791-afdelingen findes kun flg. måneder: jan., juni.	
84		1796-1802	1 pk.
85		1803	1 pk.
86		1804	1 pk.
87		1805 (jan.-marts)	1 pk.
(88-108)	1630-1806.	Skødeprotokoller	22 bd.
		<u>Nemlig:</u>	
		Uden register	
88		Nr. 1 4/8 1630 - 22/7 1647	1 bd.

reg.nr.

- 89 Nr. 2
16/12 1646 - 11/1 1662 1 bd.
Anm.: Seddelregistraturen angiver
23/4 1662 som slutdato for denne
protokol. Der er imidlertid ingen
skøder indført under denne dato,
blot en notits om, at protokollen
blev fremvist fuldskrevet på lands-
tinget.
- 90 Nr. 3
11/1 1662 - 27/7 1664
aut. 11/1 1662 1 bd.
- 91 Nr. 4
27/7 1664 - 22/5 1667
aut. 27/7 1664 1 bd.
- 92 Nr. 5
22/5 1667 - 28/8 1672
aut. 22/5 1667 1 bd.
- 93 Nr. 6
28/8 1672 - 25/2 1680
aut. 28/8 1672 1 bd.
- Med register
- 94 Nr. 7
31/3 1680 - 3/6 1685
aut. 31/3 1680 1 bd.
Anm.: Denne protokol rummer fol.431
en "fortegnelse på alle de skøde- og
pantebøger, som til dato findes ved
landstinget" samt fol. 431b en "for-
tegnelse på alle de forordninger, som
har sted(!) landstinget til".
- 95 Nr. 8
3/6 1685 - 7/9 1689
aut. 2/6 1685 1 bd.
- 96 Nr. 9
16/10 1689 - 7/6 1693
aut. 26/6 1689 1 bd.
- 97 Nr. 10
19/7 1693 - 25/8 1697
aut. 19/7 1693 1 bd.
- 98 Nr. 11
25/8 1697 - 31/8 1701
aut. 6/10 1697 1 bd.
- 99 Nr. 12
19/10 1710 - 18/3 1705
aut. 19/10 1701 1 bd.

reg.nr.

- 100 Nr. 13
13/5 1705 - 27/2 1715
aut. 13/5 1705 1 bd.
- 101 Nr. 14
10/4 1715 - 28/1 1722
aut. 10/4 1715 1 bd.
- 102 Nr. 15
28/1 1722 - 3/4 1726
aut. 25/2 1722 1 bd.
- 103 Nr. 16
3/4 1726 - 7/11 1731
aut. 13/12 1725 1 bd.
- 104 Nr. 17
7/11 1731 - 10/1 1748
aut. 7/1 1731 1 bd.
- 105a Nr. 18A
14/2 1748 - 7/10 1767
aut. 14/2 1748 1 bd.
- 105b Nr. 18B
4/9 1767 - 12/2 1783 1 bd.
- 106 Nr. 19
19/3 1783 - 15/1 1794 1 bd.
- 107 Nr. 20
12/2 1794 - 20/2 1802
aut. 15/1 1794 1 bd.
- 108 U. nr.
17/2 1802 - 18/4 1806
aut. 23/12 1801 1 bd.

Anm.: Indførelsen af skøder standser den 3/4 1805. Har imidlertid udslettelser til 18/4 1806. Protokollen er autoriseret som tillysnings- og kopiprotokol.

(109-118)

1632-1799. Panteprotokoller 12 bd.

Anm.: EDB-ekstrakt af protokollerne 1632-1761 (reg.nr. 109-115) findes i 2 bd. blandt læsesalens hjælpemidler. Registre hertil, se publikationen: Sjællands landstings panteprotokoller 1632-1761: registre fremstillet ved EDB, udg. af Landsarkivet for Sjælland, 1974.

Nemlig:

Uden register

- 109 Nr. 1
11/7 1632 - 10/12 1662
aut. 11/7 1632 1 bd.

reg.nr.

110 Nr. 2
21/1 1663 - 20/1 1669
aut. 21/1 1663 1 bd.

111 Nr. 3
17/2 1669 - 28/5 1684
aut. 17/2 1669 1 bd.

Med register

112 Nr. 4
25/6 1684 - 16/8 1699
aut. 25/6 1684 1 bd.

Nr. 5
16/8 1699 - 30/8 1719
aut. 16/8 1699 2 bd.

113a 1. halvbind 16/8 1699-
juli 1706 1 bd.

113b 2. halvbind 22/9 1706-
30/8 1719 1 bd.

Anm.: Protokol nr. 5 er så stærkt fugtskadet, at de 2 halvbind er så godt som ulæselige. Landsarkivet agter at afprøve, hvilke resultater der kan opnås ved infrarød-fotografering. Selv om protokollen er fugtskadet og ulæselig, kan dens indhold dog afdækkes ved hjælp af det af landsdommer Peter Benzon Mylius udarbejdede "Real Alphabet register", se reg. nr. 119.

Nr. 6
30/8 1719 - 14/7 1734
aut. 30/8 1734 2 bd.

114a 1. halvbind 30/8 1719-
21/1 1728 1 bd.

114b 2. halvbind 18/2 1728-
14/7 1734 1 bd.

Anm.: Protokol 6 er som protokol 5 stærkt fugtskadet. Se anm. under protokol 5,

115 Nr. 7
14/7 1734 - 12/8 1761
aut. 14/7 1734 1 bd.

116 Nr. 8
12/8 1761 - 4/7 1787
aut. 15/7 1761 1 bd.

117 Nr. 9
4/7 1787 - 19/12 1798
aut. 4/7 1787 1 bd.

reg.nr.

118

Nr. 10
19/12 1798 - 3/4 1805
aut. 20/1 1799 1 bd.

119 (1669)

1684-1744. "Real Alphabet register över Sjø-
landsfar landstings panteprotokol-
ler fra året 1684 dets begyndelse..
Med flid opsat og forfærdiget af
P.B. Mylius" 1 bd.

Anm.: Protokollens første side er
tilløb til en ekstrakt af indførs-
ler i panteprotokol 1669-84 (reg.
nr. 112). Registret er opbygget i
afsnit for hver enkelt pantebog og
er inden for hvert afsnit alfabetisk
indrettet efter den pantsatte cen-
trale lokalitet. Desuden findes for
hver pantebog en debitor- og en kre-
ditor-opstilling, alfabetisk ord-
net.
Registret er primært for de fugtska-
dede panteprotokoller reg.nr. 113a-
114b.

120 1738-44.

Verifikations- og justitskasse-
protokol 1 bd.

Anm.: Protokollen er udfærdiget på
landsdommer P.B. Mylius' foranled-
ning. Indeholder:

- 1) "Fortegnelse på de virkelige
landsdommeres verifikationer, som
udgives på landstingshørerens
ekstrakter, angl. panter udi
Sjælland og Møn". 12/5 1738 -
30/5 1744.
Med register.
- 2) Protokol over de justitskassen...
tildømte penge og bøder. 22/2
1736 - 8/1 1744.
Med register

121 1684-1744. Register over panteprotokollerne 1 bd.

Anm.: Synes at være et forarbejde
til reg.nr. 119 og 120.

Indeholder:

- 1) Register på alle de bøndergårde,
huse og jorder fra d. 25/6 1684
som er pantsatte... for derefter

- reg.nr. at oplede dem i ... Real Alphabet reg. Fra 25/6 1684 - 14/7 1734.
- 2) Real Alphabet register over Sjællandsfars landstings panteprotokoller, såvidt panternes navne angår. 25/6 1684 - ca. 1744.
  - 3) Fortegnelse over de virkelige landsdommeres verifikationer som udgives på landstingshørerens attester. 21/1 1739 - 7/4 1744.
  - 4) Justitskassen efter forordn. af 23/12 1735 tildømte penge og bøder 22/2 1736 - 18/3 1744.
- 122 1734-49. "Dend saa kaldede Hviid Bog" 1 pk. (hft.)
- Anm.: Indeholder:
- 1) Arkivdesignation 1743.
  - 2) Protokol over de justitskassen ved Sjællands landsting tildømte penge og bøder (for flg. landstingsdage 22/2 1736 - 13/5 1744). Forarbejde til Sjællands landsting nr. 120 ?
  - 3) Anordninger og befalinger såvel jurisdiktionen som landstingets fysiske rammer vedrørende fra 31/3 1630 - 7/12 1748. Med register.
  - 4) Brev fra C.B. Bartholing til landsdommer Luxdorph af 14/6 1749.
- 123 1801-1805. Landstingshusets regnskab 1 pk.
- Anm.: Kun for 1804 findes et samlet regnskab. For de andre år findes kun bilag til regnskabet.
- 124 1741-89. Diverse 1 pk.
- Anm.: Indeholder:
- 1) Fortegnelse over nogle dokumenter, henhørende til Sjællands landstings arkiv. De uekspederede sager 1770-1788.
  - 2) Fortegnelse over de overblevne dokumenter fra de ekspederede sager 1777-1788.
  - 3) Designationer over udslettede pantebreve 1741-43.
  - 4) Korrespondancesager 1743-1789.

Landsdommer Peder Benzon Mylius' personlige embedspapirer
(1732 - 1745)

Bemærk: proveniensmæssigt hører reg.nr. 119, 120 og 121 med til P.B. Mylius' personlige embedspapirer, men da de omhandlede tre protokoller er stærkt integrerede med landstingets "egne" protokoller, er de ved registreringen indlemmet i landstingets arkiv (jfr. indledningen).

reg.nr.

125 1739-41. Stævningsprotokol 1 pk.

Anm.: Dækker indstævninger til flg. landsting: 21/1, 10/2 og 18/3 1739, 9/11 1740 og 11/1 1741.

126 1732-34. Ekstraktprotokol 19/11 1732 - 12/5 1734 1 bd.

Anm.: Synes at være en renskrift af en del af reg.nr. 127a. Protokollen rummer for hver landstingsdag ekstrakter af læste breve m.m. På brudte sider er ført ekstrakt af stævningerne, samt i bredden (ud for stævningen) den i sagen afsagte dom. Protokollen er forsynet med et palæografisk indeks over abbrivationer m.v. i latinsk skrift.

(127a- 1732-38. Landstingsprotokol tilhørende P.B. 2 pkr.
127b) Mylius fra anno 1732 d. 19/11 (til 17/12 1738). Med register

Anm.: Landstingsprotokollen er opbygget på samme måde som ekstraktprotokollen (reg.nr. 126). Efter 1734 er kun stævninger indført konsekvent. Det fremgår ikke, hvorfor Mylius holdt sin egen landstingsprotokol. Måske har han gjort det, fordi dommerne delte sagerne imellem sig. Protokollen er ved registreringen delt i 2 dele.

Nemlig:

127a 1732 (19/11) - 1734 (12/5) 1 pk.

Anm.: Denne del svarer til renskriften (reg.nr. 126).

127b 1734 (9/6) - 1738 (17/12) 1 pk.

reg.nr.			
128	1736-45.	Ekstrakter af de til landstinget indstævnedede og til doms optagne sager	1 pk.
129	1733-40, 1743.	Domskoncepter	1 pk.
(130-32)	1733-38.	Immissioner	3 pkr.
		<u>Nemlig:</u>	
130		1733	1 pk.
131		1734-36	1 pk.
132		1737-38	1 pk.
133	1735-45.	Ekstrakter af læste breve	1 pk.
134	1684-1744.	Koncepter til pantebogsregister	1 pk.
		<u>Anm.:</u> Indeholder:	
		1) Koncept til alfabetisk navnereregister til panteprotokollerne reg.nr. 112-114b og delvis reg. nr. 115 (1684-ca. 1740).	
		2) Koncept til realpantereregister (1734-44).	
135	1731-45.	Diverse	1 pk.

Møns landsting

=====

(indlemmes 1681 i Sjællands landsting)

reg.nr.

1   1679-81.   Tingbog   1 bd.

Anm.: Tingbogens første side mangler. Man kan derfor ikke konstatere, hvornår tingbogen første gang blev anvendt. Første daterbare tingdag er 18/6 1679.

23/8 1683 (fol. 39) overgik protokollen til at være tingbog for Møens Øster herred og er som sådan autoriseret 23/8 1683.

Bornholms landsting
=====

reg.nr.

1 1717-83.
(div.år)

Fortegnelser over kgl. forordninger og reskripter samt kollegialbreve, desuden enkelte originale dokumenter, alle vedrørende rettens virksomhed

1 pk.

Anm.: Indeholder:

- 1) Original skrivelse fra kongen af 8/8 1738 om, hvorledes landsdommerne på Bornholm skal dømme delinkventer til arbejde i nærmeste fæstning.
- 2) Originalt eksemplar af anordning af 23/1 1739, med følgeskrivelse.
- 3) Original skrivelse fra kongen af 27/4 om, hvorledes landsdommerne skal undersøge, hvorvidt arrestationen er blevet opholdt eller ej (m. henbl. på delinkventsager).
- 4) 1717-1777. Register "over de kgl. forordninger og reskripter, som forefandtes udi (for)rige landsdommer afg. Kanc.råd Michel Nansens stervebo d. 7/3 1747, så over dennem, som siden den tid ved BL er vorden publiceret".
- 5) 1777-83. "Register over de mig, Peder Hersleb Graah, siden mit embeds tiltrædelse tilhændekomende kgl. forordninger og befalinger, kollegiernes ordre og breve ..." begyndt 1/10 1777.

2 1778-81.

Kopiprotokol 1/4 1778 - 6/9 1781,
aut. 1/7 1778

1 bd.

Anm.: Protokollen er autoriseret i henhold til kgl. resolution af 1/10 1777. I protokollen indførtes efter autorisationen "de til landstinget ankomne kgl. forordninger, reskripter og kolegii-breve".
I perioden 1807 25/3 - 1813 24/10 er protokollen anvendt som domprotokol.

- reg.nr.
- 3 1777-99. Stævningsskoncepter 1 pk.
(div.år) Anm.: Dækker flg. år: 1777-81,
1783-88, 1790-91 og 1799.
- 4 Stævningsprotokol 30/9 1778-30/1
1793. Med register 1 bd.
Anm.: Protokollen er indrettet i
henhold til anordning for lands-
tingene 23/1 1739 § 7. Indeholder
således en ekstrakt af hver stævning
samt ud for hver stævning en notits
om udviklingen i sagen. Ofteftes fin-
des en foliohenvisning til justits-
protokollen.
- 5 1791-1813. Liste på sager ved Bornholms lands-
ting begyndt 29/1 1791 1 pk.
- (6-14) 1671-83,
1687-1813. Justitsprotokoller 9 bd.
Anm.: Da Bornholms landsting opret-
tede en dommerprotokol (se reg.nr.58),
standsede indførelsen af domme i ju-
stitsprotokollen.
Skøder, panter m.v. synes før skøde-
og panteprotokollens indførelse (se
reg.nr. 63) at være indført in extenso
i justitsprotokollen.
De i nogle af protokollerne indrettede
registre skal ikke tillægges særlig
stor betydning, idet de kun rummer få
indførelser.
Nemlig:
Uden registre:
6 29/11 1671 - 31/1 1683 1 bd.
7 6/7 1687 - 25/10 1693 1 bd.
8 24/1 1694 - 15/6 1701
aut. 24/1 1694 1 bd.
9 29/6 1701 - 15/6 1718
aut. 28/6 1701 1 bd.
10 13/7 1718 - 25/4 1742
aut. 13/7 1718 1 bd.
Med register:
11 23/5 1742 - 1/8 1765
aut. 23/5 1742 1 bd.
Anm.: Registret rummer kun
1 indførelse.

reg.nr.

12	18/9 1765 - 5/10 1774 aut. 18/9 1765	1 bd.
13	2/11 1774 - 14/5 1794 aut. 5/10 1774	1 bd.
14	28/5 1794 - 24/11 1813 aut. 28/5 1794	1 bd.
(15-57)	1745-1813. Sagsakter	43 pkr.

Anm.: Betegnedes tidligere "Dokumenter/sagsdokumenter/retsdokumenter".

Betegnelsen "sagsakter" har for Bornholms landstings vedkommende en større dækningsflade end tilfældet er for samme betegnelse i Sjællands og Lolland-Falsters landsting.

Enkelte læste breve kan således være at finde blandt sagsakterne, idet "læste breve" ved registreringen kun er udtaget i det omfang, der har været tale om eksisterende hele læg.

En sags samlede akter findes henlagt på den dato, sagen blev gjort "anhængig" (d.v.s. indstævnet) til landstinget. Et udtog af justitsprotokollen kan være anvendt som charteque eller være vedlagt. Eksisterer der kun en enkelt akt til en sag, findes denne akt henlagt på den dato, på hvilken den blev fremlagt i landstinget.

Nemlig:

15	1745-63	1 pk.
16	1764-65	1 pk.
17	1766-68	1 pk.
18	1769-70	1 pk.
19	1771-72	1 pk.
20	1773-74	1 pk.
21	1775	1 pk.
22	1776	1 pk.
23	1777	1 pk.
24	1778	1 pk.
25	1779	1 pk.
26	1780	1 pk.

reg.nr.

27	1781 (jan., juni)	1 pk.
28	1781 (juli - dec.)	1 pk.
29	1782 (jan. - juni)	1 pk.
30	1782 (aug. - dec.)	1 pk.
31	1783 (jan. - juni)	1 pk.
32	1783 (juli - dec.)	1 pk.
33	1784	1 pk.
34	1785	1 pk.
35	1786	1 pk.
36	1787	1 pk.
37	1788	1 pk.
38	1789	1 pk.
39	1790	1 pk.
40	1791	1 pk.
41	1792	1 pk.
42	1793	1 pk.
43	1794	1 pk.
44	1795	1 pk.
45	1796	1 pk.
46	1797	1 pk.
47	1798	1 pk.
48	1799-1801	1 pk.
49	1802-03	1 pk.
50	1804	1 pk.
51	1805	1 pk.
52	1806	1 pk.
53	1807	1 pk.
54	1808	1 pk.
55	1809-10	1 pk.
56	1811	1 pk.
57	1812-13	1 pk.
58	1778-99. Domprotokol 29/7 - 18/12 1799, aut. 1/7 1778	1 bd.

Anm.: Ved denne protokols ikrafttrædelse bliver de afsagte domme ikke længere indført i justitsprotokollen Der er i domsmaterialet en lakune fra

reg.nr.		1799-1807. For denne periode kan (evt.) domskoncepter (se reg.nr. 59 og 60) antyde udfaldet.	
	1807-13.	Domprotokol, se reg. nr. 2.	
(59-60)	1765-1812.	Domskoncepter	2 pkr.
		<u>Anm.:</u> Domskoncepterne er udaterede og uunderskrevne.	
		<u>Nemlig:</u>	
59		1765, 1771-72, 1783-90	1 pk.
		<u>Anm.:</u> Se endv. lægget("Div") i pk. 60.	
60		1791-96, 1798-1805, 1807, 1812 og diverse	1 pk.
		<u>Anm.:</u> Lægget "Diverse" dækker over koncepter, hvis tilhørsforhold ikke umiddelbart kan bestemmes.	
61	1701.	Tinglæst dokument (Rønne skattemandtal 23/3 1701)	1 pk.
62	1778, 1780-82.	Læste forordninger og breve	1 pk.
63	1778-1804.	Skøde- og panteprotokol 30/9 1778-24/8 1804. Aut. 1/7 1778	1 bd.
		<u>Anm.:</u> Med register. Før denne protokols ikrafttrædelse synes skøder, panter m.v. at være indført in extenso i justitsprotokollerne.	
64	1784-99.	Regnskab over udstedte landstingsdomme og stævninger 14/1 1784 - 1/1 1799	1 pk.
65	1789-97.	Justitskassens kvitterede designationer fra amtstuen 14/7 1789 - 31/12 1797	1 pk.
66	1742-76. (div.år)	Diverse indkomne sager	1 pk.

Lolland-Falsters landsting

(opr. Lollandsfars landsting og Falsters landsting,
1683 endeligt forenet i Lolland-Falsters landsting).

reg.nr.

1	-1757.	Arkivdesignation	1 bd.
2	1665-75.	Lollandsfars landstingsbog 3/5 1665 - 6/5 1675. Aut. 3/5 1665	1 bd.
3	1664-83.	Falsters landstingsbog 30/11 1664 - 2/5 1683	1 bd.
(4-9)	1697-1805.	Justitsprotokoller	6 bd.
		<u>Anm.:</u> Lollandsfars og Falsters landsting blev sammenlagt i 1683; men justitsprotokollerne er først bevaret fra 1697. Fra ca. 1754 dukker et nummereringssystem op i protokollerne, hvorved de indankede sager hver forsynes med nummer.	
		<u>Nemlig:</u>	
4		6/10 1697 - 18/2 1705 aut. 6/10 1697	1 bd.
5		18/2 1705 - 22/4 1716 aut. 1/4 1705	1 bd.
6		22/4 1716 - 31/5 1730 aut. 31/5 1730	1 bd.
7		12/7 1730 - 30/9 1739 aut. 24/5 1730	1 bd.
8		14/10 1739 - 28/5 1766 aut. 14/10 1739	1 bd.
9		24/12 1794 - 27/3 1805 aut. 23/12 1794	1 bd.
(10-73)	1735-91.	Sagsakter	64 pkr.

Anm.: Betegnedes tidligere "på-
dømte sager". Der er udelukkende
tale om samlede sager. En sags ak-
ter ligger samlet på pådømmelses-
tidspunktet. Et udtog af justits-
protokollen er oftest vedlagt som
bilag eller kan evt. være anvendt
som charteque. Til og med 1743 fin-
des der for hvert år en fortegnelse
over, hvilke domme der er afsagt på-
gældende år og dermed hvilke sager
der er at finde i pakken.

<u>reg.nr.</u>	<u>Nemlig:</u>	
10	1735 (aug.) - 1736 (febr.)	1 pk.
11	1736 (apr. - nov.)	1 pk.
12	1737	1 pk.
13	1738 (jan. - maj)	1 pk.
14	1738 (maj - dec.)	1 pk.
15	1739 (marts - juni)	1 pk.
16	1739 (juli - dec.)	1 pk.
17	1740 (jan. - maj)	1 pk.
18	1740 (maj - dec.)	1 pk.
19	1741 (jan. - juni)	1 pk.
20	1741 (juli - dec.)	1 pk.
21	1742 (jan. - juni)	1 pk.
22	1742 (juli - sept.)	1 pk.
23	1742 (sept. - dec.)	1 pk.
24	1743	1 pk.
25	1743	1 pk.
26	1744	1 pk.
27	1745	1 pk.
28	1746	1 pk.
29	1747	1 pk.
30	1748	1 pk.
31	1749	1 pk.
32	1749-50	1 pk.
33	1751	1 pk.
34	1752	1 pk.
35	1753	1 pk.
36	1754 (jan. - april)	1 pk.
37	1754 (maj - dec.)	1 pk.
38	1755	1 pk.
39	1756	1 pk.
40	1757	1 pk.
41	1758 (jan. - april)	1 pk.
42	1758 (maj - dec.)	1 pk.
43	1759-60	1 pk.
44	1761	1 pk.
45	1762-63	1 pk.

reg.nr.		
46	1764	1 pk.
47	1765	1 pk.
48	1766	1 pk.
49	1767-70	1 pk.
50	1771 (jan. - juni)	1 pk.
51	1771 (juni - dec.)	1 pk.
52	1772-73 (juni)	1 pk.
53	1773 (juli - aug.)	1 pk.
54	1773 (nov.)	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Pakke 54 indeholder kun een sag, nemlig flg.: Konsistoralråd Thestrup mod geh.konf.råd grev Knuth m.fl. 2 bilag til sagen, litera B og C, findes i nr. 55.	
55	1773 (nov. - dec.)	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Pakken indeholder bilag litera B og C til sagen i nr. 54.	
56	1774 (jan. - aug.)	1 pk.
57	1774 (sept. - nov.)	1 pk.
58	1775 (jan. - dec.)	1 pk.
59	1775 (dec.)	1 pk.
	<u>Anm.:</u> Der findes kun een sag heri, nemlig flg.: byfoged Mullier af Saksjøbing mod hr. Schytte i Taars.	
60	1776-77	1 pk.
61	1778-79	1 pk.
62	1780	1 pk.
63	1781	1 pk.
64	1782 (jan. - juni)	1 pk.
65	1782 (juni - nov.)	1 pk.
66	1783-84	1 pk.
67	1785-86	1 pk.
68	1787 (jan. - juni)	1 pk.
69	1787 (juli - dec.)	1 pk.
70	1788 (jan. - juni)	1 pk.
71	1788 (juli - dec.)	1 pk.
72	1789-90	1 pk.
73	1791	1 pk.

- reg.nr.
(74-80) 1673-1805. Skøde- og panteprotokoller 8 bd.
- Nemlig:
Uden register
- 74 1673 - 28/5 1684 1 bd.
- Anm.: Lollandsfars og Falsters landsting blev sammenlagt i 1683. Før denne tid brugte man dog samme skøde- og panteprotokol.
- Med register
- 75 25/6 1684 - 17/3 1700 1 bd.
- 76 14/7 1700 - 1/9 1723
aut. 14/7 1700 1 bd.
- 77 1/9 1723 - 28/4 1734
aut. 1/9 1734 1 bd.
- 28/4 1734 - 29/7 1761
aut. 9/6 1734 2 bd.
- 78a A: 28/4 1734 -
18/12 1743 1 bd.
- 78b B: 29/1 1744 -
29/7 1761 1 bd.
- Uden register
- 79 26/8 1761 - 21/12 1785
aut. 27/5 1761 1 bd.
- 80 21/12 1785 - 27/3 1805
aut. 21/12 1785 1 bd.
- 81 1743-1801. Ekstrakt af Lollands og Falsters landstings panteprotokoller 1 pk.
- Anm.: Er ekstrakt over "de på jordegodserne i Lolland og Falster... tinglyste og uindfrie panteforskrivninger hæftende gæld til 11/12 1801 med tilføje anmærkninger."
Med register.
- 82 1694-1700. Lollands og Falsters landstings brevpengbog 10/1 1694 - 31/1 1700 1 bd.
- Anm.: Regnskab over de penge, som er tilflydt landstinget i forbindelse med udstedelse af stævninger m.v. samt læsning af breve.
- 83 1669-1775 Diverse 1 pk.
(div.år).
Anm.: Heri bl.a. kopi af anordning af 23/1 1739, udslettelse af kausation 1775.

Tillæg

Viborg landsting
=====

De nedenfor specificerede afskrifter er dubletter til Viborg landstings skøde- og panteprotokoller, som findes i Landsarkivet for Nørrejylland:

1667-1805. (1670 mgl.)	Kopier af protokollerede breve	7 bd., 144 pkr.
	<u>Nemlig:</u>	
	1667	1 pk.
	1668 A og B	1 pk.
	1669 A	1 pk.
	1671 B	1 pk.
	1672 A	1 pk.
	1672 B	2 pkr.
	1673 A og B	2 pkr.
	1674-75	1 pk.
	1679-82 (1 pk. for hvert år)	4 pkr.
	1683 7/1 - 13/10	1 pk.
	1683 7/11 - 1684 24/4	1 pk.
	1684 14/5 - 1685 4/2	1 pk.
	1685 25/2 - 23/7	1 pk.
	1685 7/8 - 1686 31/3	1 pk.
	1686 21/4 - 1687 9/2	1 pk.
	1687 2/3 - 27/5	1 pk.
	1687 28/5 - 16/12	1 pk.
	1688 25/1 - 14/6	1 pk.
	1688 11/7 - 1689 14/2	1 pk.
	1689 20/3 - 5/6	1 pk.
	1689 10/7 - 13/12	1 pk.
	1690 A 29/1 - 24/4	1 pk.
	1690 B 21/5 - 19/12	1 pk.
	1691 A 23/1 - 29/7	1 pk.
	1691 B 23/8 - 17/12	1 pk.
	1692 27/1 - 2/4	1 pk.

1692 27/4 - 16/12	1 pk.
1693 25/1 - 21/4	1 pk.
1693 26/7 - 15/12	1 pk.
1694 24/1 - 18/10	1 pk.
1694 14/11 - 1695 3/4	1 pk.
1695 26/6 - 18/9	1 pk.
1695 19/9 - 1696 24/2	1 pk.
1696 18/3 - 26/6	1 pk.
1696 15/7 - 4/12	1 pk.
1697 A og B	2 pkr.
1698 A og B	2 pkr.
1699 A og B	2 pkr.
1700 A og B	2 pkr.
1701 A og B	2 pkr.
1702 A og B	2 pkr.
1703-04 (1 pk. for hvert år)	2 pkr.
1705 A og B	2 pkr.
1706-18 (1 pk. for hvert år)	13 pkr.
1720-51 (1 pk. for hvert år)	32 pkr.
1758-71 (1 pk. for hvert år)	14 pkr.
1772	1 bd.
1773-74 (1 pk. for hvert år)	2 pkr.
1775 (maj)	1 pk.
1775-76	1 pk.
1776 C	1 pk.
1776 (maj)	1 bd.
1777-78 (1 bd. for hvert år)	2 bd.
1779-98 (1 pk. for hvert år)	20 pkr.
1799-1801 (1 bd. for hvert år)	3 bd.
1802	1 pk.
1804 A og B	2 pkr.
1805	1 pk.

Kommissionsdomstolsarkiver

Indledning

Forudsætninger for nedsættelse af kommissionsdomstole

Der findes ikke egentlig lovhjemmel for nedsættelse af disse ekstraordinære domstole i enevældens tid, men i art og funktion kan de næppe siges at stride mod anden retslig og administrativ praksis i perioden¹⁾. Danske Lov 1-6-7 fastslår, at kommissarier skal have ret til at formidle direkte appel til Højesteret, hvilket i sig selv antyder deres anerkendte status i rettens virksomhed. I en kancelliplakat af 5. juni 1771 præciseres forskelligt ang. kommissionsdomstoles virksomhed. Formålet med plakaten er et forsøg på at gennemtvinge større hurtighed og effektivitet i lighed med, hvad man havde for øje, da man samme år oprettede Københavns Hof- og stadsret til afløsning af adskillige tidligere retter. I den nævnte plakat skelnes der udtrykkeligt mellem skiftekommissioner og kommissioner til behandling af "partikulære tvistigheder".

En kommissionsdomstols kompetance fastlægges i et eller flere kommissorier, som i tiden før 1849 udstedtes som kgl. resolutioner gennem Danske Kancelli. I kommissoriet angives efter et ret fast mønster, inden for hvilke rammer retten skal udfolde sig f.eks. m.h.t. stævning, indkaldelse af vidner og evt. appel.

Også efter folkestyrets indførelse nedsættes talrige kommissionsdomstole. Nu udstedes kommissorierne blot gennem justitsministeriet med lovhjemmel i juni-grundlovens § 32 og 1866-grundlovens § 27²⁾. Først ved retsreformens ikrafttræden 1919 ophørte kommissionerne med at være dømmende (§ 21). Hvis en undersøgelse førte til krav om tiltale, skulle sagen henvises til de ordinære domstole.

Af en hel del kommissorier ses det ret klart, hvad der er begrundelse for nedsættelse af en kommissionsdomstol, af andre kan det med kendskab til sagen på det nærmeste læses mellem linierne. Der kan peges på flg. motiver - og sandsynligvis flere: 1. Hurtigere og mere effektive forundersøgelser i større krimi-

nalsager end de lokale myndigheder magtede, 2. Sager, som omfattede personer hjemmehørende i flere jurisdiktioner, 3. Sager, hvor lokale embedsmænd (herredsfogder, birkedommere, toldbetjente, præster m.v.) var indblandet og 4. Sager, som havde eller kunne sætte befolkningen i oprør (f.eks. provosoriets politiske sager og sager af moralsk art).

Disse motiver knytter sig nøje til de konkrete sagforhold, som kommissionsdomstole inddrog til undersøgelse.

Sagstyperne

Hvilke sager kommissionsdomstolene fik tillagt har vekslet en del i de perioder, fra hvilke disse arkiver er bevaret. Helt generelt kan det siges, at det i den ældste periode - slutningen af 1600-tallet og begyndelsen af 1700-tallet - overvejende var, hvad man kunne betegne som civile sager, og ofte sager mellem staten og rangspersoner eller mellem sådanne indbyrdes. I løbet af 1800-tallet kommer der dels en del kriminelle sager til, og dels begynder der at tegne sig et ret ensartet billede, hvad de øvrige sager angår. Helt typiske er sager om embedsmisbrug og diverse injurerende udtalelser. Navnlig gennemgangen af de af retsbetjentarkiverne udskilte arkiver har vist, at kommissioner herfra hyppigt blev nedsat, når offentlige instanser var indblandet i sager med civilpersoner eller i sager, hvor også militæret havde været indblandet.

Hvad angår de kriminelle sager kan først og fremmest nævnes større mordsager, hvor de lokale herredsretter havde måttet give op, samt bedrageri, bandesager og ildspåsættelsessager.

Hvornår forskellige sagstyper er særlig hyppige blandt de forskellige instansers kommissioner, og hvornår man i det hele taget ynder at tage disse ekstraordinære domstole i brug, vil forholdsvis let kunne uddrages af registraturen, og det skal i det følgende blot skitseres hvilke mønstre, der synes at tegne sig.

Landstingene: Kommissioner 1689-1753, men størsteparten fra periodens slutning. Typisk er sager om jordstridigheder, arv, forargeligt levned. Der er mange sager, hvor det offentlige er anklager (landfiskalen).

Hofretten: Kommissioner 1705-47. Typiske sager er embedsmisbrug og åger. Parterne er dommere fra andre retter eller folk af rangen. For det offentlige er landfiskalen anklager. De fleste sager er fra 1740'erne.

Landsover- samt hof- og stadsretten: Kommissioner 1789-1827 med hovedvægten omkr. 1820. Dominerende er de kendte jødefejdesager og tumultsagerne fra Tugt- rasp- og forbedringshuset. I øvrigt embedsmisbrug og div. økonomiske sager.

Kriminal- og politiretten: Kommissioner 1847-1919. Såvel denne ret som de kommissionsdomstole, hvori dens assessorer blev kommissarier, overtog behandlingen af kriminelle sager, som hidtil havde været behandlet ved andre retter (se indledningen i Københavnske Politi- og domsmyndigheder I s. 25ff). Det blev herfra man hentede eksperter, når de rigtig grove kriminalsager ude omkring i landet skulle opklares, og det er forklaringen på, at så mange af kommissionsdomstolene herfra hverken vedrører københavnske eller sjællandske forbrydelser (jfr. de mange ildebrands-sager i 1880'erne og 90'erne). Kriminalretskommissionerne pådømte i stor udstrækning provisorietidens politiske tumultsager og tidligere i århundredet de mange bandesager (1850'erne og 60'erne).

I årene omkr. 1900 behandles en del sager af "moralisk art", hvori præster er indblandet, omkr. 1910 finder man sager ang. børnemishandling og endelig under 1. verdenskrig de mange store bedragerisager.

Retsbetjentarkiverne: Kommissioner 1754-1887, overvejende omkr. 1800-50. Inden for denne periode ligner sagerne i meget høj grad, de sager, som man senere ser så talrigt repræsenteret i Kriminal- og politirettens kommissioner (mord, brand, bandesager, tumulter, embedsmisbrug blandt rettens embedsmænd).

Københavns byret: Kommissionssagerne spænder fra 1929-53. Der er tale om undersøgelseskommissioner nedsat til at behandle, hvad man under et kunne kalde krisesager - politisk og økonomisk.

Amtsarkiverne: Kommissioner 1701-1842. Flest sager fra det 18. århundrede. Kommissioner udskilt af amterne er langt fra altid

dømmende, og de behandler kun civile sager. Typiske er stridigheder om markskel, græsningsrettigheder, fordeling af udgifter til vedligeholdelse af veje og broer. Parterne kan ofte være bønder på den ene side og gods eller skatteopkrævende myndighed på den anden side. Hvornår og hvilke kommissioner, der nedsættes med amtmænd som deltagende parter, synes uhyre afhængig af lokale forhold, men det er tydeligt, at København og Holbæk amter er stærkest repræsenteret. Det bør dog understreges, at der i flere amsarkiver kan ligge kommissioner af samme art, som dem man tidligere har skilt ud.

Kommissionsdomstolsarkiverne fra amterne indeholder ofte et alsidigt og rigt bilagsmateriale.

Kommissarierne

I langt de fleste kommissionsdomstole sad der 2 eller flere kommissarier. I Kriminal- og politiretskommissionerne var det næsten helt fast, at der sad to af rettens assessorer, og det fremgår ret klart, at de hver især havde deres specialområder - ildebrande eller bandesager!³⁾ I sager, hvor f.eks. militær, postvæsen, toldvæsen eller gejstlige var inddraget, udvides antallet af kommissarier eller den ene af rettens assessorer erstattes af en specialist fra den pågældende etat.

I retsbetjentarkiverne er kommissarierne ofte lokale jurister, oftest den nærmeste birke- eller herredsfoged.

I amskommissionerne er kommissarierne typisk landsdommere og amtmænd.

Registrering af kommissionsdomstolsarkiverne før og nu

Størstedelen af landsarkivets kommissionsdomstolsarkiver har fra gammel tid været opstillet i en særlig gruppe, skønt de proveniensmæssigt har kunnet henføres til forskellige retslige og administrative arkivfunds (domstole, amter etc.). Hvorfra et kommissionsdomstolsarkiv er udskilt har været afhængigt af, fra hvilken ordinær domstols personale de ekstraordinære dommere (kommissarier) hentedes. Hvor udskillelsen af domstolsarkivet fra et større arkivfunds ikke har fundet sted inden for de seneste år, har det ikke i alle tilfælde været muligt at proveniensbestemme

arkivalierne, og i nærværende registratur har man derfor fastholdt en mindre gruppe under overskriften "ukendt proveniens".

Hidtil har der ikke eksisteret en samlet oversigt over kommissionsdomstolsarkiverne, som muligvis af den grund ikke er blevet udnyttet i den grad, de fortjener. For Københavns Kriminal- og politirets kommissioners vedkommende har den hidtidige registratur bestået i en noget ufuldstændig fortegnelse, som oprindeligt er udført af rettens personale. Den omfatter kommissionsdomstole 1847-89 (se Københavnske Politi- og domsmyndigheder I s. 54). Denne registratur er dog udførlig, hvad angår såvel navne på kommissarier som tiltalte og dømte, hvorimod den så godt som intet anmærker om sagernes art. Af praktiske grunde henvises der i afsnittet om Kriminal- og politiretens kommissionsdomstole til den som "gl. registratur". Udover navnestoffet indeholder den oplysninger om straffe og evt. appel til Højesteret.

For de øvrige kommissionsdomstoles vedkommende er der bygget på seddelregistraturer udarbejdet i landsarkivet, men også her gælder det, at oplysningerne om de enkelte kommissioner har været meget knappe. Dertil kommer, at der til hele samlingen af kommissionsdomstolsarkiver er kommet en del nyt til i forbindelse med de senere års store ordningsarbejder i retsbetjentarkiverne m.m., hvilket alt i alt har øget behovet for et samlet hjælpemiddel. Da der er tale om et materiale, hvor hver enhed i højere grad har sit særpræg end i mange samlede arkivfonde, har det af tidsmæssige grunde ikke været muligt at skabe en ensartet registratur, hvad de uddybende anmærkninger angår. Visse sager har lettere kunnet overskues end andre, og flere har deltaget i arbejdet, hvilket delvis forklarer ujævnheden.

Adskillige kommissionsdomstolsarkiver omfatter undersøgelser i forhold uden for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm, hvad man vil kunne se af stednavneregisteret bagest. Dette register medtager i store træk lokaliteter, hvor forbrydelser og stridigheder har fundet sted, hvorimod det ikke nødvendigvis har navnene på de steder, hvor retten er blevet sat. Registeret er tænkt som en første håndsrækning for den benytter, som ønsker en lokalhistorisk indfaldsvinkel, mere end en retshistorisk. Den sidstnævnte anskuelsesmåde vil til gengæld i nogen grad være tilgode-

set gennem sagregisteret, som foruden at anføre de vigtigste sagstyper har stikord til de mere kendte kommissionssager. Fra begge registre henvises til sidetal og kommissionsnummer, det sidste i parantes.

Der er ikke udarbejdet navneregister, men hovedreglen er, at kommissariernes navne er angivet ved de enkelte kommissioner, som oftest med stilling (kriminalretsassessor, amtmand o.s.v.), man vil da let kunne slå op i de eksisterende trykte embedsetater og i de af landsarkivet udarbejdede (stencilerede). Her skal bemærkes, at ved Kriminal- og politirettens kommissionsdomstole er det underforstået, at kommissarier, der betegnes som assessorer, er knyttet til den nævnte ret.

Kommissionerne er fortløbende nummereret inden for hovedgrupper (f.eks. landsting, retsbetjente), hvilket ved bestilling til læsesalen betyder, at det er tilstrækkeligt at angive hovedgruppe og nummer.

Eksempel: Kommission af 23/8 1754 til pådømmelse af tvistigheder mellem David Fenwich og Elias Petterssen i Helsingør.

bestilles: Kommissionsdomstol nr. 6, retsbetjentarkiver.

Inden for de enkelte undergrupper (f.eks. de enkelte retsbetjentarkiver) er kommissionerne opstillet i nogenlunde kronologisk orden med angivelse af yderår for kommissionens virksomhed yderst til venstre. I anmærkningen vil domsdatoen være angivet - hvis en sådan findes - lige som der vil være oplysning om evt. appel til Højesteret. Det var fortrinsvis kriminelle sager af en vis størrelse, der appelleredes. I reglen vil også domsdato i Højesteret være angivet.

I adskillige kommissionssager udstedtes mere end et kgl. kommissorium, og det kan være diskutabelt, hvilket der bør "give kommissionen navn" i registraturen. Her er valgt en fastholdelse af den hidtidige praksis, nemlig at lægge størst vægt på det tidligst udstedte kommissorium, skønt dette ofte kun giver bemyndigelse til at iværksætte en undersøgelse. Sidste kommissorium er i reglen basis for selve domsafsigelsen. Dette kan have en vis betydning, hvis man fra Højesteret vil finde tilbage til en kommissionsdom.

En del af de mere kendte kommissionsdomstoles virksomhed har været genstand for publicerede undersøgelser, og der er i en del tilfælde i anmærkningerne henvisninger til sådan litteratur. Det understreges dog, at disse henvisninger langt fra er udtømmende og i hovedsagen kommet med, fordi de under ordningsarbejdet har bidraget til en hurtigere indsigt i den pågældende sag.

Noter:

- 1) Vibeke Nielsen: Kommissionsdomstole under den gamle retspleje,
Arkiv bd. 1 1966 s. 160.
- 2) Sammesteds.
- 3) Sammesteds s. 165-167.

Arkivregistratur

Kommissionsdomstole udskilt af landstingene

Sjællandsfar landsting

1. 1689. Kommission af 19/2 1689 til at undersøge og pådømme afhændelserne af de ejendomme, som af kongen var tillagt indbyggerne i Hollænderbyen på Ny Amager 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Landsdommer Holger Parsberg og assessor og generalfiskal Jørgen Landorph.

Dom: 29/4 1689.

Sagen var rejst af amtmanden over Københavns amt, Adam Levin Knut. Kommissoriet bemyndigede til indkaldelse af amtsforvalteren samt de øvrige implicerede parter i Hollænderbyen. Som følge af økonomiske vanskeligheder var flere af de oprindelige lodder i den Ny Hollænderby blevet pantsat, lejet, eller solgt til andre end de personer, som iflg. Frederik 3.'s privilegier var tillagt disse. Kommissionens kendelse fastslog, at privilegierne skulle stå ved magt, hvilket betød, at de afhændede jorder skulle tilbage til de ejendomme, hvorfra de oprindeligt var udskilt.

Litt.: Chr. Nicolaisen: Amagers historie bd. I s. 159ff.

Indhold: Kommissionens protokol, som udover kommissorium indeholder afskrifter af de berørte privilegier, skøder og pantebreve.

Lollandsfar landsting

2. 1743. Kommission af 11/5 og 30/8 1743 til at pådømme sagen imod magistraten i Nykøbing Falster ang. urigtigheder med umyndiges arvemidler 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Birkedommer Niels Pedersen Møller og landsdommer Høserich.

Kendelse: 5/5 1744.

Sagens parter var på den ene side magistraten og på den anden side landfiskal Peder Knudsen.

Indhold: Forhørsprotokol med tilhørende bilag. Udskrift af dommen og fortegnelse over bilagene forrest i pakken.

3. 1743. Kommission af 26/4 1743 til at pådømme sagen provst Peder Reenberg m.fl. ctr. prokurator M. Reimer af Vester Ulslev og student J.H. Sigismundi 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Landsdommer Høserich og sognepræst Hans Christopher Ehlers.

Dom: 4/9 1744.

Sagen drejede sig om overtrædelse af Danske Lov 1-12-2 (ulydighed mod retten). Mod de tiltalte stod Musse herreds provsteret, bestående af provst Peder Reenberg, præst i Hunseby, Knud Roed samt Cort Wærløse, præst i Døllefjelde.

Indhold: Forhørsprotokol, div. ekstrakter og bilag (designation forrest).

4. 1743. Kommission af 27/8 1743 til at pådømme sagen mod birkedommer F. Hagedorn m.fl., Fejø 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Landsdommerne Niels Stub og Høserich (kst. aktor landfiskal Peder Knudsen).

Dom: 12/3 1744.

Anklagen imod birkedommeren lød på embedsmisbrug i forbindelse med opkrævning af folke- og familieskat på Fejø. En del bønder havde klaget til amtmanden over at de var stævnet for retten. Klagen blev taget til følge og birkedommeren fradømt sit embede.

Indhold: Forhørsprotokol med afskrift af dommen. Ekstrakt af samme samt div. indlæg i sagen, heriblandt tiltaltes.

Heri tillige komm. 5-7.

5. 1744. Kommission af 25/9 1744 til at pådømme sagen mod skomager Anders Knudsen m.fl. for deres ugudelige levned.

Anm.: Kommissarier: Landsdommerne Høserich og Hans Riegelsen. Kommissoriet egentlig udstedt til landfiskal Peder Knudsen som det offentliges repræsentant. For nævnte skomagers vedkommende drejede tiltalen sig om druk og overfald på kapellan Peter Werløs, Maribo. Kommissionen skulle endvidere tage stilling

til en sag, hvor grovsmed Laurits Hansen tiltaltes for at have forstødt sin kone til fordel for en berygtet kvinde.

Indhold: Forhørsprotokol med div. bilag.

Heri tillige komm. 4, 6 og 7.

6. 1746. Kommission af 1/4 1746 til at pådømme sagen mod forpagter M. Mouridsen, Kristiansholm ladegård ang. div. nærgående beskyldninger
- Anm.: Kommissarier: Landsdommerne Høserich og Johan Reimer. Sagen var rejst af konsumptionsforpagteren i Maribo, Jacob Flint, som følge af beskyldninger mod ham i forbindelse med ansættelse af familieskatteforpagter Krølle i Ålholm amt. Sagen sluttede med forlig.
- Indhold: Forhørsprotokol med indlagt originalt kommissorium.
- Heri tillige komm. 4, 5 og 7.
7. 1746. Kommission af 20/5 1746 til at pådømme sagen oberst K.F. Lützow ctr. forpagter Johan Erikson, Ulriksdal ang. besvangrelsen af hans søster Sofie Hedvig Lützow.
- Anm.: Kommissarier: Landsdommer Høserich og byfoged i Nakskov Andreas Rammel. Forpagteren dømmes som barnefader til at bøde efter sin yderste formue.
- Indhold: Forhørsprotokol med div. bilag (designation vedlagt).
- Heri tillige komm. 4-6.
8. 1746. Kommission af 20/5 1746 ang. pådømmelse af sagen oberst K.F. Lützow ctr. fhv. ridefoged Johan Erikson ang. regnskab og arrest 1 pk.
- Anm.: Kommissarier som komm. 7. Denne sag er delvis sammenvævet med komm. 7.
- Indhold: Forhørsprotokol, originalt kommissorium, designation og sagsindlæg.
- Heri tillige komm. 9-11.
9. 1746. Kommission af 18/11 1746 til at pådømme sagen mod birkedommer Thomas Dahl, byfoged Morten Hammer og by- og birkeskriver Laurids Rasmussen.

Anm.: Kommissarier: Landsdommerne Høserich og Henrik Flint (kommissoriet egentlig udstedt til landfiskalen, byfoged i Nakskov Andreas Ramel). Tiltalen drejede sig om visse udtalelser i en lejrsmålssag. Nedsættelsen af en kommissionsdomstol begrundes med at de pågældende tilhørte forskellige værneting.

Indhold: Forhørsprotokol, kommissorium, domsudskrift og div. sagsindlæg.

Heri tillige komm. 8, 10 og 11.

10. 1752. Kommission af 21/1 1752 til at pådømme sagen Nakskov bys magistrat ctr. grevinde Ide Margrethe v. Reventlow ang. et jordstykke.

Anm.: Kommissarier: Landsdommerne Høserich og Flint.

Dom: 31/1 1753. Grevinden havde ladet det omstridte jordstykke indhegne til brug for sine bønder under gården Abildtorpgård. Magistraten hævdede, at jorden tilhørte fællesgræsningen. Dommen tilkendte byen retten over jorden.

Indhold: Forhørsprotokol samt bilag.

Heri tillige komm. 8, 9 og 11.

11. 1753. Kommission af 6/4 1753 til at pådømme sagen Abel Kathrine Giise ctr. Hans Pedersen Ruud, Øster Ulslev om brudt ægteskabsløfte.

Anm.: Forlig 21/6 1753.

Indhold: Kommissionsprotokol med div. indlæg.

Heri tillige komm. 8-10.

Kommissionsdomstole udskilt af Hofretten i København

1. 1705-07. Kommission af 15/12 1705 til at påkende sagen generalfiskalen ctr. justitsråd Severin Rasmussen for "mishandlinger" og bortrømmelse 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Landsdommer over Sjælland og Møn Tage Thott og højesteretsdommer Caspar Schøller (udpeget af landfiskalen til hvem kommissoriet 15/12 1705 er udstedt). Ved kommissorium af 20/4 1706 udpeges som meddommere Peder Hiort og Peder Lemvig.
Dom: 20/4 1707.
Severin Rasmussen, tidl. assessor i kancellikollegiet, dømmes for uregelmæssigheder i sin embedsførelse (bestikkelse m.m.). Efter dommen skal han have sit gods forbrudt og betale sagens omkostninger.
Indhold: Kommissionsprotokol m. bilag (koncepter til ansøgninger fra Severin Rasmussen, kgl. bestallinger, universitetstestimonier m.v.)
2. 1723. Kommission af 23/7 og 29/9 1723 til at pådømme sagen landsdommer Kr. Mønnichen ctr. amtsforvalter Andreas Lund, Skive ang. dennes oppebørsler 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Amtmand over Silkeborg, Dronningborg og Mariager amter Jens Jørgensen Seerup til Hald, Frederik Kier til Børglum Kloster, rigs- og landkommissarius Bertel Hauch og Niels Poulsen til Gunderup.
Dom: 1/2 1726.
Sagen drejede sig om oppebørslerne af skattekorn og -penge for perioden 1709-23. Dommen var en bekræftelse af et i forvejen indgået forlig mellem parterne.
Indhold: Kommissionsprotokol med kommissorium og dom. Div. bilag, herunder de omhandlede korn- og pengeregnskaber.
Heri tillige komm. 3-5.
3. 1739. Kommission af 27/2 1739 til at pådømme sagen kammeradvokaten ctr. kapt. Jens Møller for opkrævning af utilbørlige renter.

Anm.: Kommissarier: Assessor Poul Eggers og vicelandsdommer Andreas Ottesen Ørbech. Sagen var rejst af kammeradvokat Bredo Munthe. Den anklagede skulle have forlangt renter på 40-50 % p.a.
Dom: 20/4 1739.
Jens Møller dømmes til at betale sagens omkostninger.

Indhold: Kommissionsprotokol, hvori er indhæftet bilag.

Heri tillige komm. 2, 4 og 5.

4. 1739. Kommission af 20/3 1739 til at pådømme sagen provst Klaus Plum, Veterslev ctr. assessor Kr. Ferd. v. Haven m.fl. ang. rettigheder til 2 senge i Vartov.
Anm.: Kommissarier: Højesteretsassessor Poul Eggers og højesteretsprokurator Lauritz Munch.
Indhold: Kommissoriet og div. sammenhæftede originale dokumenter.
Heri tillige komm. 2-3 og 5.
5. 1740-41. Kommission af 25/12 og 9/6 1741 til at pådømme sagen generalfiskalen ctr. hofretssekretær S. Caspersen for utilbørlig opførsel og uforsvarlige embedsforhold.
Anm.: Kommissarier: Assessor Ursin og landsdommer Bolle Luxdorph.
Indhold: Indbundne originale dokumenter, herunder specifikationer samt kommissorier.
Heri tillige komm. 2-4.
6. 1742. Kommission af 2/3 1742 til at pådømme sagen kammeradvokaten ctr. sognepræst J.H. v. Verden, Ovrø m.fl. ang. omgåelsen af lovgivningen om forløvspenges erlæggelse 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Assessor i Højesteret Poul Eggers og assessor i Hofretten Peter Wartberg.
Dom: 2/5 1743.
Indhold: Div. sammenhæftede originale dokumenter, herunder kommissorium, stævninger og dom.
Heri tillige komm. 7-8.

7. 1744. Kommission af 3/1 1744 til at pådømme sagen generalfiskalen ctr. toldbetjent Matthies Hauge i Dragør for hans forhold ved to fra Malmø ankomne svenske desertører.
- Anm.: Kommissær: Landfiskal Frederik Smith.
Dom: 23/3 1744.
Sagen rejstes af den svenske minister plenepotentaire ("ambassadør"). Toldbetjenten anklages for at have hjulpet desertørerne. Han fradømtes sit embede samt pålagdes bøde til landfiskalen.
- Indhold: Div. originale dokumenter, herunder kommissorium, stævning og udskrift af dommen.
Heri tillige komm. 6 og 8.
8. 1745-47. Kommission af 29/10 1745 til at pådømme sagen Abraham Pelt, København ctr. Det vestindiske-guinesiske kompagni.
- Anm.: Assessor i Højesteret Oluf Borch Scouboe og assessor sammesteds, generalprokurør Jens Severin Wartberg.
Dom: 11/9 1747.
Sagen drejede sig om et påstået kontraktbrud i forbindelse med kompagniets sukkerleverancer. Dommen frifandt kompagniet, men parterne skulle deles om sagens omkostninger.
- Indhold: Indbundne originale dokumenter.
Heri tillige komm. 6-7.
9. 1740. Kommission af 6/6 1740 til at afhandle tvistigheder imellem Poul Møller af København og afg. justitsråd Gaulkens dødsbo og arvinger 1 pk.
- Anm.: Kommissarier: Carl Æmilius Baron af Schack, assessor i Højesteret og Hofretten og præsident i Borgretten og Johan Gustav Seckman, kancellisekretær og kvartermester ved livgarden. Kommissionen er udtaget af Hofrettens skiftebreve.
Dom: 13/5 1741.
Indhold: Indbundne kommissionsakter.

Kommissionsdomstole udskilt af Hof- og stadsretten

Kommission af 23/1 1772 til at efterse og optegne dronning Caroline Mathildes pretiosa har været forsvundet siden 1966.

1. 1789-92, Kommission af 21/11 1788 til undersøgelse og påkendelse i sagen mellem handelshuset Pingel, Meyer, Prætorius og Co. og supercargo Peter Ertzer, kaptajn Heizel m.fl. 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Nicolaj Stabel og David Brown.
Sagen kører fra 25/2 1789 til 2/2 1792, men består udelukkende af udsættelser begæret af Ertzer og sluttet med forlig, således at det er muligt at se, hvad sagen har drejet sig om.
Indhold: 1 kommissionsprotokol.
2. 1790-93. Kommission af 22/10 1790 til undersøgelse og påkendelse af ulovlige pantelånere, yderligere 2 kommissorier af 28/1 1791 til undersøgelse og påkendelse af de i Hof- og stadsretten påbegyndte sager mod jøden Erfeldt og auditor Hindrup samt de for politiretten indklagede sager for ulovligt pantelåneri mod tallotteridirektør Dyhr og skrædder Bruun.
Endelig kommissorium af 9/11 1792 til afsigelse af dom enkeltvis i de 20 sager. 2 bd.,
2 pkr.
Anm.: Kommissarier: Assessor Diderich Seibman Fleischer og assessor Andreas Biørn Rothe.
Dommen eller dommene findes ikke vedlagt, men den ene kommissionsprotokol slutter 5/3 1793 med "Retten optog derefter denne sag til doms".
Indhold: 2 kommissionsprotokoller, 4 forhørsprotokoller, bilag.
3. 1795-99. Kommission af 10/4 1795 og 10/6 1796 til undersøgelse og påkendelse i sagen mod kancelliråd

Hans Holm, porcelænshandler Michael Brabrand,
Ludvig Krogh og Hans Rasmussen Leerbeck. 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Iflg. komm. af 10/4 1795
assessorerne Thestrup og Müller; Iflg. komm.
af 10/6 1796 assessorerne Christian Rafn og
Peter Christian Bagger. Det er ikke muligt
at se, hvad sagen egentlig drejer sig om, ind-
læggene i kommissionsprotokollen handler om
den juridiske procedure.

Indhold: 1 kommissionsprotokol.

4. 1815-16. Kommission af 3/8 1815 til undersøgelse og på-
kendelse af tumulter i Tugt- rasp- og forbed-
ringshuset d. 31/7 1815 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Etatsråd, kongens fo-
ged Carstens og politiinspektør Hvidberg.
Dom: 3/2 1816.

Urolighederne startede med klager over ma-
den og udviklede sig til vold og hærværk.
Af de 54 fanger, der anklagedes for delta-
gelse, blev de 3 dømt til henrettelse, res-
ten til piskning og strengere arbejde.
Litt.: For supplerende kilder og litteratur
se komm. nr. 7 (Hof- og stadsretten).

Indhold: 3 forhørsprotokoller.

5. 1816-19. Kommissorium af 23/1 1816 til undersøgelse
af og pådømmelse i sagen mod kancelliråd
Carsten Ludvig Schiöt og overkrigskommissær
Andreas Leisner i forbindelse med uorden og
misligheder i Københavns overformynderi. 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Justitiarius N. Aagesen,
Køefoed og Stellwagen (?).
Dom: 28/8 1819.

Hovedparten af dommene består af erstatnings-
krav. C.L. Schiödt idømmes erstatningspligt
for en del af beløbet og 5 års fængsel.
Andreas Leisner og Johan Adolph Beckmann
idømmes erstatningspligt og fængsel på livs-
tid. Hans Christian Winther idømmes en bøde
på 100 rd.

Indhold: 2 kommissionsprotokoller.

1 læg pakket s.m. komm. nr. 6.

6. 1816-17. Kommission af 24/9 1816 til undersøgelse og
påkendelse i sagen mod underinspektør ved Tugt-

rasp- og forbedringshuset Biering og forbedringshusmester Wehage for forsømmelig embedsførelse.

Anm.: Kommissarier: Kongens foged C.W. Carstens, politiinspektør O.H. Hvidberg og justitiarius i Københavns Sørret N. Aagesen.
Dom: 24/9 1817.

Anklagen lød på forsømmelser i føringen af forbedringshusets lister og Biering idømtes en bøde på 500 rbd. Wehage en bøde på 50 rbd.

Indhold: 1 kommissionsprotokol, 1 deduktionsindlæg, 1 protokol 1759-1803 med instrukser for embedsmænd ansat ved fattigvæsenet, fødselsstiftelsen, Tugthuset på Christianshavn, Københavns forbedringshus m.m.

1 læg pakket s,m. komm. nr. 5.

7. 1817. Kommission af 2/7 1817 til undersøgelse og pådømmelse af de d. 25/6 1817 stedfundne tumulter i Tugt- rasp- og forbedringshuset på Christianshavn 1 pk.

Anm.: Kommissarier: . . . . ., W.D. . . . .
M. Lange.

Dom: 13/9 1817.

I lang tid inden d. 25/6 havde fangerne i straffeanstalten forberedt en større flugt, hvortil de havde fremstillet falske nøgler og attrapvåben. Oprindeligt havde planen været at grave en gang under muren, men efter forgæves forsøg enedes man om at bryde ud gennem sprøjtehuset ved hjælp af efterlavede nøgler, derefter ville man flygte til kysten og med de efterlavede våben erobre et skib og sejle til Rostock eller en anden fri havn. Planen var opstået i rasphuset, men efter et mindre optøjer tilsluttede fangerne i forbedringshuset sig planerne. Urolighederne begyndte d. 25/6, men det viste sig at kun nogle af nøglerne kunne bruges. Af de 50 fanger, der var indblandet i tumulterne, undveg kun de 11, af disse blev de 8 fanget i København, de 2 i nærheden af Næstved og 1 i nærheden af Vordingborg. Resten af de involverede fanger prøvede at bryde ud gennem forskellige afdelinger også kvindeafdelingen, men nåede kun at lave forskelligt hærværk.

Af de 50 anklagede blev 2 frifundet, 6 blev dømt til halshugning og stejle, heraf blev

de 2 benådet ved kongelig tilføjelse til dommen, yderligere 4 blev dødsdømt. Resten blev dømt til piskning og for en dels vedkommende forlænget straf og skærpet arbejde. Blandt de dømte var 8 kvinder.

Litt.: Supplerende kilder kan findes i landsarkivets registratur: Ældre fængselsarkiver fra København og Møn. Litteratur med yderligere henvisninger kan findes i Jens Engberg: Dansk guldalder, eller oprøret i Tugt- rasp- og forbedringshuset, Kbh. 1973.

Indhold: 1 domsprotokol.

1 læg pakket s.m. komm. nr. 8, 9 og 10.

8. 1817. Kommission af 16/8 1817 til undersøgelse af sagen mod grosserer Spiro.

Anm.: Kommissarier: Toldinspektør Hans Muus, chef for Københavns Told og Comsumptionskontor Christian Georg Høst og assessor i Landsoversamt hof- og stadsretten og statsadvokat Michael Lange.

Sagen drejede sig om hvorvidt 22 fæde kaffe fra grosserer Spiros kreditoplag var blevet udført til Sverige eller ikke.

Forud for kommissionen havde Det kongelige General Toldkammer og Commercie Collegie foretaget forhør.

Kommissionens forhør strakte sig fra 28/8 til 28/10 1817.

Indhold: 1 kommissionsprotokol pakket s.m.

komm. nr. 7, 9 og 10.

9. 1817-19. Kommission af 11/12 1817 til at undersøge adskillige klager over professor og førstepræst ved Den reformerte menighed i København, Ferdinand Louis Maurier og kommissorium af 1/9 1818 til at påkende samme sag.

Anm.: Kommissarier: Stiftsprovst Henrik Georg Clausen, provst og sognepræst for Bremerholm Frederich Carl Gutfeldt og assessor i Landsoversamt hof- og stadsretten Wilhelm Peter Zeuthen.

Dom: 16/6 1819.

Formanden og de ældste ved den franske reformerte kirke og professor Nicolay Puerari klagede over, at Maurier havde udtalt sig fornærmende om dem og om betegnelsen reformert. Ved dommen fandtes Maurier fri at være for alle beskyldninger, hvorimod de klagende

skulle bøde 300 rbd. til fattigkassen og professor Puerari yderligere 50 rbd. Desuden skulle de klagende dække sagens omkostninger.

Indhold: 1 kommissionsprotokol, bilag.

1 læg pakket s.m. komm. nr. 7, 8 og 10.

10. 1818. Kommission af 9/5 1818 til undersøgelser af det af oberstløjtnant Wilhelm baron Gersdorff udviste fornærmelige forhold imod stiftamtmand baron Güldencrone 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Assessor ved Landsoversamt hof- og stadsretten Michael Lange og assessor sammesteds Peder Christian Wilse. Striden mellem Gersdorff og Güldencrone skyldtes oprindelig Güldencrones langsomhed ved betalingen for godserne Marselisborg og Farensted, som han havde erhvervet fra Gersdorffs familie.

Kommissionens opgave var imidlertid at undersøge de uenigheder som fulgte gældens langsomme afvikling, hvor Güldencrones udeblivelser fra møder og hans vægring ved at besvare breve havde fornærmet Gersdorff i så høj grad, at denne udfordrede Güldencrone til duel. Sagen var begyndt af Københavns politi og videresendt til kongens foged. Straffen for dueller var i Danmark, som i flere andre lande, så streng at man oftest veg tilbage for at bruge den, men forsøgte at behandle disse sager på anden måde. Duellen havde ikke fundet sted, men en udfordring var afsendt, og det var dette problem kommissionen skulle tage stilling til. Kommissionens forhandlinger sluttede d. 9/6 1818 med at afvise sagens duelaspekt og fastslå, at det øvrige mellemværende mellem de 2 baroner ikke hørte ind under kommissionens kompetance og kommissionen sluttedes for snarest at sende akterne til Danske Cancelli.

Indhold: 1 kommissionsprotokol

1 læg pakket s.m. komm. nr. 7, 8 og 9.

11. 1819-20. Kommission af 6/9 1819 og 10/9 1819 til undersøgelse og pådømmelse af sager i forbindelse med urolighederne i København d. 4. og 5. sept. 1819 2 pkr.

Anm.: Kommissarier: Assessor i Højesteret Casper Frederich Lassen, justitiarius i

Københavns søret Nicolay Aagesen og assessor i Landsover- samt hof- og stadsretten Hans Jacob Koefoed. C.F. Lassen blev udnævnt til kommissar ved komm. af 10/9 i stedet for overauditor, by- og herredsfoged i Neksø Frederik Ernst Wilhelm Knudsen, og blev som følge af sin rang kommissionens første medlem. Der blev udstedt 2 kommissioer den 6/9 1819, det første udnævnte kommissionen med ret til undersøgelse og pådømmelse af personer indblandet i urolighederne d. 4.-5. sept., det andet komm. gav bemyndigelse til uden appel at dømme i sager vedr. overtrædelser af de samme dag udstedte bekendtgørelser.

Dommen over de ca. 160 arresterede personer blev ikke afsagt samlet. Dommene er ikke indført i kommissionsprotokollerne, men udkast til 25 domme afsagt d. 13/9, 27/9, 5/10, 5/11 og 13/11 er vedlagt bilagene.

Jødefejden er betegnelsen for de optøjer, som i sept. 1819 fandt sted i flere danske byer, og som var et efterspil til den langt voldsommere forfølgelse af jøderne, der fandt sted i en række tyske byer i aug. 1819. I København varede jødefejden fra d. 4/9 til den 14/9 med et lille efterspil d. 28/10. Se kommissionsdomstole udskilt af retsbetjentarkiverne nr. 21 (Næstved byfoged) om opstandene i Vordingborg og Næstved d. 11-12. sept.

Indhold: 3 kommissorier, 3 kommissionsprotokoller, bilag.

12. 1820. Kommission af 26/4 1820 til undersøgelse og pådømmelse af konferensråd Birchs embedsforhold

1 pk.

Anm.: Kommissarier: ?

Dom: 18/12 1820.

Den første protokol er autoriseret af Schmidt-Shiseldek og Ørsted, der også sammen med Koefoed har underskrevet de enkelte indlæg. Den anden protokol er autoriseret af Ørsted, Koefoed og Stellwagen, der også har underskrevet dommen.

Christian Birch var i 1784 blevet ansat i Finanskollegiet, hvor han blev chef for sekretariatet, han blev senere deputeret i finanskollegiet og medlem af direktionen for statsgælden m.m. I de nærmeste år efter 1814 gennemførte han sammen med finansminister

Møsting en forenkling af finansadministrationen, og han bistod også denne ved oprettelsen af Nationalbanken.

I 1820 opdagedes det, at han for at dække sit spil i tallotteriet i en periode fra 1796 havde bedraget staten for ca. $\frac{1}{2}$ mill. rbd. Ved dommen straffedes han på arv og boeslod og idømtes 5 års arbejde ved Københavns fæstning, samt til at betale sagens omkostninger.

1821 dømtes han af Højesteret fra ære og embeder og hensattes i fængsel på livstid. Litt.: Dansk Biografisk Leksikon og de der nævnte litteraturhenvisninger.

Indhold: 2 kommissionsprotokoller.

1 læg pakket s.m. komm. nr. 13 og 14.

13. 1821-22. Kommission af 20/11 1821 til undersøgelse af tyveri fra pengebreve.

Anm.: Kommissarier: Assessor ved Landsover- samt hof- og stadsretten M. Lange. Politiretsassessor Eberlin, der var udnævnt iflg. komm. blev på grund af andre forretninger erstattet af postforvalter von Stöchen. Dom: 20/2 1822.

Fra begyndelsen af 1820 havde postvæsenet modtaget klager over at penge var forsvundet fra forsendelser, men først i slutningen af 1821 kunne tyverierne stedfæstes til Helsingør, hvor der blev optaget politiforhør.

For tyveri af 3357 rbd. og forfalskning af segl idømtes Jacob Christensen, privatskriver hos postmesteren i Helsingør, kagstrygning og fæstningsarbejde på livstid. Hans medskyldige Antoine Bournouville, studiosus chirurgiæ, idømtes 3 år i Forbedringshuset. Postmester Schoings i Helsingør idømtes en bøde på 300 rbd. for embedsforsømmelse og sammen med arrestanterne, erstatningspligt. (I dommen nævnes at kommissionen efter undersøgelse af afslutning modtog continuationsbefaling til at påkende sagen. Dato: ?).

Indhold: 1 kommissionsprotokol.

1 læg pakket s.m. komm. nr. 12 og 14.

14. 1823. Kommission af 31/1 1823 til undersøgelse af nogle ved generallottodirektionens forsamling stedfundne uordener.

Anm.: Kommissarier: Schaffer og Bentzen (?) Uordenen bestod i at 2 generaladministratorer:

Hans Henrik Hellesen og Jens Boetius udvekslede fornærmelser og kom i et mindre håndgemæng p.g. af uenighed om den daglige procedure.

Kommissionen sluttedes d. 22/2 1823 da der ikke kunne bringes overensstemmelse i administratorernes forklaring og det ikke skønnedes at der kunne bringes yderligere oplysninger.

Indhold: 1 kommissionsprotokol.

1 læg pakket s.m. komm. nr. 12 og 13.

15. 1823-24. Kommission af 22/10 1823 til undersøgelse og påkendelse af sagen imod dr. Kochen og inspektør Sternhagen

1 pk.

Ann.: Kommissarier: Etatsråd Carstens, stiftsprovst Clausen og assessor N.L. Schjonning.

Dom: 1/5 1824.

Inspektøren ved St. Petri drenge-realskole J.P. Sternhagen havde i en længere periode levet sammen med den i 1823 afdøde madam Sommerfeldt og udgivet hende for sin hustru, ligesom han officielt hævdede at være fader til hendes yngste barn. Sognepræsten ved St. Petri, dr. theol. A.H.M. Kochen havde udstedt attest på dette barn, uden at det dog kunne bevises, om han var vidende om de virkelige forhold. For disse uregelmæssigheder blev Sternhagen idømt 4 dages fængsel og blev kendt uværdig til at bestride sin stilling. Dr. Kochen blev idømt en bøde på 200 rbd. Sagen syntes i 1820 og 1822 at have været behandlet ved Landsover- samt hof- og stadsretten, da der i dommen af 1/5 1824 nævnes vidneudsagn dertil, men der oplyses ikke noget om tidligere dom i sagen.

Indhold: 1 kommissionsprotokol, 1 bd. bilag.

1 læg pakket s.m. nr. 16.

16. 1825-27. Kommission af 12/4 1825, 9/12 1825 og 7/4 1826 til undersøgelse af henholdsvis assistent Svankjær, assistent Poulsen og major Richelieus forhold i embedsforvaltningen i guvernementet Guinea.

Ann.: Kommissarier: Rottbøll og Witt (en del steder erstattes Witt af Bang).

Dom over ass. Svankjær d. 10/11 1826.

I 1824 klagedes fra Guinea til Det Kongelige Generaltoldkammer og Commercie Collegie over et af medlemmerne i rådet assistent J.C. Svankjær. Undersøgelserne rettedes mod guvernementets regnskaber og inddrog senere assistent Poulsen og guvernør Richelieu. Kommissionsprotokollen dækker perioden april 1826 til april 1827 og indeholder dom over Svankjær, der dømtes fra embedet og til at betale en bøde på 300 rd. 23/4 1827 sluttedes forhørene. Richelieu blev afsat ved overkrigskommissionsdom af 5/8 1827.

Ved komm. af 28/9 1826 nedsattes en ny kommission med kaptajnløjtnant J.P. Flint og auditor L.V. Hein, der sendtes til Guinea for at undersøge embedsførelsen for de forudgående guvernører, men de fandt arkivalierne i en sådan forfatning, at sagen henlagdes.

Litt. og kilder: Rigsarkivet: Vestindisk-guineisk Kompagni: Arkivalier hjemsendt af den i 1826 nedsatte undersøgelseskommission og Vestindisk-guineisk Rente- samt Generaltoldkammer: Guineiske journaler 1825-28.

Indhold: 1 kommissionsprotokol.

1 læg pakket s.m. komm. nr. 15.

Kommissionsdomstole udskilt af Københavns Kriminal- og politiret

1. 1847-50. Kommission af 16/11 1847 til at pådømme sagen mod arrestanten F.K.J. Frelsen m.fl. 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Assessorerne Herman Rothe og A.L. Casse.
Dom: 22/7 1848.
Sagens indhold var ulovlig handel med spillekort. Den viste sig at have forgreninger i store dele af landet, og op mod 100 personer var under anklage. Fler-tallet tiltaltes dog kun for ulovlig besiddelse af spillekort, ikke for ulovlig handel og smugleri. I øvrigt belyser det bevarede materiale kun sagen mangelfuldt.
Indhold: Retsprotokoller 1847-50 samt div. bilag. (ingen kommissorier er beva-ret).

2. 1848-50. Kommission af 10/11 1848 til at pådømme sagen mod arrestanten Christen Pedersen af Ll. Fuglede m.fl. 2 pkr.
Anm.: Kommissarier: Assessor S.J. Gutenrath og landvæsenskommissær Liebach.
Dom: 21/12 1850.
Denne tyverisag var 27/11 1844 begyndt ved Arts-Skipperinge herreders politiret og senere fortsat ved Løve herreds politiret.
Indhold: Forhandlingsprotokoller 1848-50 samt div. bilag.

- 2a. 1851-52. Kommission af 7/4 1851 m. fl. datoer 3 pkr.
(Sagen mod "Handskemagerbanden").
Anm.: Efter forgæves opklaring ved Lollands Sønder herredsret af et mord og en mordbrand (med 4 dødsopfre) nedsattes en kommissionsdomstol bestående af: Assessorerne Herman Rothe og A.L. Casse samt borgmester og herredsfoged L.G. Fasting, Nakskov. Den ned-satte domstol opklarede foruden disse for-brydelser mange andre, begået over det meste af Lolland indenfor de seneste 20 år. Ialt tiltaltes 43 personer. Blandt dommene 4 dødsdomme, som sammen med en del af de øv-rige strenge straffe blev appelleret til Højesteret. Til de meget få sager, som kom-missionen beskæftigede sig med uden at op-

klare dem hørte brande på Knuthenborg og Christianssæde. Disse brande havde tidligere været behandlet forgæves af såvel ordinære domstole som kommissioner. Sagen blev betegnet "handskemagersagen" efter den hovedanklagedes erhverv. Litt.: Vibeke Nielsen: Kommissionsdomstole under den gamle retspleje, s. 163 (Arkiv bd. 1 1966).

Indhold: Retsprotokoller 1851-52, kommissorier, kopibog over fremlagte dokumenter, div. bilag, herunder en konvolut indeholdende en forkullet rebstump og en hårlok.

3. 1853-61. Kommission af 7/12 1853 til at påkende de "misligheder", der har fundet sted i 1848 og flg. år ved søetatens hvervning 6 pkr.

Anm.: Kommissarier: Orlogskaptajn Johan Fr. Bræm (afløses siden af kommandør Chr. Carl Paludan), assessorerne de Fine Skibsted, S.J. Gudenrath, A.C. Meyer og kontraadmiral J. Seidelin.

Indhold: Forhørsprotokol 1853-61, justitsprotokol 1853-59, kommissionens papirer, kopibog over søetatens hvervning 1850, journal for samme 1850, ruller over sølimiter og søindrullerede 1849-50, proviantjournal for fregatten Thetis, kommende og gående rulle for samme samt køkkenslutningsrulle.

4. 1853-55. Kommission af 20/12 1853 m.fl. 3 pkr.
("Broendesagen").

Anm.: Kommissarier: Assessorerne Herman Røthe og G.L. Kørpe.
Sagen var startet ved Wedelsborg birk og Odense og Båge herreders jurisdiktioner, idet man forgæves havde forsøgt at opklare et par mord og endnu et par grove forbrydelser. Den nedsatte kommissionsdomstol inddrog foruden disse forbrydelser en række andre forbrydelser på Fyn i årene op mod 1853. I alt tiltaltes ca. 60 personer. Langt de fleste forhold opklares fuldstændigt, bl.a. de to mord og adskillige røverier. Blandt dommene er 4 dødsdomme.
Der appelleres til højesteret.

Sagen blev betegnet Broendesagen efter den hovedtiltaltes bopæl, "Broendehus".
Litt.: Vibeke Nielsen i Arkiv bd. 1.
s. 163-64.

Indhold: Retsprotokoller 1853, kommissorier og div. bilag.

- 4a. 1853. Kommission af 20/12 1853 til "Morten Væver-sagens" opklaring 1 pk.
- Anm.: Kommissarier: Assessor Herman Rothe. Sagen var en udløber af komm. 4. Opklaringen gjaldt et overfald på en husmand og væver og hans datter (Kirkesøby mark, Bågherreds jurisdiktion).
- Indhold: Div. rapporter, udskrifter og korrespondance.
- 5-6. 1855-56. Kommission af 9/6 1855 til at fortsætte og tilendebringe den ved Københavns Kriminal- og politiret påbegyndte undersøgelse vedr. en del underslæb og andre "misligheder" i det militære varedepot. Kommission af 11/10 1856 til yderligere at undersøge og påkende sagen ang. underslæb ved det militære varedepot 3 pkr.
- Anm.: Kommissarier: Assessor Carl Fr. de Fine Skibsted og overauditor M.A. Monrad.
- Indhold: 1855-56 kommissionsprotokol for komm. af 9/6 1855 og div. bilag for begge kommissioner.
- 7-8. 1856-58. Kommission af 30/4 1856 til yderligere at undersøge og pådømme en mod havnekaptajn Henrik Krenchel ved søetatens kombinerede ret tidligere behandlet sag. Kommission af 10/12 1856 til yderligere at behandle og påkende en imod suspenderet havnekaptajn H. Krenchel m.fl. anlagt sag 2 pkr.
- Anm.: Kommissarier: Kontraadmiral J. Seidelin, assessor i Landsover- samt hof- og

stadsretten Fr. Tekla Lütken, auditor ved søetatens kombinerede ret Julius Skrike, assessorerne G.L. Kørpe og C.A. Cold. Dom: 23/1 1858.

Havnekaptajnen anklagedes for mislig embedsførelse.

Indhold: Forhørsprotokol 1856 med tilhørende dokumenter, domprotokol m.v. 1856-58 med tilhørende dokumenter.

9. 1856. Kommission af 10/5 1856 til at undersøge omstændighederne ved en kollision mellem postdampskibene Ejderen og Jylland natten mellem 5. og 6. maj 1856 1 pk.
- Anm.: Kommissarier: Kommandørkaptajn i søetaten C.E. v. Dockum, J.A.D. Stæger, waterskout i København og assessor A.C. Meyer. Kollisionen fandt sted i Langelandsbæltet.
- Indhold: Forhørsprotokol samt enkelte dokumenter (øvrige dokumenter oversendtes til justitsministeriet efter kommissionens ophævelse).
10. 1859-60. Kommissioner af 5/1 og 18/7 1859 til at undersøge og påkende sagen mod Lars Nielsen Bahl, kaldet Balle-Lars, vedr. mordet på Ole Andersens enke i Uglede, m. fl. forbrydelser 1 pk.
- Anm.: Kommissær: Assessor Herman Rothe. Dom: 3/1 1860. Balle-Lars var af enkens stedsøn hyret til at begå mordet mod løfte om 100 rd. Balle-Lars tilstod i første omgang mordet og dømedes efter appel til Højesteret til døden. Siden trak han sin tilståelse tilbage, men dommen blev eksekveret 16/10 1860. Stedsønnen idømtes livsvarigt tugthus. Litt.: Kat. til landsarkivets udstilling: Forbrydelse og straf 1975, s. 32.
- Indhold: Forhørs- og domprotokoller (3 bd.) samt kommissionens papirer. Herunder ekstrakter af mordsagen.
11. 1858. Kommissioner af 20/4 og 18/9 1858 til at pådømme sagen mod Morten Sørensen, Dron-

- ningborg for mordet på skovfoged Jens Pedersen og hans hustru 1 pk.
- Ann.: Kommissarier: Assessor Rothe og herredsfogden i Størring og Galten herreder, J. Bloch Jespersen.
Sagen var påbegyndt ved nævnte herredsret.
Dom: 18/11 1858 (dødsdom).
- Indhold: Forhørsprotokoller samt justitsprotokol med indførsel af dommen. Div. bilag.
12. 1859. Kommission af 6/7 og 31/8 1859 til at optage eller fortsætte undersøgelsen ang. forskellige ildebrande på Bornholm 3 pkr.
- Ann.: Kommissarier: Assessor Rothe og Fr. Henrik Jørgensen, byfoged i Hasle samt herredsfoged i Nørre herred.
Der var i årene siden midten af 1840'erne forekommet et meget stort antal uopklarede gårdbrande på Bornholm. En lang række personer var forhørt ved de bornholmske herredsretter uden at det havde ført til opklaring.
- Indhold: Forhørsprotokol 1859 samt kommissionens papirer (udskrifter af forhør foretaget ved de lokale herredsretter).
13. 1859-61. Kommission af 12/1 1859 og 8/8 1860 til at pådømme flere stedfundne ildebrande i Københavns amt 2 pkr.
- Ann.: Kommissær: Assessor Gudenrath.
Dom: 16/7 1861.
- Indhold: Forhørsprotokol 1859-60 (3 bd.)
Journaler med tilhørende sager.
14. 1861-62. Kommission af 9/4 1861 og 24/1 1862 til undersøgelser af misligheder, der skulle være begået i 4. udskrivningskreds ved kassation og antagelse af distriktheste 1 pk.
- Ann.: Kommissarier: Assessor Behrend og oberstleutnant i kavalleriet Fr. Arnoldus Leth.
Dom: 6/12 1862.
Sagerne omfatter Fyn, de dømte er hestehandlere og regimentsdyrlæger.

Indhold: Forhørsprotokol 1861-62, div. udskrifter og kommissorier.

15. 1866. Kommissioner af 4/1, 23/3, 23/5 og 10/9 1866 til at pådømme flere i Salling med tilstødende herreder begåede forbrydelser 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Assessorerne Behrend og Cold.
Dom: 24/10 1866.
48 personer tiltaltes og dømtes for hæleri og tyveri (se fortegnelse i gl. registratur). 4 domme appelleredes til Højesteret, hvor kommissionsdommene stadfæstedes 22/5 1867.
Indhold: Forhørsprotokol (tillige ført som justitsprotokol). Kommissionens papirer: rapporter, dåbsattester og straffeattester m.v.
16. 1866-68. Kommissioner af 26/11 1866, 27/8 1867, 12/3 og 11/6 1868 til at pådømme sagen mod arrestanten Anders Henrik Berthelsen Klerke m.fl. for forbrydelser begået i København og Frederiksborg amter (Slangेरupsagen) 1 pk.
Anm.: Assessorerne O. Knudsen og C.A. Cold.
Dom: 23/7 1868.
Det var tyveri- og hælerisager. I alt tiltaltes og dømtes 81 personer (fortegnelse med angivelse af straffe i gl. registratur).
Indhold: Justitsprotokol med dom, rapporter, stævninger m.v.
Heri tillige komm. nr. 17-18.
17. 1867. Kommission af 5/10 1867 til at undersøge sagen om Mette Marie Rasmusdatters mistænkelige død.
Anm.: Kommissar: Assessor P.L. Behrend.
Sagen pådømtes ved Mols herredsrets ekstraret 8/6 1868. De tiltalte, ægtemanden Rasmus Rytter og Niels Christensen Søndergaard frifandt. Ved landstingsdom i Viborg 9/11 1868 idømtes Rytter simpelt fængsel i 14 dage, mens Søndergaard fik stadfæstet herredsrettens dom. Højesteretsdom 11/3 1869 blev en bekræftelse af landstingsdommen.

Indhold: Forhørsprotokol.

Heri tillige komm. nr. 16 og 18.

18. 1868. Kommission af 21/2 og 20/3 1868 til at pådømme sagen om mord på husmand Mads Hansen, Stubdrup mark.
- Anm.: Kommissarier: Assessorerne P.L. Behrend og C.A. Cold. 3 personer var tiltalt, nemlig Hans Chr. Hansen, enken Ane Pedersen og Peder Pedersen Skjødte. De 2 sidste idømtes livsstraf.
Dom: 25/6 1868, stadfæstelse ved Højesteret 27/10 1868.
- Indhold: Forhørsprotokol (tillige benyttet som justitsprotokol). Desuden div. koncepter, rapporter m.v.
Heri tillige komm. nr. 16-17.
19. 1868-69. Kommission af 30/5 og 19/11 1868 og 17/4 1869 til at pådømme sagen om brandstiftelser m.m. i Kronborg birk (Fredensborgsagen) 3 pkr.
- Anm.: Kommissarier: Assessorerne P.L. Behrend og C.A. Cold.
Dom: 29/4 1869.
5 af de dømte appellerede til Højesteret, som afsagde dom 6/10 1869. Kun i et enkelt tilfælde blev straffen nedsat. I alt var 64 tiltalt, ingen frifandtes. En fortegnelse over de pågældende findes i gl. registratur.
- Indhold: Justitsprotokol, 3 forhørsprotokoller, ekstraktudskrift af forhøret, rapporter samt koncept til dommen.
20. 1871. Kommission af 17/8 1871 til at pådømme sagen mod arrestanten Rasmus Madsen for kirketyverier 1 pk.
- Anm.: Kommissar: Assessor C.W.N. Wallich.
Der var 2 tiltalte, nemlig Rasmus Madsen og Rasmus Steffensen, sidstnævnte var dømt ved Wedelsborg birks ekstraret 30/5 1870. Overretten stadfæstede dommen 5/8 1870. Højesteret, der behandlede kommissionssagen i første instans sammen med den af overretten pådømte sag, dømte, at det skulle forblive ved den straf, som Steffensen alle-

rede havde udstået, hvorimod Rasmus Madsen idømtes 12 års tugthusarbejde, dom 16/1 1872.

Indhold: Forhørsprotokol med rapporter bilagt.

Heri tillige komm. nr. 21.

21. 1871. Kommission af 9/9 1871 til at undersøge sigtelse mod afskediget korpslæge H.C. Møller for bestikkelse.

Anm.: Kommissar: Assessor C.W.N. Wallich. Sagen var foranlediget af nogle bemærkninger i rigsdagen i forbindelse med behandling af lov om pension for den pågældende korpslæge (afskediget fra 6. batallion, Viborg). Undersøgelserne var begyndt ved Middelsom Sønderlyng herredsret. Sagen blev sluttet uden dom.

Indhold: Forhørsprotokol samt enkelte bilag.

Heri tillige komm. nr. 20.

22. 1873. Kommission af 21/12 1872 til at pådømme sagen ang. mord på husmand Mikkell Nielsen, Almstok, 1. pk.

Anm.: Kommissarier: Assessorerne A. Holmblad og O. Knudsen.

Dom: 16/1 1873.

Undersøgelserne var begyndt ved Nørvang og Tørrild herreders politiret. Der var 2 tiltalte i sagen, nemlig Niels Iversen (Bager), som fik livsstraf, og dennes hustru, som idømtes 2 års fængsel. For førstnævntes vedkommende appelleredes dommen til Højesteret, hvor den stadfæstedes 25/3 1873.

Indhold: Forhørsprotokol, justitsprotokol med dommen. En del rapporter, sagførerindlæg.

Heri tillige komm. nr. 23.

23. 1874. Kommission af 6/6 1874 til at undersøge sagen mod by- og herredsfoged P.A.H. Nygaard, Nexø, Åkirkeby og Bornholms Sdr. herred, for sigtelse for underslæb.

Anm.: Kommissar: C.W.N. Wallich. Byfogden afskediges uden pension.

Indhold: Forhørsprotokol m. bilag.

Heri tillige komm. nr. 22.

24. 1879-80. Kommission af 13/11 1879 og 7/4 1880 til at pådømme sagen mod Thomas Asmussen m.fl. for begåede forbrydelser i forskellige jurisdiktioner 3 pkr.
- Anm.: Kommissarier: Assessorerne C.A. Jensen og C.W.N. Wallich.
Dom: 16/7 1880.
- Indhold: Forhørsprotokoller, justitsprotokol med dom, div. indbundne og uindbundne bilag (overvejende retsudskrifter fra de lokale politiretter, hvor sagerne først havde været behandlet).
25. 1880-82. Kommission af 18/11 og 27/12 1880 til at pådømme sagen om Malling Holms embedsforrelse 1 pk.
- Anm.: Kommissarier: Assessorerne C.A. Jensen og C.W.N. Wallich.
Dom: 21/12 1882.
Seier Malling Emil Holm var byfoged i Præstø og birkedommer og -skriver i Vordingborg nordre birk. Sagen drejede sig om hans forhold som forhørsdommer og politimester. Han idømtes 4 måneders fængsel ved kommissionsdommen.
Den stadfæstedes ved Højesteret 14/6 1883.
- Indhold: Forhørsprotokoller, justitsprotokol med dommen. Div. bilag.
Heri tillige komm. nr. 26.
26. 1882. Kommission af 28/1, 7/2 og 20/3 1882 samt 13/6 1882 til at pådømme sagen om ildebrande i Vejle amt.
- Anm.: Kommissarier: Assessorerne C.A. Jensen og C.W.N. Wallich.
Dom: 25/9 1882.
Det oprindelige kommissorium udvidedes til at omfatte undersøgelser af adskillige brande i Vejle amt. 7 personer tiltaltes og dømtes for brandstiftelse eller meddelagtighed heri.
- Indhold: Div. dokumenter, herunder kommissorier.
Heri tillige komm. nr. 25.

27. 1882. Kommission af 11/5 og 22/6 1882 til at undersøge og pådømme i sagen om ildebrande i Fredericia og omegn 1 pk.
- Anm.: Kommissarier: Assessorerne C. Ingerslev, C.A. Jensen og C.W.N. Wallich.
Dom: 12/2 1883.
6 tiltaltes og 5 dømtes. Navnene findes i gl. registratur.
Indhold: 3 forhørsprotokoller, justitsprotokol med dom samt div. dokumenter, herunder vota.
28. 1883. Kommission af 7/4 og 13/8 1883 til undersøgelse og påkendelse af en del misligheder begået i Horsens straffeanstalt 2 pkr.
- Anm.: Kommissarier: Borgmester og byfoged i Horsens, V. Jensen og assessor C. Jensen.
Dom: 29/2 1884.
Undersøgelsen var begyndt ved Horsens politiret. Der rejstes tiltale mod 44 personer, deriblandt fængselsinspektøren Ferdinand Anton Mazanti. For en del af de domfældtes vedkommende appelleredes til Højesteret (pådømt 2/2 1885). Sagen drejede sig om tyveri, for fængselsinspektørens vedkommende tiltale efter straffelovens § 141.
Indhold: 2 forhørsprotokoller, justitsprotokol med indført dom. Div. bilag i form af udskrifter, sagførerindlæg, straffeattester m.v.
29. 1883. Kommission af 15/9 og 15/12 1883 til at pådømme sagen om stedfundne tumulter ved de politiske møder i Jyderup 9/9 1883 1 pk.
- Anm.: Kommissarier: Assessorerne Ingerslev og C. Jensen.
Dom: 8/9 1883.
Der var 15 personer tiltalt. Dommen appelleredes til Højesteret, som afsagde dom 17/2 1886. En af de 15 frifandtes. Navnene findes i gl. registratur.
Indhold: 3 forhørsprotokoller, justitsprotokol med indført dom samt div. bilag.

30. 1883-86. Kommission af 23/6 1883 og 15/2 1886 til at undersøge om herredsfoged H. Wøldicke (Hellelum-Hindsted herreder) havde gjort sig skyldig i uregelmæssigheder ved bestyrelsen af sit embede 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Assessor C. Jensen og kst. herredsfoged O.P.C. Faurholt.

Dom: 27/11 1886.

Herredsfogden fradømtes sit embede og idømtes 3 års forbedringsshusstraf. Ved højesteretsdommen 22/6 1887 nedsattes strafarbejdet til 2 år.

Indhold: Justitsprotokol med dom, forhørsprotokol med div. bilag.

31. 1884. Kommission af 29/10 1884 til at undersøge en række domme for barnemord afsagt ved Fejø birk (Fejø-sagerne) 1 pk.

Anm.: Kommissar: Assessor Jacob V. Ingerslev. Ved Fejø birk blev i 1884 afsagt dom i 2 sager vedr. mord på nyfødte børn og meddelagtighed i samme. Sagerne blev derefter appelleret til henholdsvis Højesteret og Landsover- samt hof- og stadsretten, som stadfæstede de strenge underretsdomme. Senere opstod der tvivl om, hvorvidt de unge kvinder, der var dømt for at have ombragt deres børn, overhovedet havde født. Den kommission, der derefter nedsattes, inddrog også forskellige sager vedr. usædelighed på Fejø i sine undersøgelser. Kommissionsundersøgelserne godtgjorde, at man kunne om ikke bevise, så dog sandsynliggøre, at der var dømt på forkert grundlag. Kommissionen afsagde ikke dom. Sagerne pådømtes igen af appelinstantserne efter undersøgelserne. Begge de tidligere domme omstødtes ved den endelige dom. Indirekte var kommissionssagen en anklage imod birkedommeren ved Fejø birk, Carl Anton Freuchen, som da også blev afskediget umiddelbart efter sagens afslutning.

Indhold: Retsprotokoller samt div. bilag.

Herunder kommissorier og en konvolut indeholdende stumper af det tøj, børnene blev fundet i.

32. 1885. Kommission af 25/6 og 1/8 1885 til at pådømme sagen om udvist vold mod politimesteren ved et politisk møde i Holstebro 16/6 1885 (Chresten Berg-sagen) 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Assessorerne J. Ipsen og N. Lassen.

Dom: 30/9 1885.

Ved dommen idømtes venstremanden Chresten Berg 6 måneders fængsel, og denne dom stadfæstedes ved Højesteret 11/1 1886. Chresten Berg, der på dette tidspunkt var formand for Folketinget, havde i sommeren 1885 foretaget en agitationsrejse i Jylland for at samle befolkningen i kampen mod Estrups provisorier. 16/6 i Holstebro var han ventet af en større forsamling, bl.a. var også byens politimester mødt efter ordre fra justitsministeriet. Denne havde anbragt sig iøjnefaldende på tribunen, tæt ved talerstolen. Da politimesteren ikke ville forlade tribunen frivilligt ved Bergs bestigelse af talerstolen, blev han under protest fjernet af 2 tilstedeværende personer. Sagen blev indgående behandlet i højrepressen.

Indhold: Forhørsprotokoller, justitsprotokol med dom, kommissionens papirer samt bilag til højesteretssagen.

33. 1885. Kommission af 18/6 og 10/8 til at undersøge, om der ved dannelsen af de såkaldte riffelforeninger eller ved bestillinger af våben måtte foreligge noget ulovligt 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Assessorerne J.V. Ingerslev og H. Sylow.

Dom: 23/11 1885.

Kommissionens undersøgelser omfattede oprettelse af riffelforeninger i Frederiksborg, Sorø og Præstø amter. De tiltalte var redaktør P.F.D. Martinsen, Sorø Folketidende og højskolelærer Georg Himmelstrup. Kommissionen dømte hver af de tiltalte 4 måneders simpelt fængsel. Dommen stadfæstedes ved Højesteret 18/3 1886.

Indhold: Justitsprotokol med dom og votum. Forhørsprotokol.

34. 1886. Kommission af 24/7 1886 ang. ildebrande i Rødby og Fugelse herred 1 pk.
Anm.: Kommissar: Assessor H. Sylow.
Ca. 25 personer forhørtes som mistænkte, men der fandtes ikke tilstrækkeligt materiale til at rejse anklage og fælde dom.
Indhold: Retsprotokol og div. dokumenter, herunder kommissorie.
35. 1886. Kommission af 9/9 og 10/12 1886 til at pådømme sagen om tumulter i Vester Brønderslev 6/9 1886 3 pkr.
Anm.: Kommissarier: Assessorerne Ingerslev og J. Ipsen.
Dom: 28/6 1887.
Urolighederne fandt sted på et hestemarked, hvor et antal gendarmere kom tilstede. Det førte til voldeligt sammenstød med befolkningen. (Gendarmkorpset indført ved provisorie af 27/10 1885). Der afsagdes dom over 28 personer. Straffen var for de flestes vedkommende nogle få ugers fængsel på vand og brød. Dommen blev ikke appelleret.
Navnefortegnelse i gl. registratur.
Indhold: 3 forhørsprotokoller, justitsprotokol med dom, 2 udskriftsprotokoller samt div. bilag (overvejende generalis for de dømte).
36. 1887. Kommission af 22/2 1887 til at påkende sagen om bedragerier forøvet mod Frederiksberg Sporvejsselskab 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Assessorerne Ingerslev og J. Ipsen.
Dom: 22/11 1887.
11 dømtes, 4 appellerede til Højesteret, der afsagde dom 15/5 1888.
Indhold: 2 forhørsprotokoller, justitsprotokol med dom samt bilag.
37. 1887. Kommission af 19/2 1887 til at undersøge klage over folketingsvalget i Sorø amts 4. kreds (Skelskør) 28/1 1887 1 pk.
Anm.: Kommissar: Assessor J. Ipsen.
Sagen drejede sig om bestikkelse og valg-

tryk i forbindelse med valget af højremanden grev Holstein Holsteinborg. Klagen blev indgivet til ministeriet af venstres kandidat Johs. Felshusen. Adskillige husmænd og indsiddere skulle være blevet bestukket til at stemme på Holsteinborg eller uretmæssigt være opført på valglisten. Sagen sluttede uden dom.

Indhold: Forhørsprotokol samt div. bilag (kommissorium, afskrift af klagen samt forskellig korrespondance i sagen).

38. 1888-89. Kommission af 22/8 1888 til at påkende sagen om ildebrande i Hjørring amt 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Assessorerne J.A. Thiele og J. Ipsen.

Dom: 16/3 1889.

Der var 12 dømte i sagen, for de 6 appelleredes dommen til Højesteret. Stadfæstelse 16/10 1889. De domfældtes navne findes i gl. registratur.

Indhold: Justitsprotokol, 4 forhørsprotokoller samt div. bilag.

39. 1888-90. Kommission af 22/8 1888 og 1/2 1889 til at pådømme sagen om ildebrande i Randers amt 4 pkr.

Anm.: Kommissarier: Assessorerne Ingerslev og J. Ipsen.

Dom: 23/4 1889.

14 tiltaltes, 1 blev frifundet (navnene i gl. registratur). Dommen appelleredes til Højesteret, som afsagde kendelse 8/1 1891 og 14/1 1890. En frifandtes, men for de øvrige stadfæstedes kommissionsdommen.

Indhold: 3 forhørsprotokoller, 1 justitsprotokol, 1 domsakt. Div. bilag (rapporter og generalia om de tiltalte samt Højesterets domsakt).

40. 1889. Kommission af 8/5, 20/7, 2/8 og 28/9 1889 til at pådømme i sagen om ildebrande i Ringkøbing amts nordlige del 3 pkr.

Anm.: Kommissarier: Assessorerne Fritz V. Nielsen og N. Lassen.

Dom: 5/9 1889.

Undersøgelsen gjaldt en række indbrudstyverier og ildebrande, som havde fundet sted den efteråret 1887. Dommen blev ikke appelleret.

Indhold: Justitsprotokol med domme, 1 forhørsprotokol, forhørsudskrifter, ekstraktudskrifter, domsakter og vota.

41. 1889. Kommission af 8/5, 22/7, 26/8 og 2/10 1889 til at pådømme i sagen om ildebrande i Ringkøbing amts søndre del 2 pkr.
- Anm.: Kommissarier: Assessorerne O. Hastrup og N. Lassen.
Domme: 29/8, 21/9 og 2/11 1889.
Brandene fandt sted i Bølling, Ulfborg, Hammerum og Hind herreder. Der var 12 tiltalte i sagen.
Der appelleredes ikke.
- Indhold: 1 justitsprotokol, 3 forhørsprotokoller samt div. bilag.
42. 1889. Kommission af 8/5, 9/7 og 16/7 1889 til at pådømme i sagen om brande i Kjær herred, Ålborg amt 4 pkr.
- Anm.: Kommissarier: Byfoged H. Sylow og assessor J. Ipsen. Ved en række kommissionsdomme i aug. og sept. 1889 dømtes 22 personer. Der appelleredes ikke til Højesteret.
- Indhold: Forhørsprotokoller og justitsprotokoller, domsudskrifter, forhørsudskrifter samt kommissorier.
43. 1888-89. Kommission af 8/11 1888 og 9/4 1889 til at pådømme sagen om ildebrande i Skelskør og Vester Flakkebjerg herred 2 pkr.
- Anm.: Kommissarier: Byfoged H. Sylow og assessor J. Ipsen.
Dom: 31/5 1889.
Der var 7 tiltalte i sagen, 1 frifandtes.
Der blev ikke appelleret.
- Indhold: Forhørsprotokoller og forhørsudskrifter, justitsprotokol med indført dom samt div. bilag, herunder de kgl. kommissorier.

Heri tillige komm. nr. 44 (1 læg).

44. 1889. Kommission af 10/10 1889 til at undersøge sagen mod Hans Jensen Dønnergaard for begået bedrageri.
Anm.: Kommissar: Assessor F. Katstrup.
Sagen sluttedes som kommissionssag efter justitsministeriets skrivelse af 15/10 1889. Fortsattes i Københavns kriminal- og politirets 4. kriminalkammer.
Indhold: Div. dokumenter.
Heri tillige komm. nr. 43.
45. 1890. Kommission af 20/8 1890 til at pådømme sagen om brandstiftelse i Maribo amt 6 pkr.
Anm.: Kommissarier: Assessor J. Ipsen og byfoged H. Sylow.
I alt 18 personer dømmes ved en række domme i efteråret 1890. Ingen af dommene blev appelleret. Fortegnelse over navnene i gl. registratur.
Indhold: 9 forhørsprotokoller, 9 justitsprotokoller. Div. bilag, herunder udskrifter og kassebog for kommissionen.
46. 1887-88. Kommission af 9/9 1887 og 14/2 1888 til at pådømme sagen om ildebrande i Randers Nørre og en del af Sønder herred 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Assessor G.A. Jensen og H. Paulsen.
Dom: 3/8 1888. 26 tiltaltes. For en dels vedkommende appelleredes til Højesteret, hvor der afsagdes dom 28/6 1889.
Indhold: 2 forhørsprotokoller, 1 journal, 1 justitsprotokol samt udskrift af dommen.
Heri tillige komm. nr. 46a.
- 46a. 1889. Kommission af 7/8 1889 til at foretage undersøgelser i forbindelse med branden natten mellem 24. og 25. maj 1889 i Romdrup Andelsmejeri, Fleskum herred, Ålborg amt.

Anm.: Kommissar: Byfoged H. Sylow.
Mejerist Peter Andersen anklagedes for brandstiftelse. Af akterne ses ikke sagens udfald, heller ikke om den havde forbindelse med de øvrige brandstiftelsessager.

Indhold: 1 forhørsprotokol, 1 udskrift af forhørsprotokollen fra Fleskum herreds politiret. Kommissorium samt en tegning af mejeriet.

Heri tillige komm. nr. 46.

47. 1891. Kommission af 20/5 1891 til at pådømme sagen om ildebrande i Hjørring amt 2 pkr.
Anm.: Kommissarier: Assessor J. Ipsen og byfoged H. Sylow.
7 personer dømtes for brandstiftelse ved domme juli-sept. 1891. Kun 1 af de domfældte appellerede til Højesteret, hvor der afsagtes dom 16/2 1892.
Indhold: 2 forhørsprotokoller, 6 justitsprotokoller, domsakter, forhørsudskrifter samt div. bilag.
48. 1894. Kommission af 3/3 1894 til at pådømme sagen om ildebrande i Sunds og Gudme herreder 3 pkr.
Anm.: Kommissarier: Assessor J. Ipsen og byfoged H. Sylow.
16 personer tiltalte. Kommissionen afsagde domme april-maj 1894. Ingen appellerede.
Indhold: Domsakter og forhørsudskrifter.
49. 1895. Kommission af 26/4 1895 til at pådømme i sagerne om ildebrande i Viborg amts landdistrikt 2 pkr.
Anm.: Kommissarier: Assessor J. Ipsen og byfoged H. Sylow.
Der var 15 tiltalte. Domme afsagdes juni og juli 1895. Ingen appel.
Indhold: Forhørsprotokoller og bilag.
50. 1895. Kommission af 14/9 1895 til at pådømme sagen om ildebrande i Assens amtskreds 1 pkr.

Anm.: Kommissarier: Assessor J. Ipsen og byfoged H. Sylow.
Der var 19. tiltalte. Domme okt.-jan. 1895-1896.

Indhold: Aktbeskrivelser.

51. 1896. Kommission af 12/2 1896 til at pådømme sagen om brandstiftelse i Århus amts landdistrikt 2 pkr.

Anm.: Kommissarier: Assessor J. Ipsen og byfoged H. Sylow.
11 tiltalte, domme april-juni 1896. Kun i 1 tilfælde appelleredes til Højesteret.
Dom 21/12 1896.

Indhold: Domsakter og forhørsudskrifter.

52. 1897. Kommission af 16/12 1897 til undersøgelse af sognepræst Niels Peter Andersen Gades forhold 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Byfoged i Nibe, Heinrich Dændler og provsten i Fleskum og Hornum herreder, Kr. Rasmussen.
Dom: 1/2 1897.

Tiltalen lød på overtrædelse af Danske Lov 2-11-1 og borgerlig straffelovs 16. kap. Den konkrete sag mod præsten drejede sig om ugudeligt levned (utugt, banden m.v.). Efter en foreløbig undersøgelse ved Hornum herreds politiret nedsattes en provsteret af biskoppen i Viborg stift (efter anmodning fra ministeriet). Senere nedsattes nærværende kommission til videre undersøgelse. Kommissionsdommen fradømte præsten sit embede og en straf på 1 års forbedringshusarbejde. Ved Højesteretsdom 22/4 1898 forlængedes straffen til 2 års forbedringshusarbejde.

Indhold: Kommissionsprotokol, hvori dommen er indført. Udskrifter fra Hornum herreds politiret. Udskrifter af sagens behandling ved Højesteret.

53. 1900. Kommission af 26/10 1900 til at pådømme sagen mod kapellan Carl Marius Hornbech 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Justitiarius Ingerslev og stiftsprovst Paulli.
Dom: 9/2 1901.

Sagen drejede sig om en injurerende bemærkning

fremSAT af den pågældende præst på prædi-
kestolen i Helligkors kirken 2. påskedag
1900. Angrebet skulle have været rettet
mod forfatteren til en bog med titlen
"Jesus fra Nazaret, set med nutidsøjne"
(Sig. Trier). Præsten idømtes en bøde til
statskassen på 100 kr.

Indhold: Kommissionsprotokol samt udskrif-
ter af samme. Blandt bilagene et eksemplar
af den omhandlede bog.

Heri tillige komm. nr. 54.

54. 1902. Kommission af 23/9 1902 til at pådømme i
sagen mod sognepræst Julius Niels Sophus
Iversen.

Anm.: Kommissarier: Justitiarius Ingerslev
og stiftprovst Paulli.

Dom: 28/1 1903.

Præsten havde nægtet at foretage en vielse
trods en ministeriel bevilling. For denne
nægtelse idømtes han en bøde på 200 kr.
Sagen appelleredes til Højesteret.

Indhold: Justitsprotokol, kommissorium og
vota.

Heri tillige komm. nr. 53.

55. 1903-04. Kommission af 27/7 1903 og 27/2 1904 til at
pådømme i sagen ang. et tyveri fra en krea-
turhandler 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Straffedommer i Frede-
deriksberg birk C. Gram Schrøder samt over-
retsassessor Otto Hastrup.

Dom: 2/3 1905.

3 personer domfældtes, dommen blev ikke ap-
pelleret. Tyveriet var begået i Guldborg på
Lolland 25/3 1903. (Opr. nr. 56).

Indhold: 2 forhørsprotokoller, 1 justitspro-
tokol, forhørsudskrifter og domsakter.

56. 1903-04. Kommission af 12/8 og 11/11 1903 til at
pådømme sagen om myndighedsmisbrug fra
en politibetjents side 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Straffedommer i Frede-
riksborg birk Schrøder og overretsassessor
Lütken.

Dom: 21/9 1904.

Sagen drejede sig om en politibetjents for-
modede vold mod en indsat dreng i Store
Heddinge arrest. Sagen appelleredes.
(Opr. nr. 57).

Indhold: 3 forhørsprotokoller.

Heri tillige komm. nr. 57.

57. 1907. Kommission af 30/3 1907 til at undersøge
klager mod sognepræst Mads Thomsen, Køben-
havn, over hans optræden i og udenfor em-
bedsvirksomhed.

Anm.: Kommissarier: Stiftprovst Paulli og
assessor V.H. Lunn. Ved justitsministeriets
skrivelse af 20/8 1907 frafaldt man tiltale
mod præsten. Han var sognepræst i Blågårds
kirke. (Opr. nr. 58).

Indhold: 1 forhørsprotokol og div. bilag.

Heri tillige komm. nr. 56.

58. 1908. Kommission af 15/6 og 2/10 1908 til at på-
dømme sagen mod sognepræst Bjerre, Peders-
borg, for overtrædelse af den borgerlige
straffelovs § 185 og for overtrædelse af
embedspligter.

1 pk.

Anm.: Kommissarier: Overrets-assessor Lunn
og provst for Bårse og Mønbo herreder,
Repsdorph. Sagen pådømtes 21/11 1908, dom-
men lød på bøde på 400 kr. til Sorø amts
fattigkasse. Der blev ikke appelleret.
(Opr. nr. 58).

Indhold: Retsbog, fremlagte og ikke frem-
lagte bilag.

Heri tillige komm. nr. 59-60.

59. 1909. Kommission af 11/12 1909 til at undersøge,
om der foreligger noget kriminelt vedr. den
tidligere ledelse af Fredericia Bank.

Anm.: Kommissar: Assessor i Viborg lands-
overret Erik Oldenburg. Ved justitsministe-
riets skrivelse af 10/6 1909 tilkendegaves,
at der ikke fandtes anledning til at rejse
tiltale. (Opr. nr. 61).

Indhold: Forhørsprotokol samt div. bilag

(bankens trykte love, regnskaber og korres-

pondance, herunder ministeriets skrivelse).
Heri tillige komm. nr. 58 og 60.

60. 1904. Kommission af 2/7 og 17/10 1904 til at pådømme sagen om myndighedsmisbrug fra politifunktioner i Ringsted.
Anm.: Kommissarier: Straffedommer i Frederiksberg birk Schrøder og overretsassessor A.F. Lütken.
Dom: 7/9 1906.
(Opr. nr. 62).
Indhold: 3 forhørsprotokoller.
Heri tillige komm. nr. 58-59.
61. 1907. Kommission af 23/12 1907 til at undersøge fremkomne sigtelser mod forstander Frydensberg, opdragelseshjemmet "Godhavn". 1 pk.
Anm.: Kommissar: Overretsassessor Schrøder.
Sagen, der drejede sig om børnemishandling, sluttedes uden tiltale.
Indhold: Forhørsprotokol og en protokol, hvori er samlet forskellige oplysninger vedr. opdragelseshjemmet (tegninger, fortegnelser over børn og personale. Desuden div. avisudklip og korrespondance).
(Opr. nr. 63).
Heri tillige komm. nr. 62.
62. 1907. Kommission af 28/8 1907 til at undersøge fremkomne sigtelser mod forstanderinde Bransholm, børnehjemmet "Hebron".
Anm.: Kommissar: Overretsassessor Schrøder.
Sagens indhold var sigtelser for pligtforømmelse, vanrøgt af børn m.v. Den synes at have en vis forbindelse med den foregående kommissionssag (nr. 61). Undersøgelsen førte til tiltalefråfald.
(Opr. nr. 64).
Indhold: 4 forhørsprotokoller.
Heri tillige komm. nr. 61.
63. 1908-09. Kommission af 4/4 1908 til at undersøge sagen mod fhv. sagfører L.P. Larsen, Nibe 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Overretsassessor A.F. Lütken og assessor A.L. Schou.
Bedragerisag, dom 2/4 1909. (Opr. nr. 65).

Indhold: Enkelte bilag.

Heri tillige komm. 64-65.

64. 1906-08. Kommission af 9/8 1906 til at pådømme sagen mod sognepræst Chr.Th. Davidsen, Øster Velling.

Anm.: Kommissarier: Overretsassessor Jens Chr. Petersen og provst Otto Vald. Stützer.
Dom: 21/1 1908.
Præsten fratoges sit embede og fik forbud mod at bruge embedsdragt. Stadfæstet ved Højesteret 28/10 1909. (Opr. nr. 66).

Indhold: Forhørsprotokol.

Heri tillige komm. 63 og 65.

65. 1907-08. Kommission af 1/3 og 25/9 1907 til at undersøge sagen vedr. besvigelser i Landbosparekassen for Thy.

Anm.: Kommissarier: Assessor A.L. Schou og overretsassessor A.F. Lütken.
Dom: 6/10 1908.
(Opr. nr. 67).

Indhold: Forhørsprotokol, retsudskrifter og div. korrespondance.

Heri till. komm. 63-64.

66. 1908-09. Kommission af 4/4 og 5/12 1908 og 11/12 1909 til pådømmelse af den sag, der er rejst af Bankkommissionen af 9/2 1908 2 pkr.

Anm.: Kommissarier: Overretsassessorerne F.C. Gram Schrøder og A.F. Lütken. Desuden assessor E. Tybjerg.
(Opr. nr. 70).

Indhold: Div. forhørsprotokoller og bilag.

67. 1908. Kommission af 4/4 1908 til at pådømme sagen mod fhv. direktør P.J. Carvel 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Assessor E. Tybjerg og overretsassessor Schrøder.
Der er tale om videre undersøgelser af sider af Bankkommissionen af 9/2 1908's arbejde

(jfr. komm. 66). Nærværende kommission skulle påkende og foretage undersøgelser i sagen mod direktøren for A/S Lånekassen efter straffelovens kap. 26 (falsk og svig). Tiltalte frifandtes.
(Opr. nr. 72).

Indhold: Forhørsprotokoller og bilag (trykte bankberetninger og regnskaber for Den lille Lånekassee, senere Lånekassen i København).

68. 1913. Kommission af 2/8 1913 til at undersøge om forbedringshusfangen A.C. Jespersen er uskyldig dømt 1 pk.

Anm.: Kommissar: Assessor i Landsoversamt hof- og stadsretten L. Schou. Der var tale om en dom for brandstiftelse, først pådømt ved Ning herreds ret, siden ved Landsoverretten i Viborg.
(Opr. nr. 73).

Indhold: Kommissionens protokol samt trykte akter.

69. 1896. Kommissionssag vedr. en undersøgelse af det 25/5 1896 begåede drab på ægtefællerne Chr. Mogensen og hustru, Oure Langeland 1 pk.

Anm.: Kommissar: Assessor A.F. Lütken. Sagen blev ikke pådømt af kommissionen.
(Opr. betegnet nr. 74).

Indhold: Forhørsprotokol med bilag.

70. 1915. Kommission af 27/2 1915 til at foretage undersøgelse af de offentligt fremkomne klager over forholdene på Statens Institut for Talelidende 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Assessor C.L. Riise, kontorchef i Kirke- og undervisningsministeriet Lehmann og folketingsmand A.C. Meyer. Sagens udspring var en række artikler i Socialdemokraten, hvor det blev påstået, at der på instituttet fandt mishandling sted af børnene. Sagen sluttedes uden dom.
(Opr. nr. 75).

Indhold: Forhørsprotokol og bilag.

71. 1914-15. Undersøgelseskommission af 18/2 1914 samt en række underkommissioner (Vekselererkommissionen)

14 bd.
+ 8 pkr.

Ann.: Kommissorier af 17/6 1914, 23/9 1914, 14/8 1915 og 30/12 1915 til videre undersøgelse af bedragerisagerne mod A/S Disconto- låne- og Sparekassen i Ålborg, mod Københavns Grundejersbank og A/S Roskilde Handels- Håndværks- og Landbrugsbank samt forskellige vekselererfirmaer.

De meget omfattende kommissionssager afsluttedes i et par tilfælde ved højesteretsdomme i 1916 og 1918, hvor sagerne i andre tilfælde standsede med kommissionens dom. Kommissarier var assessor i Københavns kriminal- og politiret, Carl David Gotfred Rump og overretsassessor E. Tybjerg. Arkivet efter de ofte noget sammenvævede kommissioner er ikke finregistreret. Det består væsentligst af forhørsprotokoller, dømsudskrifter, forsvarsindlæg, korrespondance samt bilag af enhver art.
(Opr. nr. 76).

Indhold: Forhørsprotokoller 14 bd.

Nemlig:

- Bd. 1 - 3 vedr. komm. af 18/2 1914
" 4 vedr. sagen mod David Volf Nathan
" 5 vedr. sagen mod Dillert Jørgensen
" 6 vedr. sagen mod Aron Fr. Lamm
" 7 - 8 vedr. sagen mod Bendix og Steen
" 9 vedr. sagen mod Paul Philipsohn
" 10 vedr. sagen mod Bendix og Steen
(fortsættelse af bd. 8)
" 11 vedr. sagen mod Springborg
" 12 vedr. komm. af 17/6 1914
" 13 vedr. komm. af 14/8 1915
" 14 vedr. komm. af 14/8 1915
og 30/12 1915

Bilag til kommissionerne 8 pkr.

Nemlig:

- I Bilag vedr. bedrageriet mod Låne- og discontobanken i Ålborg 1 pk.
II Bilag vedr. sagen mod Paul Philipsohn 1 pk.

III	Sagen vedr. Bendix og Steen	1 pk.
IV	Bendix og Steen samt Oscar Siesbye	1 pk.
V	Søren Espersen og Springborg	1 pk.
VI	Bilag til sagen mod Nathan	1 pk.
VII	Aron Fr. Lamm	1 pk.
VIII	Div. korrespondance og udskrifter	1 pk.

72. 1916-17. Kommission af 28/8 1916 til at pådømme i sagen mod arrestanten M.A. Andersen m.fl. 3 bd.
+ 1 pk.

Anm.: Kommissar: Overretsassessor Riise.
Dom: 21/2 1917.

Sagen drejede sig om en bedrageritiltale mod Århus-firmaet A/S Brødrene Andersen, som handlede med kul.
(Opr. nr. 78).

Indhold:

Forhørsprotokoller	3 bd.
Bilag	1 pk.

73. 1915-19. Kommission af 17/4 1915 og 1/2 1916 til at pådømme den såkaldte gødningssag 6 bd.
+ 5 pkr.

Anm.: Kommissar: Overretsassessor C.L. Riise.
Dom: 2/5 1919.

Vedr. bedragerianklage mod Århus-firmaerne Jysk Gødningskompagni, Jyllands Kalkforretning og Jysk Gødningskalkforretning. Der blev indgivet politianmeldelse fra en lang række gårdmænd og husmænd i egnen omkring Århus. 8 personer tiltaltes. Dommen appelleredes til Højesteret, som afsagde dom 11/6 1919.
(Opr. nr. 79).

Indhold: 5 bd. forhørsprotokoller, mærket fra 1-5. Den 6. protokol vedr. komm. af 1/2 1916.

Bilag	5 pkr.
-------	--------

Anm.: Indeholder bilag og politirapporter i tilknytning til begge kommissioner.
Tillige mange udskrifter.

74. Kommission af 1/3 1907 til at undersøge forskellige kriminelle forhold i Thisted 2 pkr.

Ann.: Kommissarier: Assessorerne Schou, Lutken og Tybjerg. Denne kommission, som modtog flere senere kommissorier, havde til opgave at opklare et posttyveri, som havde fundet sted i Thisted 20-21/2 1907, ildspåsættelsesforsøg mod konsul N.C. Andersens ejendom i Thisted samt uopklarede besvigelser mod Landbosparekassen "Thy" i 1905 (jfr. komm. nr. 65).

Den hovedtiltalte i disse Thisted-sager var den praktiserende læge i byen, Poul Nordentoft. Da denne i 1918 tiltaltes i en sag om fosterfordrivelse (kommission nr. 75) blev akterne fra 1907 fremlagt i den nye kommission og ved den lejlighed blev de i Københavns byret (oprindelig Kriminal- og politiretten) usystematisk opblandet med den senere kommissions papirer. Af den grund har det ikke været muligt at adskille 1907-sagerne totalt fra den senere Nordentoft-sag, ligesom det har været nødvendigt at beholde 1907-sagerne samlet i nærværende registrering, skønt de oprindelig henlås på hver sit nummer i Kriminal- og politirettens registrering over kommissionsdomstole (gl. reg. nr. 59, 67-69).

Indhold: Forhørsprotokoller, kommissorier og div. bilag.

75. Kommission af 17/1 1918 og 3/4 1919 til at pådømme læge Poul Nordentoft m.fl. for fosterfordrivelse m.v. 11 bd.
+ 7 pkr.

Ann.: Kommissar i kommissionen af 17/1 1918: Assessor Jesper Simonsen. Kommissarier i kommissionen af 3/4 1919: Simonsen og assessor Oluf Haraldsen Krabbe. Undersøgelserne mod Nordentoft og Carl August Jensen var indledt ved Kriminal- og politirettens 6. kriminalkammer, men p.gr. af sagens mange forhold og geografiske spredning (Nordentoft fra Thisted og Jensen fra København) besluttedes det at lade sagen behandle ved en kommissionsdomstol. Nordentoft var den hovedanklagede og han tiltaltes og dømtes for bl.a. fosterfordrivelse, uagtsomt manddrab,

drab af hustru, pengeafpresning, bedrageri og brandstiftelse. Sammen med Nordentoft dømtes 11 andre ved kommissionens dom af 29/3 1920. Nordentoft dømtes til døden, men fik ved Højesterets dom af 28/4 1921 dommen ændret til 12 års tugthusarbejde.

Indhold: Forhørsprotokoller for kommissionen af 17/1 1918 9 bd. (mk. 1-9), forhandlingsprotokol for kommissionen af 3/4 1919 1 bd., domprotokol for samme kommission 1 bd. 7 pkr. bilag fra begge kommissioner. (Kommissionsakterne for de to kommissioner er ikke adskilte).

Kommissionsdomstole udskilt af retsbetjentarkiverne

Københavns amts nordre birk

1. 1834-36. Kommission af 10/4 1834 til undersøgelse af misligholdelse og uorden ved skibsfarten i Drogden angående strandingsvæsnet. Dertil Kommissorium af 22/5 1835 til videre behandling og kendelse i sagen 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Assessor ved Landsoversamt hof- og stadsretten, dr. jur. Carl Fr. Normann og assessor sstds. Herman Andreas Møllerup. Ved undersøgelserne 1834 deltog desuden kommandørkaptajn Wulf og Raasløff. Dom: 19/1 1836.

Den hovedanklagede var Martin Petersen, ejer af Kastrup Værk, der sigtedes for at have krævet for høj bjergeløn for et strandet skib og for under bjergningen igen at have sat skibet på grund.

Ved undersøgelsen inddroges yderligere en række personer, især fra Dragør, der ligeledes dømtes for at have krævet for høj bjergeløn og delt overskudet med de strandede skibes kaptajner.

Indhold: 1 kommissionsprotokol, bilag.
2. 1835-36. Kommission af 16/6 1835 til undersøgelse af adskillige brande i Hillerød 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Assessor i Landsoversamt hof- og stadsretten, dr. jur. Carl Fr. Normann og birkeskriver i Frederiksborg birk, byskriver i Hillerød Otto Peder Kinch. Dom: 30/12 1835.

I protokolautorisationen betegnes kommissionen efter brevet af 16/6 1835, i virkeligheden var det en kongelig befaling til C.F. Normann om at undersøge brandene, og 12/9 1835 blev givet kongelig befaling, til at udvide undersøgelserne til også at omfatte taksationsforretningerne efter brandene. Først ved et andet brev af 12/9 1835 blev givet befaling til nedsættelse af kommissionen og 30/10 1835 blev givet befaling til at kommissionen skulle afgive dom i sagen.
3. 1838-40. Kommission af 18/1 1838 til undersøgelse og kendelse i sagen mod Ole Pedersen Kollerød og

33 andre anklagede for mord, overfald, tyveri og vold 7 bd.
+ 4 pkr.

Anm.: Kommissarier: Overretsassessorerne
P.J. Tetens og C.L.F. Mourier.
Dom (original) 19/8 1839.

Litt.: Ole Kollerød: Brudstykker af hans egenhændige livshistorie. Udvalg af danske og udenlandske Criminalsager VI, s. 495-550, udg. af F.M. Lange 1841.

Indhold:

A Forhørsprotokol og domprotokol	1 pk.
B Dokumenter fra politiforhør i Københavns amts nordre birk	1 pk.
C Dokumenter fra tidl. sag mod Ole Pedersen Kollerød	1 pk.
D Udskrift af kommissionens forhør	1 bd.
E Fremlagte dokumenter nr. 1-128	1 bd.
F Fremlagte dokumenter "129-179	1 bd.
G Fremlagte dokumenter "180-181	1 bd.
H Fremlagte dokumenter "182-263	1 bd.
J Fremlagte dokumenter "264-300	1 bd.
U Dokumenter vedr. arrestanten Niels Andersen Bjørn	1 bd.
Y Dokumenter til forhørsprotokollen (bl.a. aktions- og defensionsindlæg)	1 pk.

4. 1847-49. Kommissorium af 9/11 1847 om undersøgelse og kendelse i den mod justitsråd, birkedommer Friederichsen og exam.jur. Hans Henrik Müller anlagte justitssag 2 pkr.

Anm.: Kommissarier: C.F. Normann og Edvard Magdalus Alberg.

Dom: 4/4 1849.

H.H. Müller blev dømt til 4 års fængsel for bedrageri og falsk for ialt 10.112 rd. mod Overformynderiet samt forskellige boer og enkeltpersoner. Han skulle blive i forbedringshuset til denne sum var tilbagebetalt, eller til han døde.

Birkedommer Friederichsen blev idømt en bøde på 500 rd. til Københavns fattigkasse for forsømmelser i sin embedsførelse, og skulle sammen med arrestanten udrede en del af det fravindede beløb.

Indhold: Politiprotokol, kommissoriets protokol, bilag, kommissorium.

Hørsholm birk

5. 1845. Kommission af 11/1 1845 ang. undersøgelse af postrøveri natten mellem d. 9. og 10. januar fra diligencen mellem København og Helsingør. Kommissorium af 17/4 1845 om tiltale mod 21 personer 2 pkr.

Anm.: Kommissarier: Birkedommer ved Hørsholm birk Christian Holger Ludvig Haxthausen og birkedommer ved Bregentved og Gisselfeld birker samt politiassessor Peter Munthe Brun.

Dom: 4/12 1845.

De 2 hovedanklagede: Rasmus Jørgensen og Johan Carl Mortensen idømtes fæstningsarbejde i hhv. 10 og 7 år. De øvrige 17 anklagede dømtes for medskyldighed og hæleri fængselsstraffe varierende mellem 5 dage og 5 år.

Litt.: J. Rosenkilde-Nielsen: Postrøveriet i Rudeskov 1845. Fra Frederiksborg amt 1955 s. 138ff. Bjørn Fabricius: Om postrøveriet i Rudeskov 1845, Søllerødbogen 1957 s. 117ff.

Helsingør byfoged

6. 1754-55. Kommission af 23/8 1754 til pådømmelse af tvistigheden mellem David Fenwich og Elias Petterssen i Helsingør 1 pkr.

Anm.: Kommissarier: Rådmand og byfoged i Helsingør Henrich à Moinichen og amtsforvalter i Frederiksborg og Kronborg amter Jacob Lowson.

Dom: 5/5 1755.

David Fenwich og Elias Petterssen havde i 1751-52 kompagni om vin- og brændevinshandel og i 1754 anmodede Fenwich kongen om hjælp til endelig afregning fra Petterssen, der dømtes til at betale mellemværendet.

Indhold: Kommissorium, forhørsprotokol, dom. 1 læg pakket sammen med komm. nr. 7 og 8.

7. 1773. Kommission af 10/4 1773 til undersøgelse af sagen mod H.L. Bardewiick og Anne Margrethe

Olsen for udbredelse af skrifter om Struensee og Brandt.

Ann.: Kommissarier: Borgmester i Helsingør Tevis Wilde, rådmand sstds. J. Van Deurs og viceborgmester H. Möinichen.
Ved kongebrev af 28/7 1773 fritoges H.L. Bar-dewiick for videre tiltale og straf, men blev udvist af landet.

Indhold: Forhørsprotokol, kommissorium, kongebreve til og fra Danske Cancelli, sagerne blev pakket og forseglet af Wilde og van Deurs. Seglene blev brudt 19/10 1917 af Kr. Erslev.
1 læg pakket sammen med komm. nr. 6 og 8.

8. 1792. Kommission af 26/6, 30/6 og 3/8 1792 til undersøgelse af slagsmål 30/5 1792 mellem en del af det i Helsingør garnisionerede jægerfolk og færgefolkene sstds.

Ann.: Kommissarier: (2/6) justitsråd og byfoged i Helsingør Bertel Biörnson og assessor og toldkæmner Jacob Henrich Schou.
30/6 kaptajn i det sjællandske jægerkorps von Clemens og kaptajn sstds. von Suckow.
3/8 justitsråd og borgmester Tevis Wilde i assessor Schous sted.

Indhold: 3 kommissorier, 1 forhørsprotokol og dokumenter.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 6 og 7.

9. 1812. Kommission til undersøgelse og kendelse i injurieresagen mellem Osmund Aanensen og Jens Andersen og Peter Petersen af Sletten. Da kommissionen ikke opnåede det søgte forlig udstedtes nyt kommissorium 11/4 1812 1 pk.

Ann.: Kommissarier: Søkaptajn H.S. Gerner, byfoged Svend Bruun Juul og auditor Knudsen.
Dom: 1/5 1812 med frifindelse af Jens Andersen og Peter Petersen.

Indhold: 2 kommissorier, kommissionsprotokol, bilag.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 10.

Frederiksborg birk

10. 1807-08. Kommission af 16/6 1807, 8/1 1808 og 27/3 1808 til undersøgelse og pådømmelse i sagen mod provst Henrich Ussing m.fl. for tilegnelse af et jordstykke ved Hillerød tilhørende enken Mette Kirstine Smith.

Anm.: Kommissarier: Landsdommer og birkedommer ved Frederiksværk og Hillerød birker Hans Nansen og byfoged og skriver i Slangerup og Frederikssund Peder Horrebou Rattenburg.

Dom: 14/11 1808.

Sagen blev indsendt til Danske Cancellie af amtmand H.N. Arctander. Ved de to sidste kommissorier blev yderligere 3 personer inddraget i undersøgelsen. Provst Ussing blev idømt 1000 rd. i bøde, skolelærer Jens Stangerum i Ølstykke 100 rd. og Ole Smith og Ane Elisabeth Smith hver 50 rd. i bøde for meddelagtighed i forfalskning af skødet.

Indhold: 3 kommissorier, kommissionsprotokol, bilag.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 9.

Halsnæs-Frederiksværk birk

11. 1837-38. Kommission af 8/6 1837 til undersøgelse og pådømmelse i sagen om de i Frederiksborg amt cirkulerende falske pengesedler 1 pk.

Anm.: Kommissar: Birkedommer Hjort, Frederiksværk.

På dømt: 26/7 1838. Overretskendelse 19/2 1839. For fremstillingen af falske sedler blev 2 personer dømt: Ole Christophersen Hørring og Jens Nielsen Strøe, mens yderligere 9 personer dømtes for meddelagtighed.

Indhold: 4 kommissionsprotokoller, bilag.

Nykøbing byfoged

12. 1719-20. Kommission af 18/9 1719 til undersøgelse og påkendelse i sagen mellem Nykøbings borgere og Nykøbing kirkes patroner ang. retten til nogle jorder uden for byen 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Amtmand over Kalundborg m.fl. amter Johan Christopher von Schönbach og prokurator Herlof Kier.
Dom: 2/5 1720.

Kommissionen afsagde dom om, at kirken og de fattiges jorder ved hævde tilhørte forskellige borgere, der fortsat kun skulle betale en ringe afgift for brugen. Dommen blev anket for Højesteret, der 11/5 1722 bekræftede kommissionens afgørelse.

Indhold: 1 kommissionsprotokol.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 13 og 14.

13. 1810. Kommission af 5/1 og 21/8 1810 til undersøgelse af og påkendelse i sagen om 2 pengebreves forsvinden på feldpostekspeditionen mellem Nykøbing S. og Svinninge.

Anm.: Kommissarier: Herredsfoged Jacob Dahl og byfoged Christen Steenum.
Dom: 22/9 1810.

Kommissionen blev nedsat efter anmodning fra amtmand i Holbæk amt C.C. Lerche til Danske Cancellie.

Da kommissionens arbejde ikke var afsluttet indenfor 6 måneder (således som det krævedes iflg. placat af 14/6 1771), forlængedes den for 2 mdr. ved brev af 21/8 1810.

Da kommissionen ikke fandt frem til en skyldig, fordeltes erstatning for brevene og sagens omkostninger mellem de 3 ansvarlige postekspektorere.

Indhold: 2 kommissorier, kommissionsprotokol, bilag.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 12 og 14.

14. 1810. Kommission af 13/6 1810 til undersøgelse af den i Ods herred opgivne furagemangel.

Anm.: Kommissarier: Major L.H.E. von Döring, ritmester C.T. von Poulson og birkedommer C. Steenum.

Indhold: Koncepter til komm.s indberetning, breve og indsendte lister over det iflg. forordning af 12/9 1809 indskrevne kvantum hø og halm pr. sogn.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 13.

Ringsted byfoged

15. 1815-16. Kommission af 31/3 1815 til undersøgelse og pådømmelse af toldsvig forøvet 15-16/11 1814 og senere, samt kommissorium af 1/12 1815 til undersøgelse og pådømmelse af byfoged Borrings embedsførelse under retssagen 2 pkr.

Anm.: Kommissarier: By- og herredsfoged Conrad Christian Harhoff, byfoged og byskriver Frantz Nicolai Stabell og toldinspektør Andreas Bagger.

Dom: 2/11 1816.

Sagen blev rejst efter andragende fra Johan Martin Schönheider, etatsråd og kammeradvokat. Ved dommen idømtes 25 af 29 anklagede bøder mellem 108 og 1 rigsbankdaler. 4 toldbetjente idømtes mellem 500 og 20 rbd. og 1 forbrød sin stilling. Byfoged Boring, som ikke havde grebet ind overfor menneskemængden foran domhuset, der kastede med sten, idømtes en bøde på 100 rbd.

Indhold: 1 kommissionsprotokol, 1 domsprotokol, kommissorier, sagsindlæg, korrespondance, bilag.

Stevns og Faxe herreder

16. 1838-41. Kommission af 11/9 og 3/11 1838 og 10/10 1839 til undersøgelse og pådømmelse af smuglersag rejst mod handelsbetjentene Ørbech og Holm m. fl. 4 pkr.

Anm.: Kommissarier: Byfoged i Store-Hedinge F.F. Bülow og toldinspektør i Nykøbing F. N.P. Schierbek.

Dom: 20/2 1841.

Handelsbetjentene Holm og Ørbech havde i 1837 sammen med købmand Kaufmann fra Næstved indkøbt varer i Hamburg og landsat dem ved Højrup klint. Under sagen blev yderligere 49 søfolk, landmænd og købmænd i omegnen inddraget i sagen.

Dommen omfatter bøder på mellem 1580 rdl. og 2 rdl. og fængsel mellem 16 mdr. og 10 dage, men formentlig er en del af de implicerede dømt tidligere (Ørbech, Kaufmann og nogle af søfolkene, der ikke idømmes andet end bøde).

Indhold: 2 kommissionsprotokoller, 1 kopi-bog for kommissionen 1838-48, 3 kommissorier, koncept til dommen, stævninger, bilag.

17. 1839. Kommission af 3/1 1839 til fornyet undersøgelse af smuglersag fra 1834 mod skipper Christen Jensen af Marstal 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Byfoged i Store-Hedinge F.F. Bülow og toldinspektør i Nykøbing F. N.P. Schierbek.

1834 blev skipper Jensen anklaget for smugleri ved Knudskov, og hans skib blev tilbageholdt. August 1836 blev han frifundet og januar 1837 anlagde han erstatningssag mod toldinspektørerne i Vordingborg. Ifølge udskrift af dom i den Kongelige Lands- over- samt hof- og stadsret i København 5/11 1838, stadfæstedes dommen af maj måned 1837, hvor skipper Jensen frifandtes for smugleranklagen og tilkendtes erstatning. Ved komm. af 3/1 1839 pålagdes det kommissionen igen at undersøge sagen. 4/2 1839 afsluttede kommissionen sin undersøgelse med at fastslå, at bevis for at Christen Jensen havde smuglet i 1834 var tilvejebragt.

Indhold: Kommissorium, kommissionsprotokol 1839, koncept til forhørsprotokol 1834, udskrift af dom 1838.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 18.

18. 1840. Kommission af 26/5 og 30/5 1840 til undersøgelse af de i de senere par år indtrufne ildebrande i Kongsted by.

Anm.: Kommissarier: Herredsfoged i Stevns og Fakse herred F.W. Bülow og birkedommer ved Bregentved birk H.S. Lautrup.

Sagen rejstes på grundlag af indsendte forhør fra amtmand over Præstø amt Ferdinand de Neergaard, der formodede at det drejede sig om ildspåsættelse.

De anklagede Niels Olsen og Johanne Hansdatter nægtede sig skyldige, men kommissionen skønnede, at der var grundlag for fortsat arrest og hævede kommissionen.

Indhold: 1 kommissorium, 1 forhørsprotokol, bilag (ganske få).

1 læg pakket sammen med komm. nr. 17.

Næstved byfoged

19. 1753-62. Kommission af 27/4 1753 til undersøgelse og påkendelse i striden om det overdrev uden for Næstved, som både byen, Herlufsholm og Rønnebæksholm gjorde krav på 3 bd.
- Anm.: Kommissarier: Assessor i Højesteret B.W. Luxdorph og dr. generalprokurør og professor i jura H. Stampe.
Sagen blev rejst ifølge andragende fra magistraten og en del af borgerne til kongen 30/5 1752. Overdrevet tilkendtes Herlufsholm som ejendom og Næstved borgere tilkendtes ret til græsning.
Dom: 28/4 1762, dommen blev stadfæstet af Højesteret 16/1 1764.
Litt.: Rasmus Nielsen: Næstved Købstads historie II, 1929 s. 126-41.
- Indhold: 3 kommissionsprotokoller, hvoraf den ene på 1474 sider er magen til de 2 andre på tilsammen 1477 sider (ingen autorisation).
20. 1816-17. Kommission af 8/3 1816 til undersøgelse og påkendelse af uregelmæssigheder ved vejarbejder udført af kaptajn i vejkorpsset Niels Wilhelm von Stockfleedt især på hovedvejen mellem Køge og Vordingborg. 1 pk.
- Anm.: Kommissarier: Borgmester og byfoged i Næstved Morten Smith Schönheider, herredsskriver og birkedommer etc. og birkedommer ved Bregentved m.fl. birker Albrecht Gottlob Bech.
Dom: 11/10 1817.
Sagen var rejst på opfordring af kammeradvokat Johan Morten Schönheider.
- Indhold: Ekstrakt af forhørene, koncept til dommen, kommissorium, bilag.
21. 1819. Kommission af 16/9 1819 til undersøgelse og påkendelse af tumulter i Vordingborg og Næstved 11.-12. sept. i forbindelse med jødefejden 1819 1 pk.
- Anm.: Kommissarier: Borgmester i Næstved M.S. Schönheider og byfoged i Stege C. Meinche.

Dom: 26/10 1819, en enkelt af dommene appelleredes til Højesteret, der dømte 1/2 1820.

24 personer dømtes, de 23 til straffe op til 30 dages fængsel og bøder på 5-30 rbd. En enkelt idømtes 8 mdrs. forbedringshus, men dommen appelleredes til Højesteret, der forandrede straffen til 20 dages fængsel. Sagen rejstes som følge af indberetning fra amtmanden over Præstø amt C. Danneeskjold-Samsø, der har autoriseret den første protokol. Den anden protokol er autoriseret af kommissarierne.

Litt.: P.A. Klein: Jødefejden i Vordingborg 1819, Aarbog for Historisk Samfund for Præstø amt 1921, s. 35-42.

Se yderligere kilde- og litteraturhenvisninger sstds.

Indhold: 1 kommissionsprotokol (udtaget af Tybjerg hrd.), kommissoriet, 1 kommissionsprotokol, bilag (udtaget af Næstved byfoged).

22. 1845-48. Kommission af 22/8 1845 til undersøgelse og kendelse i sagen om stjålet korn fra pramene på Susåen, og kommission af 16/4 1846 om yderligere undersøgelse og påkendelse af 96 navngivne personer i samme sag for tyveri, hæleri, bedrageri og urigtige forklaringer for retten 3 pkr.

Anm.: Kommissarier: Borgmester og byfoged i Næstved, herredsfoged i Tybjerg herred Daniel Tonnies Lavætz og birkedommer ved Bregentved og Gisselfeld birker, politiretssassessor Peter Munthe Bruun.

Dom: 12/1 1848.

Kommissionen skulle fortsætte den sag mod pramfolkene, som var startet i Næstved politiret. Af de 96 anklagede blev de 6 frifundet, 2 var døde under sagen, resten idømtes forbedringshus og straffearbejde fra 5 dage til 2½ år.

Indhold: 2 kommissionsprotokoller (med dommen), 2 kommissorier, bilag.

Gisselfeld birk

23. 1839. Kommission af 3/1 1839 til fortsættelse af de undersøgelser, der var startet 13/1 og 12/2 1838 ved Tybjerg herred og Gisselfeld birk og

kendelse i sagen om tyveri, bedrageri
og hæleri imod Jacob Wulff eller Ring og
14 andre

1 pk.

Anm.: Kommissar: Birkedommer ved Bregentved og Gisselfeld birker Hans Sjerven Lautrup.

Dom: 12/9 1839.

Af de 15 anklagede blev 6 dømt til kagstrygning og straffearbejde på livstid, 6 til fængselsstraffe mellem 15 dage og 5 år, 2 til at få 2 fingre hugget af og 1 frifundet.

Indhold: 1 kommissionsprotokol, kommissorium, bilag (heri bl.a. forsvarernes indlæg).
1 læg pakket sammen med komm. nr. 24 og 25.

Hasle byfoged

24. 1859-60. Kommission af 27/7 og 31/8 1859 om ildebrande på Bornholm.

Anm.: Kommissarier: T.H. (?) Jørgensen og (?) Rothe.

Sagen sluttede uopklaret.

Indhold: 1 forhørsprotokol.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 23 og 25.

25. 1860-61. Kommission af 3/5 1860 til undersøgelse og påkendelse af sagen om ildebranden i Dampbrænderiet ved Hasle.

Anm.: Kommissarier: Byfoged i Hasle, herredsfoged i Nørre hrd. og birkedommer i Hammershus len Frederik Henrik Jørgensen og byfoged i Rønne Carl Vilhelm Bjørnsen.

Sagen sluttede uden opklaring af skyld.

Sagen var en fortsættelse af den undersøgelse, der i 1858 blev beordret i Hasle købstad. Efter undersøgelseernes afslutning skulle udskrifter sendes igennem amtmanden over Bornholm til justitsministeriet.

Indhold: 1 kommissorium, 1 forhørsprotokol, enkelte bilag.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 23 og 24.

Rønne byfoged

26. 1832-38. Kommission af 17/8 1832 og 3/6 1834 til under-

søgelse af sagen mod Jens Myhre m.fl.
for tyveri m.m.

3 pkr.

Anm.: Kommissar: Byfoged i Rønne, herredsfoged i Vester hrd.

Domme af 24/6 1835 og 6/2 1838. Højesteretsdom af 16/11 1836.

Det første kommissorium er udstedt som følge af de af amtmanden til Danske Cancellie indsendte forhør over Jens Myhre m.fl. Da de forskellige sager, som formodes at hænge sammen ønskes behandlet af én jurisdiktion, beordres J.C. Pingel til at undersøge og påkende i l. instans, samtlige forbrydelser under denne sags behandling. Det andet kommissorium er udstedt efter at forhørene, der fulgte efter det første kommissorium, viste sig at inddrage adskillige forbrydelser, hvis sammenhæng med den oprindelige tyverisag, ikke står i nøje forbindelse med denne, således at rettens kompetence kan drages i tvivl. Derfor udstedes et kommissorium, som af hensyn til sagernes hurtigst mulige behandling og mindst mulige omkostning, bemyndiger J.C. Pingel til at pådømme alle de påviste forbrydelser i l. instans.

Ved dommen i 1835 blev 65 personer anklaget for tyveri, indbrud, hæleri, meddelagtighed. 20 personer blev idømt straffe fra 5 til 60 dages fængsel. 14 personer blev idømt fra 1 til 6 års fængsel. 10 personer blev dømt til kagstrygning og fængsel for livstid. En enkelt blev dømt til halshugning for fosterfordrivelse.

I 1837 behandlede sagen endnu engang for 2 af de anklagede, hvis domme ændredes fra livsvarigt fængsel til 5 år, d. 6/2 1838. Dommen fra 1835 er underskrevet af J.P. Gorm, som meddomsmænd underskrev Ericksen, H.L. Holst, Thor West, H. Buch. Dommen fra 1838 var underskrevet af Garde og som meddomsmænd Bai, Marcher, Thuleborg og Kofoed.

Protokollen er autoriseret som ekstraretsprotokol til brug for J.C. Pingel i den sag, han ved kongelig kommissarialbefaling af 17/8 1832 og extensionsbefaling af 3/6 1834... af (?) C.D. Jammer.

Indhold:

Kommissorium, kommissionsprotokol, bilag (bl.a. defensionsindlæg, stævninger, korrespondance).

27. 1844-46. Kommission af 24/8 1844, 13/2 1845 og 22/8 1845 til undersøgelse og pådømmelse af sagen om falske rigsbankdalersedler 3 pkr.

Ann.: Kommissarier: By- og herredsfoged i Rønne Janus Andreas Garde og by- og herredsfoged i Hasle Jens Birk Larsen.

Dom: 20/5 1846.

Af de 17 anklagede var de 3 direkte involveret i fremstillingen af falske en- og fem-rigsbankdalersedler, yderligere en var medskyldig, de øvrige 13 var anklaget for at have distribueret sedlerne. 2 af hovedanklagede: Mathias Theodor Arboe Mahler og Christian Stahlsberg samt 2 af distributørerne: Lars Kofoed Busch og Marcus Peter Rasch blev fritaget for yderligere tiltale. Den hovedanklagede Christoffer Jørgensen Bistrup blev dømt til at behandles efter kongelig resolution af 24/7 1829. Bistrup var 17/10 1826 blevet dømt til livstid for falskmøntneri, men benådet ved kgl. res. 22/10 1828. 5/6 1835 blev han ved højesteretsdom atter indsat i Forbedringshuset for bedrageri, men igen benådet ved kgl. res. af 24/7 1839.

Indhold: 2 forhørsprotokoller, 1 domprotokol, kommissorium, bilag (bl.a. falsk rigsbankdalerseddel og forsvarerens indlæg).

Maribo byfoged

28. 1886-87. Kommission af 19/6 og 2/9 1886 til undersøgelse og pådømmelse af Johannes Bruun, byfoged og byskriver i Sakskøbing samt herredsfoged og skriver i Musse herred for misligholdelse og uorden i embedsførelsen 1 pk.

Ann.: Kommissarier: Byfoged i Maribo, Marcher og byfoged i Nykøbing, Neckelmann.

Dom: 11/1 1887.

Bruun straffedes med 3 måneders fængsel.

Indhold: 2 kommissionsprotokoller, bilag.

Fejø birk

29. 1862-63. Kommission af 12/3 og 23/9 1862 til at undersøge og påkende nogle til Folketinget anmeldte misligheder ved folketingsvalget 14/6 1861 i Maribo amts 1. kreds 2 pkr.

Ann.: Kommissarier: Birkedommer og skriver i Fejø Emil Frederik Vennehuld Rybsahm (udnævnt til både undersøgelseskomm. af 12/3 og komm. af 23/9) og byfoged i Rødby og herredsfoged i Fuglse hrd. Ludvig August Smith.

Dom: 27/5 1863.

De anmeldte overtrædelser af valgloven var dels uregelmæssigheder i oplæsning af valg-listerne. Af de 24 personer, der var inddraget i undersøgelserne, blev de 12 fritaget for yderligere tiltale, 12 fik bøder på mellem 10 og 30 rbd.

Indhold: 2 kommissorier, 2 kommissionsprotokoller, bilag.

2 læg pakket sammen med komm. nr. 30.

Nykøbing F. byfoged

30. 1777-78. Kommission af 28/11 1777 til undersøgelse og påkendelse af pigen Sophia Andersdatters barselsfærd og død.

Ann.: Kommissar: Birkedommer Knub.

Sagen var anlagt mod inderste Rasmus Larsen og hustru, gårdmand Claus Winding og hustru, husmand Olle Kaare og hustru og magister Chr. H. Biering, sognepræst i Aastrup og hustru. Pigen gik natten mellem 25. og 26. februar straks efter fødslen rundt og søgte husly og døde efter at være blevet afvist af de anklagede, der alle idømtes bøder fra 3 til 50 rd.

Indhold: Domsakten, bilag.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 29.

31. 1851-52. Kommission af 6/12 1851 til undersøgelse af den formodede ildspåsættelse af hovedgården Christianssæde natten mellem den 26. og 27/11 1851

2 pkr.

Ann.: Kommissarier: Byfoged i Nykøbing F. Carl Gottlieb Aggerup og exam. juris Ottesen, kst. birkedommer ved grevskabet Christianssæde m.m.

Undersøgelsen rettedes mod arbejdsmand Jørgen Rasmussen og avlsforvalter Jensen, men deres skyld blev ikke bevist, ligesom det heller ikke med sikkerhed blev fastslået at branden skyldtes ildspåsættelse.

Indhold: 1 kommissorium, 2 komm. protokoll., bilag.

Københavns byret

Plum-sagen

1. 1929-30. Retsbøger for kommissionsdomstolen nedsat i henhold til kgl. res. 26/10 1929 4 bd.
- Anm.: Ved kgl. res. 26/10 1929 beskikkedes byretsdommer F. Pihl som leder af en kommissionsdomstol, der skulle undersøge de falsknerier og andre misligheder, der havde ført til Folkebankens betalingsstandsning. Sagen kaldtes i daglig omtale: Plum-sagen, da dir. Harald Plums firmaer var involveret i betalingsstandsningen. Undersøgelsen medførte, at der rejstes tiltale bl.a. mod direktørerne C.E.J. Yding og A. de Coninck Smith.
- Nemlig:
1929-30	1 bd.	1930	3 bd.
- 1929-30. Dokumenter forelagt kommissionsdomstolen af 26/10 1929, I-V 5 pkr.
- Anm.: Bagest i pk. V er henlagt den retslige undersøgelse vedr. dir. Harald Plums selvmord på Thurøgård, Thurø 24/10 1929.
- 1929-30. Dokumenter forelagt kommissionsdomstolen af 26/10 1929. Udtagne revisionsberetninger 1 pk.
- Anm.: Indeholder beretninger om følgende firmaer: Nordisk Trust, Crown Butter og Chr. Wulff. Der findes yderligere revisionsmateriale i de foran nævnte 5 pakker med dokumenter.
-
2. 1934-35. Retsbøger for kommissionsdomstolen nedsat i henhold til kgl. res. 31/7 1934 7 bd.
- Anm.: Ved kgl. res. 31/7 1934 beskikkedes byretsdommer Preisler Knudsen til at lede undersøgelsen mod kreditforeningsdirektør J.C. Jacobsen m.fl., der var sigtet for bedrageri.
- Nemlig:
1934	2 bd.	1934-35	1 bd.
1935	4 bd.		

3. 1935. Retsbog for kommissionsdomstolen nedsat i henhold til kgl. res. 17/11 1934 1 bd.
Anm.: Ved kgl. res. 17/11 1934 beskikkedes byretsdommer Victor Hansen som kommissionsdommer i en sag, rejst af det offentlige mod folketingsmand Valdemar Thomsen for fremsatte ærekrænkende udtalelser om medlemmer af landbrugsministeriets kød- og kvægeksportudvalg. Domstolen holdt sit 1. retsmøde 10/1 1935.

Tarm-sagen

4. 1936-37. Retsbøger for kommissionsdomstolen nedsat i henhold til kgl. res. 2/12 1936 2 bd.
Anm.: Ved kgl. res. 2/12 1936 beskikkedes byretsdommer Jørgen Jensen som kommissionsdommer i en sag rejst af det offentlige mod firmaet A. Reichmann og Co. med flere for overtrædelse af gældende udførsels- og valutabestemmelser. Sagen kaldtes i daglig omtale: Tarm-sagen.
Nemlig:
1936-37 1 bd. 1937 1 bd.
- 1936-37. Dokumenter forelagt kommissionsdomstolen af 2/12 1936, I-III 3 pkr.
Anm.: I pk. III findes også dokumenter vedr. Byrettens behandling af de straffesager, som undersøgelsen gav anledning til.

-
5. 1938. Retsbog for kommissionsdomstolen nedsat i henhold til kgl. res. 14/4 1938 1 bd.
Anm.: 13/4 1938 foretog sønderjyske nazister en demonstration i Folketinget. I den anledning beskikkede justitsministeriet ved kgl. res. 14/4 1938 byretsdommer Arthur Andersen til som kommissionsdommer at behandle sagen.

Elith Jensen-sagen

6. 1938-39. Retsbog for kommissionsdomstolen nedsat i henhold til kgl. res. 21/4 1938 1 bd.

Anm.: Ved kgl. res. 21/4 1938 beskikkedes landsdommer Victor Hansen til i samarbejde med anklagemyndigheden at foretage den fornødne undersøgelse i anledning af repræsentant Elith Jensens anklage mod ledelsen af "Forenede Danske Motorejere" for strafbart forhold.

1938-39. Stenografisk referat af undersøgelseskommissionens afhøringer 1 pk.

1938-39. Dokumenter forelagt undersøgelseskommissionen af 21/4 1938 5 pkr.

Anm.: Dokumenterne er henlagt i læg mærket litra A-K. Foran i hvert læg findes en fortegnelse over dokumenterne. Litra D og G synes at mangle.

Nemlig:

Litra A-B I	1 pk.	Litra B II	1 pk.
Litra C	1 pk.	Litra E-F	1 pk.
Litra H-K	1 pk.		

1939. Politiaadvokat A. Bachs redegørelse til Københavns politidirektør om forløbet af undersøgelseskommissionens arbejde, dat. 5/6 1939 1 pk.

ca. 1933-53. Diverse sager vedr. Elith Jensen-sagen I-III 3 pkr.

Anm.: Forrest i pk. I findes en maskinskrevet oversigt over baggrunden for og forløbet af Elith Jensen-sagen. Pakkerne indeholder bl.a. en række dokumenter i de mange injuriersager m.m., som var udløbere af Elith Jensens mangeårige kampagne mod "Forenede Danske Motorejere".

7. 1940-41. Straffesagen mod folketingsmand Aage Henriksen for ærekrænkelse 1 pk.

Anm.: Sagen var en udløber af den såkaldte Elith Jensen-sag, der var foranlediget af repræsentant Elith Jensens offentlige anklager mod "Forenede Danske Motorejere". Sagen mod Aage Henriksen fandt sin endelige afgørelse ved Østre landsrets dom af 26/5 1941.

Kommissioner udskilt af amtsarkiver

Københavns amt

1. 1743. Kommission af 26/8 1743 til at undersøge og påkende en sag ang. nogle skovparter ved Søllerød præstegård 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Justitsråd, kirkeinspektør Peter Helt og kammerråd, regimentsskriver Thomas Hansen. Striden drejede sig om et skovstykke i Geels skov, som kongen i mange år havde haft udvisningen i, men som nu var indhegnet til præsten i Søllerød. Ved befaling af 30/9 1743 skulle højesterets-assessor Fr. Horn føre sagen på kongens vegne. Supplerende kommissorium til stiftsbefalingsmand v. Nissen og forvalter Chr. Ulstrup om at indtræde i kommissionen 20/2 1744. Dom: 27/3 1748.

Udfaldet var til gunst for kongen, idet det bestemtes, at indhegningen skulle ophæves. P.gr. af regimentskriver Thomas Hansens død udpeges 23/7 1746 i stedet regimentskriver Hans Jørgen Dahl.

Indhold: Kommissionens protokol 1743-47 samt div. originale dokumenter, kommissorier og befalinger, udskrift af landmålingsforretning 1742 for Søllerød præstegårds jorder. Heri tillige komm. nr. 2-3.

2. 1774. Kommission af 11/11 1744 ang. en strid mellem Københavns m.fl. amter med Københavns magistrat ang. en vejstræknings istandsættelse mellem Stenholms- og Damhuset (Frederiksberg).

Anm.: Kommissarier: Birkedommer i Københavns amts rytterdistrikt, Sundby og birkeskriver i Tårnby og Amager birker, Vibe. Det drejede sig om en strækning på 783 al. Dom: 4/10 1782.

Indhold: Uindbunden kommissionsprotokol 1774-1782 med tilhørende sager, herunder et koloreret kort over vejstrækningen, hvor hvert

amts andel af strækningen er markeret med sin farve. Kortet er tegnet af V. Ediger, dateret juli 1776.

Heri tillige komm. nr. 1 og 3.

3. 1801. Kommission af 3/4 1801 til at pådømme en sag mellem geheimeråd F.F. v. Krogh og landvæsenskommissær Niels Sommerfeldt Bøeg.

Anm.: Kommissarier: Adam Mogens v. Luttichau af Kongstedgård og hof- og stadsretsprokurator Jacob Ferdinand Wilse. Sagen blev rejst af Krogh, som i 1798 havde bortforpagtet en gård, Strandgården, på Hvidovre mark under Københavns amt til Christoffer Andersen Balle, fordi den pågældende ikke havde overholdt forpagtningens ordlyd. Landvæsenskommissæren var kautionist for forpagteren. Sagen sluttes med forlig 15/9 samme år.

Indhold: Kommissionsprotokol med kun en indførsel. Vedlagt tre originale dokumenter, heriblandt kommissoriet.

Heri tillige komm. nr. 1-2.

4. 1808. Kommission af 21/1 1808 til at pådømme sagen mod grev Sigismund Schulin og etatsråd Fr. de Coninck Bone Falck Rønne for at have påtaget sig at fungere som feltkommissariat for den engelske hær under Sjællands besættelse 3 pkr.

Anm.: Kommissarier: Justitiarius i Lands- over- samt hof- og stadsretten, Carl Wiggant Falbe og assessorerne i Højesteret, Ole Thestrup og Chr. Rafn. Iflg. kommissoriet skulle de tre mænd af den engelske general Cathcart have ladet sig bestalle til dannelsen af det omtalte feltkommissariat. Desuden skulle de have skrevet mindre passende ting til den kommanderende general i København. Kommissoriet udnævner som actor i sagen højesteretsadvokat Bielsted. Kommissionsagens tilknytning til Københavns amt skyldes formentlig, at amtmanden over Sjællands stift blev bemyndiget til at overtage de omtalte kommissariatsforretninger. Kommissionen afsagde dom 19/10 1808. Grev Schulin idømtes en bøde på 100 rd. til Københavns amts fattigkasse, og alle tre tiltalte dømedes til at betale sagens omkostninger. Sagen indstævnedes for Højesteret 8/11 samme år.

Indhold: Forhørsprotokol, udskrifter samt div. fremlagte bilag. Originalt kommissorium samt udskrift af dommen.

5. 1829. Kommission af 6/2 1829 til at undersøge og påkende suspenderet postmester Grev Platens embedsforhold 1 bk.

Anm.: Kommissarier: Herredsfoged Blume og kst. byskriver, prokurator Fritz. Sagen drejede sig om nogle bortkomne pengebreve. Platen var postmester i Roskilde og kommissionens møder blev afholdt på Roskilde rådhus.

Indhold: Justitsprotokol. Der ses ikke at være fældet dom i sagen.

6. 1842. Kommission af 5/3 1842 til at undersøge og påkende sagen om mordet på parcellist Niels Jørgensen og familie, Ejby, Rye sogn, Københavns amt 5 bd.

Anm.: Mordet på parcellisten hans kone og søn blev begået 16/1 1842. Nærværende kommission nedsattes til videre undersøgelse af sagens efterforskning. Som kommissar udpegedes kst. politiretsassessor Peder Munthe Brun. Som skyldige i mordet dømtes arrestanterne Carl Larsen og Chr. Jensen til døden, samt til at betale erstatning til afdødes bo. Bemyndigelse til at pådømme sagen blev givet i et særligt kommissorium 18/5 1842. Denne kommission bestod foruden af Munthe Brun af assessor i Landsover- samt hof- og stadsretten, Herman A. Møllerup. Dommen afsagdes 3/10 1842. Opklaring af mordet førte til optrævelse af en lang række andre forbrydelser på egnen. Se flg. 2 kommissioner (7-8).

Indhold: 3 forhørsprotokoller (nr. 1-3, i den sidste er dommen indført).

2 bd. ekstraktudskrifter mærket 1 og 2.

- 7.-8. 1842- Kommission af 18/5 1842 og 23/9 1842 til dels yderligere at efterforske i udløbere af mordsagen i Ejby (se komm. 6) og til at pådømme de i denne forbindelse tiltalte 5 bd.
+ 3 pkr.

Anm.: Kommissarier: Mollerup og Munthe Brun. Som udløbere af mordsagen på Ejby mark op-
rullede en række andre begåede forbrydelser
(tyveri, hæleri og mord. Ialt tiltaltes 43
personer, heriblandt arrestanten Matthias
Worm (for mord og røveri).

Indhold:

Forhørsprotokoller for komm. af 18/5 1842 (mærket 4-5)	2 bd.
Ekstraktudskrifter mærket D-F	3 bd.
Domprotokol og defensorindlæg	1 pk.
Aktionsindlæg med dokumentations- lister	1 pk.
Fremlagte dokumenter (heriblandt originale kommissorier)	1 pk.
Div. dokumenter (fortegnelser over afhørte for kommissionen 18/5 1842, samt korrespondance og regnskaber modtaget og udarbejdet af Munthe Brun	1 pk.

Hørsholm amt

9. 1718-19. Kommission af 13/10 og 21/11 1718 til at
undersøge en klage fra Hørsholm amts bøn-
der over hoveri og skovning 1 pk.

Anm.: Hørsholms bønder klage i 3 supplik-
ker i efteråret 1718 til dronningen over
hoveriets tyngde og særlig over skovar-
bejde, som de var pålagt af kammersekre-
tær Johan Philip Ratchesen. De anmodede om
nedsættelse af en undersøgelseskommission,
hvilket skete ved ovennævnte kommissorier,
hvor det første er givet af dronning Louise,
det andet af Frederik 4. 2. kommissorium
udvider det første, idet der gives befaling
til at foretage syn i skoven med henblik
på konstatering af ulovlig skovhugst. Sa-
gens udfald fremgår ikke klart af de be-
varede akter.

Til kommissarier valgtes amtmanden over
Frederiksborg-Kronborg amter, Fr. v. Gram
og etatsråd, hofretsassessor Peder Bentzon.

Indhold: Kommissionens protokol 1718-19.
Originale kommissorier, 3 originale sup-
plikker, stævninger, div. dokumenter frem-

lagt og læst i kommissionen samt koncepter til udgående breve fra kommissionen.

Heri tillige komm. nr. 10.

10. 1738. Kommission af 23/11 1736 til at undersøge Hørsholm amts og underliggende jordegods' opkomst.

Anm.: Kommissionen var kommet i stand, fordi amtsforvalteren, Chr. Ulstrup 29/10 1736 havde indsendt en forestilling, hvori det blev foreslået, at bønderne fik landgilden nedsat. I forbindelse med en egalisering i 1722 i flere af byerne, var en del jord framålt godset uden at landgilden var blevet reguleret. Kommissionen indstillede til kongen, at forvalterens forslag blev fulgt. Kommissarier var: Overhofmester von Plessen, staldmester Hartmann og rådmand Hillemand.

Indhold: Koncept til kommissionsprotokol, indkomne breve til kommissionen og dennes indstilling til kongen (kopi).

Heri tillige komm. nr. 9.

Holbæk amt

11. 1701. Kommission af 9/4 1701 til at pådømme en opstået tvistighed mellem Chr. Paludan og Vartov hospitals direktør om hospitalsgods i Kalundborg amt

1 pk.

Anm.: Kommissarier: Amtmanden over Holbæk amt (tillige landsdommer), Tage Thott, generalprokurør Niels Benzon, assessor i Højesteret, Peder Lemvig og landsdommer Hans Ehm. Sagen drejede sig om forskellige uregelmæssigheder i forbindelse med Chr. Paludans køb af 78 tdr. htk. jord ved offentlig auktion i København 17/3 1700. Kendelse 24/8 1706.

Indhold: Kommissionsprotokol 1701-06. Er indbundne afskrifter af kommissionsakter. Heriblandt auktionsspecifikationen på det bortsolgte gods med jordebogsoplysninger og angivelse af restancer. Jordebog over

hospitalsgodset 1678 for så vidt angik det i 1700 handlede gods. Protokollen har været fremlagt ved en kommission på Kalundborg rådstue 1762.

12. 1702-03. Kommission af 8/4 1702 til at afgøre tvistigheder mellem konsumtionsforpagter Chr. Paludan og Kalundborg by samt borgmester og råd, byfogden og Kalundborg ladegård ang. byens indhegning m.v. 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Amtmand Tage Thott og landsdommer Hans Ehm. Dom af 19/6 1703. Dommen faldt ud til konsumtionsforvalterens fordel, idet byens borgere, byfogden m.fl. idømtes erstatningspligt.

Indhold: Kommissionens akter indbundne. 1702-03.

13. 1702-03. Kommission af 1/9 1702 til at pådømme en strid mellem sognepræsten Hans Hansen Hval og amtmanden Johan Christopher v. Schönbach ang. købet af Birkendegård 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Landsdommer Hans Ehm og konsumtionsforvalter Chr. Paludan i Kalundborg. Striden stod om økonomiske forhold i forbindelse med amtmandens køb af Birkendegård af præsten Hans Hval, sognepræst i Værløse og Jordløse. Dom afsiges 9/5 1703.

Indhold: Indbundne kommissionsakter 1702-03 (blade mangler i begyndelsen og afslutningen). Iblandt akterne er afskrifter af sædegårdsprivilegium til Jørgen Bielcke af 30/4 1674 og af skødet til Schönbach 20/11 1700 fra præsten Hval. Heri tillige komm. nr. 14.

14. 1745-46. Kommission af 21/12 1745 til at undersøge og påkende opmålingsforretning over Grevinge by.

Anm.: Sagen drejede sig om, hvorvidt præsten og degnen i Grevinge samt præsten i Asnæs tilkom mere engareal end landmålingen tillagde dem. Som kommissarier udpegedes amtmand Frederik Adeler og landfiskal Styge Thomsen. Til

sagens opklaring beordres kommissarierne med forvalteren over krongodset i Odsherred, Niels Bang som actor, at lade indkalde til en nytaksering af engarealerne ved 8 udmeldte mænd. Tilstede skulle være samtlige lods-ejere i byen.

Indhold: Kommissorium samt afskrifter af tak-sations- og opmålingsforretningen samt for-skellig indkommet korrespondance til kommis-sionen.

Heri tillige komm. nr. 13.

15. 1762-63. Kommission af 12/6 1762 til at afgøre tvistig-heder mellem Kalundborg bys magistrat og stam-huset Lerckenborg ang. indhegningen af et stykke jord 2 pkr.

Ann.: Det omstridte jordstykke var kaldt "Hettestrud". Lerchenborgs ejer havde ladet det indhegne til brug for Sct. Jørgensbjerg, skønt borgerne hævdede, at det var en del af byens jord. Domsafsigtelse 9/12 1763. Kommis-sarier: Rådmand Lars Andersen og kommunitets-økonom Chr. Ditlev Nissen (som fuldmægtig for denne udpegedes rådstueskriver og post-mester Andreas Müller af Slagelse).

Indhold: 2 bd. kommissionsakter. Forrest afskrifter af kommissorierne m.v. senere af div. forhør. Protokollen er in duplo.

Sorø amt

16. 1773-74. Kommission af 6/5 1773 til at undersøge Gis-selfeldt Klosters tilstand og indkomme med forslag til stiftelsens forbedring 1 pk.

Ann.: Som kommissarier udpegedes geheime-konferensråd og overhofmester Wolf Veit Christoph v. Reitzenstein og kancelliråd Ole Strøm. Disse skulle i samarbejde med medlemmer af familien Danneskiold-Samsø udarbejde forslag til godsets forbedring.

Indhold: Kommissionens protokol 1773 samt dens papirer i øvrigt. Herunder regnskabs-ekstrakter fra godset div. foregående år. Heri tillige komm. nr. 17.

17. 1781. Kommission af 19/1 1781 til at undersøge nogle uordener opstået i Høve under Holsteinborg gods i forbindelse med undersøgelser for ulovlig brændevinsbrænding.

Anm.: Sagen begyndtes med en inkvisitionsforretning 12/2 1781, ved hvilken en lang række bønder blev forhørt. Kommissarier var H.A. Zitzler og Drewsen (muligvis assessor i Hof- og stadsretten). Der ses ingen dom.

Indhold: 2 forhørsprotokoller.

Heri tillige komm. nr. 16.

Tryggevælde amt

18. 1730-32. Kommission af 20/12 og 23/12 1730 til at forfatte en rigtig beskrivelse af grevskabet Vallø

1 pk.

Anm.: Kommissarier: Amtmand over Tryggevælde amt Engelke Bülow og Erik Torm.
I betænkningen findes beskrivelse af Vallø slot, dets avlsbygninger og have. Vurderinger og beskrivelser af tilliggende jorder og gårde, Beskrivelser og inventarier til de underliggende kirker, samt kopier af kontrakter med forpagtere og håndværkere.

Indhold: Koncept til betænkningen, korrespondance.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 20.

Vordingborg og Tryggevælde amter

19. 1783-87. Kommission af 7/11 1783 til undersøgelse og påkendelse af en mellem landvæsenskommissær Christen Brasch, Storehedinge og kammerherre Ditlev de Beringschiold, Rønnebæksholm samt Thomas de Beringschiold, Sparresholm værende tvistighed om nogle gældsfordringer.

Anm.: Kommissarier: Forvalter ved grevskabet Bregentved, Adam Caspar von Holstein, byfoged i St. Hedinge, Edvard Saabye (desuden iflg. kgl. bevilling af 9/1 1784 birkedommer Andreas

Badstuber og forvalter på Lindersvold
Hans Clausen. Dom: 3/7 1787.
Kommissionsdomstolen oprettedes efter an-
modning af C. Brasch og kommissionen udvide-
des efter anmodning af D. og T. Beringschiold.
Indhold: Kommissionsprotokol med dom og bilag.
1 læg pakket sammen med komm. nr. 19.

20. 1785-89. Kommission af 28/10 1785 og 9/5 1788 til
påkendelse af, hvem der er pligtige til at
istandsætte broerne ved Veterslev i Tybjerg
herred og kommissorium af 15/4 1786 til un-
dersøgelse af baron Wedel Jarlsbergs, Ravn-
strup, forhold i denne sag. Dom: 13/1 1789 3 pkr.
Anm.: Kommissarier: Landsdommer på Sjælland
og Møn Johs. Galschiöt, landsdommer på Møn
og Sjælland Jens Brun Neergaard og (efter
Neergaards død 1788) professor H.N. Nissen.
Indhold: Kommissionsprotokol, bilag.

Møns amt

21. 1722-23. Kommission af 20/12 1722 til undersøgelse
af græsningsrettigheder mellem Hjertebjerg
og Elmelunde byer på Møn 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Amtmand Caspar Gotlob
Moltke, amtmand Caspar Morten Schøller og
regimentsskriver Jens Bruun.
Hjertebjerg, som ikke havde nogen græsnings-
arealer, anmodede amtmanden om undersøgelse
af de græsningsrettigheder, som lå under
Elmelunde by, og som Hjertebjerg mente at
have ret til en del af.
Sagen blev tilsyneladende ikke afsluttet
med dom, men ender iflg. disse papirer med
Moltkes anmodning til kongen om at Hjerte-
bjerg får tillagt græsningsarealer.
Indhold: bilag til sagen.
22. 1771-73. Kommission af 16/4 1771 i sagen mod en del
bønder på Møn og herredsfoged Otto Grum
angående deres forhold i forbindelse med
ulovlig brændevinsbrænding på landet 1 pk.
Anm.: Kommissarier: Landsdommer Otto
Christopher von Munthe af Morgenstjerne

og byfoged og birkedommer Andreas Badstuber.
Dom: 21/12 1773.

Ved en inspektion af ulovlige brændevinsredskaber i Skeldby foretaget af consumptionsforpagter Søren Holm og flere statsborgere d. 28/1 1769 blev inspektionskomiteen hindret af de forsamlede bønder, der af trommeslager var kaldt sammen fra de omliggende byer.

Inspektionen blev afbrudt af trommeslageren, en mand, der spillede på tudehorn og en der spillede på violin samtidig med at bønderne råbte fornærmelser mod borgerne.

Herredsfogden Otto Grum, der inden kommissionens sammentrædelse var blevet suspenderet fra sit embede, skulle efter sigende, hver gang stegeborgerne anmodede om hans assistance til inspektioner have givet bønderne besked.

Ved dommen blev han frataget sin stilling. Dagen efter den mislykkede inspektion dannedes en forening, hvor det i 4 paragraffer blev vedtaget, at ingen måtte sælge brænde eller tømmer, måtte udleje heste eller vogne eller måtte modtage kreaturer til græsning for Steges borgere. Disse bestemmelser skulle virke i to fulde år og bønder, som overtrådte dem, skulle betale bøde. Vedtægterne blev underskrevet af 1-2 repræsentanter fra ca. 50 byer. Forfatteren, til dem, Peder Schow, blev dømt til fæstningsarbejde i et år. Af de øvrige medlemmer blev 5 dømt til fæstningsarbejde i 6 mdr., to til fæstningsarbejde i 3 mdr., 10 til at betale 5 rdl. i bøde og 23 til at betale 4 rdl. i bøde.

Sagen blev rejst af generalfiskalen, og foreningen har åbenbart virket, da der i kommissoriet anføres, at den har været stegeborgerne til største præjudice.

Indhold: 1 kommissionsprotokol (med sidetal under litra a, A, B, C, D, E og G. Dommen findes i litra A s. 760 og foreningsvedtægterne litra C s. 22).

Kommissionen af 4/6 1802 til at afgøre, hvilke jorder der tilhører sognepræsteembedet i Fane-fjord og hvilke enkesædet, ses ikke at være afleveret til arkivet.

Lolland-Falsters stiftamt

23. 1727-34. Kommissionen til at dømme i nogle stridigheder mellem biskop Lodberg, Fyns stift og kan-

celliråd (kirkeinspektør over distr.), Hein, ang. det falsterske og lollandske rytterdistrikts kirkes beholdninger og mangler m.v.

Anm.: Kommissarier: Konferentsråd og stiftbefalingsmand Jørgen Ernst Reichau og justitsråd Hans Landorph. Sagen drejede sig om uregelmæssigheder i forbindelse med regnskabsaflæggelse.

Dom: 24/3 1734.

Indhold: Kommissionsakter (indbundne), begyndelsen og slutningen noget beskadiget.

Stiftelser m.v.

Slagelse hospital

1. 1788. Kommission af 29/2 og 2/5 1788 til at påkende en sag vedr. Slagelse hospitals kassemangel 2 pkr.

Anm.: Kommissarier var kammerherre og amtmand Wilhelm Matthias Skeel og borgmester og byfoged Niels Rested. Den tiltalte var hospitalets forstander Badstuber.

Indhold: Kommissionens protokoller og div. bilag.

Stamhuset Tåsinge

2. 1700-02. Kommission af 16/7 og 18/12 1700 til at ordne friherreskabet Jullinge og dødsboet efter geheimeråd Jens Juel 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Generalprokurør Niels Benzen og assessor i Højesteret, Peter Hiort.

Indhold: Indbundne kommissionsakter 1 bd. Heri tillige komm. nr. 3.

3. 1707. Kommission af 1/3 1707 til at pådømme i sagen vedr. Jacob Danckers død i København 15/1 1700.

Anm.: Sagen førtes imod politifuldmægtig Simon Kaalbro og politibetjentene Anton Jørgensen og

Henrik Clausen. Kommissarier var: Amtmanden over Københavns amt, etatsråd Knud Juel til Tåsinge og assessor i Højesteret Povl Vinding og assessor i samme ret, Peder Lemvig.

Indhold: Forhørersprotokol og tilhørende akter, herunder kommissorium.

Heri tillige komm. nr. 2.

Ukendt proveniens

1. 1810-13. Kommission af 22/5 1810 og extentionskommissorium af 22/3 1811 til undersøgelse og pådømmelse af adskillige tyverier i Kalundborg 2.pkr.

Anm.: Kommissarier: Herredsfoged Vett, borgmester og byfoged i Fuglede og rådstueskriver Melchior. 28 personer stod anklaget for over 30 indbrud, heraf blev 17 dømt d. 20/2 1813, en enkelt til fængsel for livstid, resten fik straffe fra 5 år til 2 mdr. og 4 blev frifundet. 2 af protokollerne blev i april 1818 fremlagt i Vordingborg købstads ekstraret og den ene blev i september fremlagt i Landsøver- samt hof- og stadsretten. Sagen er sandsynligvis udtaget fra Holbæk amt, da alle protokollerne er autoriseret af amtmændene Lerche og Løvenskjöld enten i Holbæks amtskontor eller på Lerchenborg og de 5 protokoller er forseglede med Holbæk amts segl (den 6te protokol er ikke forseglede).

Indhold: 5 kommissionsprotokoller, 1 domprotokol.

2. 1811. Kommission af 19/3 1811 til undersøgelse og påkendelse af sagen imellem Kalundborgs øvrighed og nogle af mandskabet på det nordamerikanske skib "Henry". 1 pk.

Anm.: Kommissarier: Kommissoriet beordrer nedsættelse af en kommission bestående af en civil embedsmand og en søkyndig. Byfoged Mouritzen beordres til at nedsætte kommissionen og udnævne en søkyndig, han valgte kaptajnløjtnant Suenson. Ved skrivelse fra Danske Kancelli udnævntes kaptajn Hohgenberg i stedet for Suenson, iflg. skrivelse fra det kongelige Admiralitets og -Kommissariats Kollegium. Under kaptajn Thompsons bortrejse fra skibet "Henry", havde førstestyrmand Christie

solgt kaffe og bomuld i omegnen af Kalundborg. Derved havde han forsømt sine pligter, og samtidig solgt mere end det han selv havde medbragt. Ved sin tilbagekomst anmodede kaptajnen borgmesteren i Kalundborg om at arrestere ham, men fik at vide, at der ikke var plads i byens arrest. Christie blev derefter fængslet på skibet og lagt i jern. Kaptajnen havde sandsynligvis ikke ret til at lægge ham i jern, og kort efter, da kaptajnen igen havde forladt Kalundborg mødte politiet op på skibet for at befri Christie. Den nye førstestyrmand satte sig til modværge og først da politiet mødte op med forstærkning fra militæret, kom de ombord på skibet, hvor de arresterede Christie og nogle af besætningen, der havde hindret dem i tidligere at komme om bord.

Kommissionen har åbenbart haft svært ved at afgøre sagen og anmodede 25/4 1811 om extensionskommissorium, da de ikke mente det tidligere kommissorium gav dem tilstrækkelig kompetence. Det må være i denne forbindelse kaptajn Hohgenberg blev udnævnt til kommissar. Sagen blev imidlertid afsluttet 25/5 1811 uden dom, da kongen imødekom kaptajn Thompsons anmodning om frigivelse af de arresterede, så skibet kunne fortsætte.

Protokollerne er autoriserede i Kalundborg af de to oprindelige kommissarier og beseglede af disse. Den ene af protokollerne var lagt til kommission nr. 1 og var ettketteret som en del af denne, det er derfor muligt, at den er udtaget sammesteds (formodentlig Holbæk amtstue).

Indhold: 2 kommissionsprotokoller, kommissorium og bilag.

3. 1894-95. Kommission af 10/12 1894 til undersøgelse og påkendelse i sagen om det formodede mord på høker Jens Rasmussen samt ildspåsættelse 1 pk.

Ann.: Kommissar: Byfoged i Korsør Nicolai Christian Herholdt Sylow.

Det blev under sagen bevist, at Jens Rasmussen, der var fundet i sit hjem på Løve Mark, død som følge af hjernelæssioner og stærkt forbrændt, var blevet myrdet, men, den anklagede, Peter Henriksen, blev løsladt efter det sidste kommissionsforhør d. 5/7 1895.

Sagen hører (ligesom de to forudgående) under Holbæk amt. Protokollen er autoriseret af Sylow og forsynet med ildebrandskommissionens segl.

Indhold: 1 kommissionsprotokol, kommissorium, bilag. 1 læg pakket sammen med komm. nr.4.

4. 1896-97. Kommissorier af 8/9 og 5/12 1896 til undersøgelse og påkendelse af mordsagerne mod Jens Peter Nielsen.

Anm.: Kommissar: Herredsfoged i Tune og Ramsø herreder, Nicolai Poul Nyholm Petri. Dom: 7/1 1897.

Jens Peter Nielsen blev dømt fra livet for mordene på aftægtsmand Jens Pedersen af Koblerne og aftægtskone Dorthe Nielsdatter af Kildebrønde. Mordene blev i begge tilfælde udført ved strangulering og senere kamufleret som selvmord ved hængning. I begge tilfælde var motivet, at Jens Peter Nielsen ville skaffe sig af med aftægtsfolkene på de gårde, han havde købt.

Protokollen er autoriseret i Roskilde af N.P.N. Petri og forsynet med dennes segl.

Indhold: Kommissionsprotokol, kommissorium og bilag.

1 læg pakket sammen med komm. nr. 3.

R E G I S T R A T U R

Sagregister

Tallet uden for parentes henviser til sidetal, tallet i parentes til kommissionsnummer.

Arvesager	48(2), 54(9)
"Balle-Lars-sagen"	67(10)
Bandesager	64(2a), 65(4), 69(15), 69(16), 100(23), 119(1)
Bankkommissionen	85(66), 85(67)
Bedrageri	50(8), 60(12), 62(16), 79(44), 83(59), 85(65), 85(66), 85(67), 87(71), 88(72), 88(73), 89(75), 92(4), 100(22), 101(23).
"Berg-sagen"	75(32)
Bestikkelse	52(1), 71(21)
Betleri	72(24)
Bandedemonstration	116(22)
Bortrømmelse	52(1)
Brandstiftelse	68(12), 68(13), 70(19), 72(26), 73(27), 76(34), 77(38), 77(40), 78(41), 78(42), 78(43), 79(45), 79(46a), 80(47), 80(48), 80(49), 81(51), 86(68), 89(75), 91(2), 98(18), 101(24), 101(25), 104(31), 64(4)
"Broende-sagen"	64(4)
Brændevinsbrænding, ulovlig	115(17)
Børnemishandling	84(61), 84(62), 86(70)
Caroline Mathildes pretiosa	55(u/nr.)
Demonstration, ulovlig	106(5)
Drab	69(17)
Drab, uagtsomt	89(75), 104(30)
Duelling	59(10)
Embedsforsømmelse	56(6), 61(13)
Embedsmisbrug	49(4), 54(7), 60(12), 62(16) 74(31), 83(58), 92(4), 99(20), 103(28), 119(2)

"Elith Jensen-sagen"	106(3)
Faderskab	50(7)
Falskmøntneri	95(11), 103(27)
"Fejøl-sagerne"	74(31)
Feltkommissariat, ulovligt	109(4)
Forpagtning af gods	109(3)
Fosterfordrivelse	89(75), 102(26)
Fouragemangel	96(14)
Fængselsoptøjer	56(4), 57(7)
Godsbeskrivelser	112(10), 114(16), 115(18)
Godssalg	113(13)
Græsningsrettighed	116(21)
Gældssager	93(6), 115(19)
"gødningssager"	88(73)
Handel, ulovlig	64(1), 119(2)
"Handskemagerbanden"	64(2a)
Hegning af jord	108(1), 113(12), 114(15)
Hoveriklager	111(9), 72(24, 100(22), 101(23)
Hæleri	66(7-8)
Injurier	49(5), 58(9), 61(14), 81(53), 94(9), 106(3), 106(3)¶ 106(6), 107(7)
Jordkøb	112(11)
Jordstrid	48(1), 51(10), 95(12), 99(19), 113(14)
Jødefejder	59(11), 99(21)
Kirkeregnskabsaflæggelse	117,(23)
Kirketyveri	70(20)
"Kallerød-sagen"	91(3)
Kontraktbrud	54(8)
Landgildenedsættelse	11 (10)
Lejemord	67(10)
Lejrmål	50(9)
Majestætsfornærmelse	93(7)
Misligt embedsforhold	52(1), 53(5), 53(6) 66(7-8) . 72(25, 74(30), 110(5), 116(22), 64(2a), 65(4), 66(7-8), 67(11),
Mord	

Mord, fortsat	70(18), 71(22), 74(3), 89(75),
Mordbrand	91(3), 110(6), 120(3), 121(4)
Mordbrand	64(2a), 120(3)
"Morten Væver-sagen"	66(4a)
Myndigheds misbrug	82(56), 84(60), 109(4)
Overtrædelse af eksport- og valutalove	106(4)
Oppebørsel af skat	52(2)
Pengebreve, bortkomne	110(5)
"Plum-sagen"	105(1)
Provsteretssager	49(3), 58(9), 62(15), 81(52) 82(54), 83(57)
Posttyveri	61(13), 96(13)
Riffelforeningen	75(33)
Skibskollision	67(9)
Slagsmål mellem befolkning og militæret	94(8)
Slangerup-sagen	69(16)
Smugleri	97(16), 98(17)
Stranding (af skibe)	91(1)
Svindel	91(1), 95(10)
Søetatens hvervning	65(3)
"Tarm-sagen"	106(2)
"Thisted-sagerne"	89(74), 89(75)
Toldsvig	58(8), 97(15)
Tugt-rasp- og forbedringshu- set, optøjr	56(4), 56(6), 57(7)
Tumultsager	59(11), 73(29), 76(35) 99(21), 116(22)
Ugudeligt levned	49(5), 81(52), 83(57)
Ulydighed mod retten	49(3)
Underslæb	66(5-6), 71(23), 105(1)
Usædeligt levned	62(15), 85(64)
Vekselererkommissionen	87(71)
Vielsesnægtelse (af fraskilte)	82(54)
Vold	91(3)
Vold mod embedsmand	75(32)

Våbenhandel, ulovlig	75(33)
Ægteskabsløfte, brudt	51(9)
Åger	52(3), 55(2)

Stednavneregister

Almstok, Randbøl s., Tørrild hrd.	71(22)
Antvorskov birk	72(24)
Balslev s., ("Broendehus"), Vends hrd.	65(4)
Birkendegård, Vørslev s., Skippinge hrd.	113(13)
Bornholm	68(12), 71(24), 101(26), 103(27)
Båg herred	68 (20)
Christianssæde, Skørringe s., Fugelse hrd.	104(31)
Dragør	54(7)
Drogden (i Øresund)	91(1)
Dronningborg (v.Randers)	67(11)
Ejby, Ry s., Voldborg hrd.	110(6), 110(7-8)
Esbjerg, børnehjemmet "Hebron"	84(62)
Falster	104(30)
Falster(rytterdistrikt)	117(23)
Fredericia (by og omegn)	13(27), 83(59)
Fejø	49(4), 74(31)
Fredensborg, Asminderød s., Lynge- Kronborg hrd.	70(19)
Frederiksberg	76(36), 108(2)
Frederiksberg amt	75(33), 95(11)
Fugelse herred,	76(34)
Fyn	68(14)
Gisselfeld Kloster, Broby s., Ring- sted hrd.	114(16)
Grevinge by og s.	113(14)
Guinea	62(16)
Guldborg, Majbølle s., Musse hrd.	82(55)
Hasle	101(25)
Hellum-Hindsted herreder	74(30)
Helsingør	61(13), 93(6), 94(8) 94(9). (93/7).

Hillerød	91(2)
Hjørring amt	77(38), 80(47)
Holbæk amt	120(3)
Holstebro	75(32)
Horsens (Straffeanstalt)	73(28)
Hvidovre mark ("Strandgården"), Sokkelund hrd.	109(3)
Hørsholm gods, Lynge-Kronborg hrd.	111(9), 111(10)
Høve (u. Holsteinborg gods), V. Flakkebjerg hrd.	115
Jyderup, Tuse hrd.	73(29)
Kalundborg,	112(11), 113(12), 119(1-2)
Kirke-Søby mark, Søby s., Båg hrd.	66(4a)
Knudskov (v. Vordingborg)	98(17)
Knuthenborg, Hunseby s. Musse hrd.	64(2a)
Kongsted s., Fakse hrd.	98(18)
Kær herred	78(42)
København	52(1), 53(5), 54(8), 54(9), 55(1), 55(2), 56(4-7), (Tugt- Rasp- og Forbedringshuset), 58(8), 59(9)(franske reformerte kirke), 59(10), 59(11), 59(12), 61(14), 62(15), (Sct. Petri kirke og skole), 64(1), 66(5-6), 66(7-8), 81(53) (Hellig korskirken), 83(57) (Blågårds sgn.), 85(66), 85(67), 87(70) (Statens institut for taleliden- de), 105(1-2), 106(3), 106(5-6), 107(7), 109 (4).
Københavns amt	68(13)
Langelandsbæltet	67(9)
Lejre herred	79(44)
Lerchenborg, Årby s., Ars hrd.	114(15)
Lille-Fuglede, Ars-Skippinge hrd.	64(2)
Maribo	49(5), 50(6)
Maribo amt	79(45), 103(29)
Mols	69(17)

Møn	116(21-22)
Nakskov	57(10)
Nexø	100(23)
Nibe	84(63)
Ning	86(68)
Ny Amager	48(1)
Nykøbing F.	48(2)
Nykøbing Sj.	95(12), 96(13)
Næstved	99(19), 99(21)
Ods herred	96(14)
Ourø, Horns hrd.	53(6)
Pedersborg s., Alsted hrd.	83(58)
Præstø	72(25), 75(33), 115(19)(amt).
Randers amt	79(46)
Ringkøbing amt	77(40), 78(41)
Ringsted	84(60)
Romdrup Andelsmejeri, Ramdrup s., Fleskum hrd.	79(46a)
Roskilde	110(5)
Rudeskov (ml. København og Helsingør)	93(5)
Rudkøbing	86(69)
Rødby	76(34)
Sakskøbing	103(28)
Salling herred	69(15)
Sjælland	55(3), 99(20) 100(23), 121(4)
Skelskør	78(43), 97(15)
Skive	52(2)
Slangerup	69(16), 95(10)
Sorø amt	76(37)
Stevns herred	97(16)
Store Heddinge	82(56)
Stubberup mark, Højelse s., Jerlev hrd.	70(18)
Sunds-Gudme herreder	80(48)
Suså (v. Næstved)	100(22)
Søllerød (præstegård), Sokkelund hrd.	108(1)

Thisted	85(65)
Tisvilde (opdragelseshjemmet "Godhavn")	
Tibirke s., Holbo hrd.	84(61)
Tybjerg herred	116(20)
Øster Hornum, Hornum hrd.	81(52)
Øster Ulslev s., Musse hrd.	51(11)
Øster Velling, Middelsom hrd.	83(64)
Åkirkeby	100(23)
Ålborg	87(71)
Århus	88(72-73)
Århus amt	81(51)

Tillæg til
LANDSTINGS- OG KOMMISSIONSDOMSTOLSARKIVER

KOMMISSIONSDOMSTOLE

udskilt af Københavns Kriminal- og politiret.

42.	1889	ændres til Under indhold tilføjes: Kassebog, regnskaber og div. bilag.	5 pkr.
47.	1891	ændres til Under indhold tilføjes: Kassebog og regnskabsbilag.	3 pkr.
49.	1895	ændres til Under indhold tilføjes: Justitsprotokoller med indført dom, korres- pondance og undersøgelsesbilag.	5 pkr.
51.	1896	ændres til Under indhold tilføjes: Forhørsprotokoller, justitsprtokoller med indført dom, regnskabsbog, journaler over ind- og udgåede skrivelser og undersøgel- sesbilag.	5 pkr.

Jvf. bilag. Kopi afleveringsfortegnelse fra Landsarkivet i Viborg.

arkivsignatur:		arkivskaber:	side:	
		Kommissionsdomstolsarkiver		
løbe- nr.	yderår	titel	proto- koller (bind)	arkiv- æsker (pækker)
42.	1889	Kommission af 8. maj 1889 til undersøgelse og senere pådømmelse i sagerne om ildebrande i Kær herred. Kassebog, regnskabsbilag samt div. bilag ..		1
47.	1891	Kommission af 20. maj 1891 til undersøgelse og senere pådømmelse i sagerne om ildebrande i Hjørring amt Kassebog, regnskabsbilag samt diverse bilag		1
49	1895	Kommission af 26. april 1895 til undersøgelse og senere pådømmelse i sagerne om ildebrande i Viborg amts landdistrikt. Forhørsprotokoller	Sumordnet	1 } 1
	1895	Indeholder sagerne nr. 1A, B, 3, 6, 9 og 11.		
	1895	Forhørsprotokoller		1
	1895	Indeholder sagerne nr. 13-14, 16-17, 19-21.		
	1895	Justitsprotokoller med indført dom	Sumordnet	1 } 1
	1895	Indeholder sagerne nr. 1A og B, 3, 6-9, 11-12A og B.		
	1895	Justitsprotokoller med indført dom		1
	1895	Indeholder sagerne 13-14, 16-17, 19-21.		
	1895	Diverse dokumenter		1
	1895	Indeholder journaler over indgående og udgående skrivelser samt diverse bilag for alle de i sagen undersøgte personer.		
51	1896	Kommission af 12. februar 1896 til undersøgelse og senere pådømmelse i sagerne om ildebrande i Århus amts landdistrikt Forhørsprotokoller		1
	1896	Justitsprotokoller med indført dom		1
	1896	Indeholder sagerne nr. 1-3, 5, 8-12, 14-16.		
	1896	Diverse dokumenter		1
	1896	Indeholder regnskabsbog, journaler over indgåede og udgåede skrivelser samt diverse bilag for alle de i sagen undersøgte personer.		
50	1896	Skrivelser vedr. undersøgelse af ildebrande på Fyn		1 læg
		Anm.: Indordnet i den værende pakke.		